

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

MAGISTERSKÉ KOMBINOVANÉ
STUDIUM

2011 – 2013

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Jméno a příjmení autora

Veronika Zouharová

Název práce

Aktivity žen na mateřské a rodičovské dovolené v „zelených
zónách“

Praha 2013

Vedoucí diplomové práce:

Mgr. Blanka Farková

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

MASTER COMBINED (PART TIME)
STUDIES

2011 - 2013

DIPLOMA THESIS

Name and surname

Veronika Zouharová

Title

Activities of women on maternity and parental leave in the „green
zone“

Prague 2013

The Diploma Thesis Work Supervisor:

Mgr. Blanka Farková

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená diplomová práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne 1. 6. 2013

Bc. Veronika Zouharová

Poděkování

Chtěla bych poděkovat vedoucí mé diplomové práce Mgr. Blance Farkové za trpělivost a množství cenných rad a podnětů, které mi pomáhaly a především mě inspirovaly při psaní samotném.

Také tímto děkuji svému manželovi Alešovi a dětem Verunce a Hugovi za toleranci a prostor k psaní a zpracovávání všech potřebných materiálů.

Dále bych ráda poděkovala všem zúčastněným respondentům, kteří byli ochotni vyplnit dotazníky.

Anotace

Diplomová práce mapuje a popisuje život žen na mateřské a rodičovské dovolené v zelených zónách, hledá a popisuje jejich aktivity a vyplnění volného času, porovnává tyto možnosti v teoretických kontextech a především hledá odpovědi na otázky, zda a jak jsou ženy s malými dětmi žijící v satelitech se svojí situací spokojené, zda mají možnosti pro svůj rozvoj, zda se věnují nějakým aktivitám či jaká jsou jejich stanoviska a možnosti k návratu do zaměstnání po skončení mateřské a rodičovské dovolené.

Klíčové pojmy

Aktivity, analýzy, dotazníková šetření, kazuistiky, mateřská dovolená, matka, otec, polostrukturované rozhovory, rodičovská dovolená, satelit, zaměstnání, zelená vdova, zelená zóna

Annotation

The main theme of my diploma thesis describe and discuss the quality of life of women on maternity and parental leave in the green zones.

Search and my study describes their main activities and how they spend their free time, compares these options in theoretical contexts and in particular seeks answer the questions, whether and how women with young children live in satellites , how they are satisfied with their standard of living, whether they have all options opened for their further development, whether they can engaged in some activities or what are their opinions and possibilities for returning to work after maternity and parental leave.

Key words

Activities, analysis, survey, case studies, employment, father, green widow, green zone, zone, maternity, mother, parental leave, satellite, semi-structured interviews

Obsah

Úvod.....	16
1 Mateřská a rodičovská dovolená.....	20
1.1 Mateřská a rodičovská dovolená v ČR.....	20
1.2 Mateřská a rodičovská dovolená v zemích Evropské unie.....	23
1.3 Vývoj MD a RD v historickém kontextu.....	25
1.3.1 Možnosti maminek na MD a RD před čtvrt stoletím.....	28
1.3.2 Možnosti maminek v dnešní době.....	30
1.4 Zelené zóny na okrajích měst.....	32
1.4.1 Vývoj stěhování za města v historickém kontextu.....	32
1.4.2 Situace v současné době.....	33
1.4.3 Stereotypy stěhování do zelených zón.....	34
1.5 Syndrom „zelené vdovy“.....	35
2 Praktická část.....	37
2.1 Předmět výzkumu a stanovení cíle.....	37
2.2 Hlavní výzkumná otázka a vedlejší výzkumné otázky.....	38
2.3 Základní teoretická hypotéza.....	38
2.3.1 Pracovní hypotézy a jejich operacionalizace.....	38
2.4 Metody výzkumu.....	40
2.5 Přípravná a realizační fáze.....	42
2.6 Získaná data.....	44
2.7 Výsledky dotazníkového šetření.....	44
2.7.1 Dotazníkové šetření mezi ženami na MD a RD.....	45
2.7.2 Dotazníkové šetření mezi partnery žen na MD a RD.....	53
2.7.3 Dotazníkové šetření mezi zaměstnavateli žen na MD a RD.....	57
2.8 Kazuistika - výsledky rozhovorů s ženami na MD a RD.....	60
2.8.1 Kazuistika- samostatná vysokoškolačka se třemi dětmi.....	61
2.8.2 Kazuistika - mladá matka samoživitelka.....	65
2.8.3 Kazuistika - manželé lékaři se třemi dětmi.....	68
2.8.4 Kazuistika – bilingvní rodina se dvěma dcerami.....	71
2.8.5 Kazuistika – otec na rodičovské dovolené se dvěma dětmi.....	74
Závěr.....	78
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	81
SEZNAM GRAFŮ a TABULEK.....	83
SEZNAM PŘÍLOH.....	83
Dotazník pro maminky.....	I
Datové matice a kódovník pro maminky.....	I
Dotazník pro tatínky.....	XXV
Datová matice a kódovník pro tatínky.....	XXV
Rozhovor č. 1.....	XXXVI
Rozhovor č. 2.....	XXXIX
Rozhovor č. 3.....	XLII

Rozhovor č. 4	XLIV
Rozhovor č. 5	XLVII

ÚVOD

Rodina tvoří v každé zemi základní a nejdůležitější jednotku společnosti, kterou nelze nahradit žádnou jinou institucí. Právě zde se utváří budoucí sociální, kulturní a ekonomický potenciál dané společnosti. Proto bývá zájmem fungujících společenských systémů rodiny podporovat a ovlivňovat tak pozitivně demografický vývoj v zemi, zajišťovat ekonomickou a sociální schopnost rodin a koncipovat takovou rodinnou politiku, která bude příznivá pro všechny sociální skupiny obyvatel. V posledních letech tak vzniklo mnoho nových nebo bylo změněno mnoho původních zákonů, které se zabývají otázkou mateřství a rodičovství. Tyto zákony nastavují podmínky rodičů na mateřské a rodičovské dovolené a stanovují pravidla, podle nichž se sociálně podporují rodiny s nezaopatřenými dětmi. Díky těmto opatřením mohou ženy po narození dětí zůstat s nimi doma relativně dlouhou dobu a věnovat se jim, aniž by tím byla rodina uvržena do sociální či hmotné nouze.

Současně ale v naší zemi vzniká mnoho nových fenoménů, které více či méně ovlivňují právě oblast, která se týká rodin s malými dětmi. Jedním z nich je trend stěhování z velkých měst na jejich periferie. V příměstských obcích vznikají nové obytné zóny, v nichž se masivně budují obytné domy často na zelené louce, mnohdy bez dostatečného zajištění odpovídající infrastruktury. Do těchto oblastí se ve velkém stěhují především mladé rodiny s malými dětmi, jejichž počet má v současnosti rostoucí tendenci – rodiny totiž zakládají silné populační ročníky ze sedmdesátých a osmdesátých let. Často se jedná o mladé lidi, kteří vyrostli v městských panelácích, a proto je pro ně bydlení ve vlastních domcích se zahradou (byť třeba jen malou) atraktivní. Navíc je také relativně dostupné, a to díky stále klesajícím úrokovým sazbám a dostupnosti hypoték a úvěrů na bydlení. Na druhou stranu ale tyto lidé nemají žádné zkušenosti se životem na vesnici, neznají venkovské stereotypy. Zatímco živitelé těchto rodin, ve většině případů otcové, zůstávají pracovat ve městě, kam za prací dojíždějí, jejich ženy zůstávají po narození dětí doma. Jejich stávající život se díky tomu diametrálně mění, protože bývají vytrženy z původního prostředí, ze stávajících sociálních vazeb a opouštějí dosavadní zvyky. Může tak u nich docházet k rozčarování či deziluzi, mohou být z nového prostředí rozpačité a místo pozitiv na něm budou

spatřovat spíše negativní jevy. Osamělá matka na mateřské či rodičovské dovolené v domku nedaleko města tak představuje zajímavé téma ke zkoumání.

Úkolem této diplomové práce bude provedení výzkumu mezi ženami na mateřské a rodičovské dovolené v oblastech satelitní zástavby na okrajích či předměstích velkých měst a přesný popis situace těchto matek z pohledu jejich vlastní optiky. Cílem diplomové práce bude potom zmapování a popsání života maminek v uvedených oblastech, nalezení a popis jejich aktivit vyplnění volného času a porovnání těchto možností v teoretických kontextech a především nalezení odpovědí na otázky, zda a jak jsou ženy s malými dětmi žijící v satelitech se svojí situací spokojené, zda mají možnosti pro svůj rozvoj, zda se věnují nějakým aktivitám či jaká jsou jejich stanoviska a možnosti k návratu do zaměstnání po skončení mateřské a rodičovské dovolené.

Teoretická část, která se věnuje samotnému pojmu mateřská a rodičovská dovolená, je rozdělena do kapitol, se snaží popsat jednotlivé související pojmy a teoretické poznatky o nich. V první kapitole tak popisuje a vymezuje termín mateřská a rodičovská dovolená v tuzemsku, ve druhé kapitole se věnuje situaci v zahraničí (zejména v zemích Evropské unie), ve třetí kapitole srovnává mateřskou dovolenou v minulosti i současnosti. Čtvrtá kapitola poté označuje oblast zelených zón na kraji měst a konečně pátá kapitola popisuje syndrom „zelená vdova“ a jeho souvislosti.

Samotný výzkum je řešen v praktické části diplomové práce. Je v ní popisována realizace výzkumu, použité metody, verifikují se v ní hypotézy. Během výzkumu bude využita metoda kvantitativního a kvalitativního výzkumu, a to zejména forma dotazníkového šetření a polostrukturované rozhovory s respondenty. Vyhodnocení získaných údajů potom bude zpracováno především popisnou formou, analýzou získaných dat a hodnotících tabulek. Dotazník s předem připravenými otázkami obdrží jednak maminky na mateřské a rodičovské dovolené v konkrétních oblastech, jednak jejich partneři, ale také zaměstnavatelé. Osloveni budou během výzkumu elektronickou cestou, vyplnění dotazníku zabere krátký časový úsek a bude anonymní (kromě zaměstnavatelů). Výsledky zkoumání budou porovnány s ostatními praktickými

zkušenostmi a všechna fakta budou popsána včetně předložení závěrů, které představují zkoumanou problematiku.

Hlavní výzkumná otázka či hypotéza, která se bude v této práci ověřovat, se bude úzce dotýkat již nastíněného výzkumného problému. Bude směřována na skutečnost, zda jsou maminky na mateřské a rodičovské dovolené žijící na periferiích velkých měst v zelených zónách spokojené se svým životem v této oblasti a v této podobě, jaké podnikají aktivity a případně co by chtěly na tomto způsobu života změnit a jak. Otázky, na něž je nezbytné hledat odpovědi, souvisejí se životem v satelitu ve vztahu k ženám na mateřské a rodičovské dovolené, k jejich možnostem, názorům a zkušenostem, ale také se případně pokusí najít odpovědi na to, zda a jak lze život v satelitu z pohledu těchto matek ovlivnit či změnit. Základní výzkumná otázka tedy zní:

Je život v satelitních obcích na okrajích měst dostatečně přijatelný a atraktivní pro ženy na mateřské a rodičovské dovolené, které zde tráví většinu svého stávajícího života?

V závěru práce bude provedeno zhodnocení zkoumaného jevu a potvrzení či vyvrácení hypotéz a sdělení odpovědí na základní výzkumnou otázku. Práce by měla být přínosem pro další sociologické výzkumy a pro výzkumy z oblasti andragogiky, protože se zabývá jevem v poslední době velmi obvyklým, který doposud nebyl z tohoto úhlu pohledu detailně zkoumán.

Před zahájením práce byly prozkoumány relevantní monografie a odborné publikace a také závěrečné bakalářské a diplomové práce na Univerzitě Karlově v Praze a Masarykově univerzitě v Brně, které se okrajově tématu maminek na mateřské a rodičovské dovolené anebo tématu žen v „zelených zónách“ věnují (vždy jsou ale zaměřené více specificky na konkrétní danou a zkoumanou problematiku). Rovněž byly prozkoumány zahraniční monografie či studie, jejichž prostřednictvím jsem získala pohled na řešení podobné problematiky v jiných zemích. Seznam těchto prací je uveden stejně jako seznam závěrečných prací k tématu v seznamu použité literatury v závěru práce.

Tato práce sama o sobě zahrnuje oblast rozvoje a do značné míry i vzdělávání dospělých, a sice konkrétní úzce specifické skupiny. Jedná se o důležité poznatky nejen pro samotné ženy na mateřské a rodičovské dovolené, ale také pro jejich partnery, sousedy, kolegy a v neposlední řadě také zaměstnavatele a provozovatele aktivit zaměřených na tuto skupinu. Hotová práce by tak mohla poskytnout praktický přínos studentům andragogiky, sociologie nebo psychologie a pomoci v bližším pohledu lépe specifikovat pojem maminek na mateřské a rodičovské dovolené v satelitních obcích na kraji měst. Existují reálné předpoklady, že bude dosaženo konkrétního cíle závěrečné práce, tedy ověření skutečnosti, jak jsou maminky se svým životem za daných podmínek spokojené a co mohou dělat pro zlepšení stavu (a jaké k tomu mají podmínky z dalších stran). Disponuji potřebným vybavením pro zpracování tohoto výzkumu, zejména mám pak možnost díky svým kontaktům oslovit respondenty a získat od nich zpětnou vazbu a relevantní informace. Lze rovněž předpokládat jejich ochotu spolupracovat, protože díky poskytnutí relevantních informací pro výzkum získají zajímavou zpětnou vazbu a rovněž možnost předat svoje názory a pohledy dál. Jejich vhléd do problematiky bude zcela určitě zajímavý a může přinést nečekané výsledky.

Pro kritické zhodnocení tohoto záměru a dosažení cíle budoucí práce byla ještě před jejím zahájením použita metoda SMART. Tato metoda představuje souhrn pravidel, která pomáhají efektivním způsobem definovat a hodnotit cíl projektu či výzkumu ještě před jeho započítím. Cíl práce je konkrétní a jednoznačně specifický (specific), zaměřuje se na maminky na mateřské a rodičovské dovolené v oblastech satelitních městeček na periferii. Tuto oblast chce hodnotit ze všech úhlů pohledu, které by ji mohly ovlivňovat. Budoucí výsledek je srovnatelný a měřitelný (measurable). Srovnávat a vyhodnocovat se budou zejména průměrné veličiny, kterých je možno dosáhnout za předem nastavených konkrétních specifických podmínek. Výsledek je dohledatelný, a tedy přijatelný (acceptable). Jeho přijatelnosti lze dosáhnout právě předložením daných údajů a ověřitelných faktů. Cíl je reálný, protože lze předpokládat, že přinese relevantní a měřitelné či ověřitelné výsledky (relevant results). Výsledek práce bude vycházet ze současné situace, kterou bude popisovat v daném čase a prostoru, je tedy právě tímto časem vymezený (time-framed), což ale neznamená, že nemá či nemůže mít přesah do jakýchkoliv jiných období.

1 MATEŘSKÁ A RODIČOVSKÁ DOVOLENÁ

Ještě před nastíněním výzkumného problému a provedení samotného výzkumu je nezbytné přiblížit některé termíny a pojmy, které mají souvislost s výzkumným tématem. Mezi tyto hlavní pojmy patří mateřská a rodičovská dovolená a také satelitní městečka či zelené vdovy. Tyto pojmy se úzce váží ke zkoumanému tématu a budou se využívat pro praktickou část této diplomové práce, a proto se je pokusíme vysvětlit v této kapitole.

1.1 MATEŘSKÁ A RODIČOVSKÁ DOVOLENÁ V ČR

Mateřská dovolená má podle úpravy v zákoníku práce povahu důležité osobní překážky v práci na straně zaměstnance vznikající v souvislosti s porodem a péčí o narozené dítě, po dobu jejího trvání je tak omluvena nepřítomnost zaměstnankyně v zaměstnání a nenáleží jí během ní mzda ani plat¹. Žena je však po dobu čerpání mateřské dovolené zabezpečena dávkou nemocenského pojištění – peněžitou pomocí v mateřství². Mateřská dovolená je nejvýznamnějším prostředkem ochrany průběhu těhotenství a zdravého vývoje dítěte v prvních týdnech jeho života. Jejím účelem je především zabezpečit zaměstnankyni pracovní volno, aby mohla zdravě prožívat poslední týdny těhotenství a v klidu se připravit na porod, zotavit se po porodu a poskytnout novorozenci v prvních měsících života tu nejlepší péči. Podpůrní doba u peněžitou pomoci v mateřství činí 28 týdnů u pojištěnky, která dítě porodila³. Z lékařského hlediska je důležité, aby mateřská dovolená trvala minimálně 12 týdnů, a to šest týdnů před porodem a šest týdnů po porodu. Aby mateřská dovolená splňovala svou funkci, musí být matka po tuto dobu hmotně zabezpečena a zaměstnavatel jí musí poskytnout pracovní volno⁴.

Mateřská dovolená náleží na rozdíl od rodičovské dovolené pouze ženě. Muž má ovšem právo čerpat od narození dítěte rodičovskou dovolenou do doby, po kterou je žena

¹ Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, § 191

² Zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů, § 32

³ Zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů, § 33

⁴ Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, § 195

oprávněna čerpat mateřskou dovolenou⁵. Právní důsledky jsou v tomto případě stejné jako čerpání mateřské dovolené u ženy (například zákaz výpovědi dané zaměstnavatelem v ochranné době, zápočet doby čerpání rodičovské dovolené jako výkonu práce pro účely dovolené na zotavenou)⁶. Nárok na dávku nemocenského pojištění poskytovanou ženám po dobu mateřské dovolené, tedy na peněžitou pomoc v mateřství, má nicméně nyní i muž, který vystřídal matku dítěte v péči o dítě na základě písemné dohody. Tím se částečně omezení mateřské dovolené pouze na ženy stírá⁷. Nadále však zůstává zachován její hlavní cíl – ochrana zdraví ženy před porodem a v prvních týdnech po porodu, neboť zákoník práce upravuje také minimální délku trvání mateřské dovolené v souvislosti s porodem, která nesmí být nikdy kratší než 14 týdnů a nemůže skončit ani být přerušena před uplynutím 6 týdnů ode dne porodu⁸. Žena nemusí o poskytnutí mateřské dovolené žádat, pouze je povinna nástup mateřské dovolené zaměstnavateli oznámit a osvědčit potvrzením lékaře příslušnou sociální událost (těhotenství a předpokládaný termín porodu). Standardní délka mateřské dovolené činí 28 týdnů, v případě, že žena porodila dvě nebo více dětí, přísluší jí mateřská dovolená po dobu 37 týdnů⁹.

Rodičovská dovolená je dalším institutem pracovního práva, který má sloužit k prohloubení péče o malé dítě. Poskytuje se zaměstnankyni a zaměstnanci na jejich žádost (na rozdíl od mateřské dovolené, která se zaměstnavateli jen oznamuje). Matce dítěte se rodičovská dovolená poskytuje po skončení mateřské dovolené a otcí od narození dítěte, a to v rozsahu, o jaký požádají, nejdéle však do doby, kdy dítě dosáhne věku tří let¹⁰. Rodičovskou dovolenou jsou zaměstnankyně a zaměstnanec oprávněni čerpat současně, čímž zákoník práce reaguje na požadavek směrnice Rady 96/34/ES¹¹ o rámcové dohodě o rodičovské dovolené, která zakotvuje nárok na pracovní volno z důvodu péče o dítě pro oba rodiče současně¹². Tato směrnice požaduje, aby nárok na pracovní volno bez náhrady mzdy z důvodu péče o dítě do tří let věku mohl vzniknout

⁵ Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, § 196

⁶ Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, §§ 53/1 b), 54 b), 216/3

⁷ Zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů, § 32/1 e).

⁸ Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, § 195/5

⁹ Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, § 195

¹⁰ Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, § 196

¹¹ Směrnice Rady ES 96/34 EEC o rodičovském volnu

¹² Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, § 198

jak matce, tak i otci dítěte. Právo na rodičovskou dovolenou má být individuálním a nepřenosným právem každého z rodičů a má být umožněno, aby o dítě pečovala buď matka, nebo otec, nebo oba současně.

Každá žena v naší zemi, která je zde ze zákona přihlášená k nemocenskému pojištění (alespoň po dobu 270 dní v posledních dvou letech přede dnem nástupu na peněžitou pomoc v mateřství¹³) a porodí dítě, má tedy rovněž ze zákona o nemocenském pojištění¹⁴ právo na finanční odměnu, tedy podporu v mateřství. Tato podpora se dělí na dvě části. Nejprve jde o peněžitou pomoc v mateřství po dobu již výše citované mateřské dovolené, anebo dále mluvíme o rodičovském příspěvku po dobu rodičovské dovolené¹⁵. Rodičovskou dovolenou může po ukončení výplaty peněžité pomoci v mateřství čerpat jak matka, tak i otec dítěte, kteří o něj trvale pečují. Ve výjimečných případech, pokud nevznikl nárok na peněžitou podporu v mateřství již od narození dítěte, lze čerpat rodičovský příspěvek již od tohoto dne narození. Rodičovskou dovolenou lze čerpat až do čtyř let věku dítěte – v souladu se směrnicí č. 96/34/EC¹⁶. Rodičovský příspěvek je dávka, která se poskytuje bez ohledu na výši příjmu v rodině a je nárokem rodičů. Na rozdíl od peněžité pomoci v těhotenství a mateřství není závislý na předchozím příjmu rodiče. Každý rodič, který se účastnil nemocenského pojištění, má nárok na rodičovský příspěvek v celkové částce 220.000 Kč, kterou může vyčerpat minimálně během 19 měsíců, maximálně do 4 let věku dítěte (tedy si příspěvek rozložit na vyplácení po dobu dvou, třech nebo čtyřech let). Rodiče, kteří se nemocenského pojištění neúčastnili, nemají možnost výši příspěvku ovlivnit a jeho výše je omezena – do devíti měsíců dítěte částkou 7.600 Kč, dále potom až do čtyř let dítěte částkou 3.800 Kč měsíčně¹⁷.

Rodiče s postiženými dětmi mají dále nárok na další příspěvek podle výše stupně závislosti dítěte. Od roku 2012 mohou děti starší dvou let navštěvovat předškolní zařízení (mateřské školy nebo jesle) bez omezení, aniž by rodiče ztratili na rodičovský

¹³ Zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů, § 32/2

¹⁴ Zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů

¹⁵ Zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů, § 30

¹⁶ Čerpáno z www.mpsv.cz a www.czso.cz

¹⁷ Zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů, § 30

příspěvek nárok. U dětí mladších je pobyt v jeslích omezen na 46 hodin měsíčně¹⁸. Rodiče pečující o dítě tak mají možnost si během doby, po kterou pobírají rodičovský příspěvek, bez omezení přivydělávat a zlepšit tak finanční situaci rodiny, aby nedošlo k velkému propadu oproti době před narozením dítěte. Rodiči dlouhodobě zdravotně postiženého dítěte nebo dlouhodobě těžce zdravotně postiženého dítěte je rodičovský příspěvek poskytován v základní výměře až do sedmi let věku dítěte ode dne zjištění zdravotního stavu dítěte bez ohledu na dříve zvolenou rychlost čerpání. Od 1. 1. 2009 má však rodič pečující o takto zdravotně postižené dítě nárok na rodičovský příspěvek také po dovršení 7 roků věku dítěte až do jeho 10 let (od 1. 1. 2010 až do 15 let), a to v nižší výměře 3000 Kč. Podmínkou však v tomto případě je, že tomuto dítěti nenáleží příspěvek na péči podle zákona o sociálních službách (zák. č. 108/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů). Volba nároku lze provést jen jednou, nelze ji změnit, a to ani rodičem, který převzal dítě do péče poté, kdy již byla volba nároku provedena. Tato původní volba nároku na rodičovský příspěvek tak zůstává spojena s dítětem po celou dobu, po kterou toto dítě zakládá nárok na rodičovský příspěvek¹⁹.

1.2 MATEŘSKÁ A RODIČOVSKÁ DOVOLENÁ V ZEMÍCH EVROPSKÉ UNIE

Právní úprava dávek v mateřství je v jednotlivých členských státech Evropské unie samostatná a vychází z národních, ekonomických, historických a dalších podmínek a sociálních tradic. Všechny členské státy EU však dnes stojí stále více před obdobnými problémy, jakými jsou růst výdajů na sociální dávky a jejich zneužívání dávek, stárnutí populace a málo narozených dětí a podobně. Proto se v mnoha zemích různými způsoby upravují sociální dávky či dávky v mateřství. Nárok na dávku v mateřství obsahují právní předpisy všech členských států, a to pracujícím ženám – zaměstnankyním firem či podnikatelkám. Některé členské státy mají štedřejší sociální systém a dávky poskytují všem ženám, které mají trvalý pobyt na území tohoto státu (jedná se především o skandinávské země – Dánsko a Švédsko). Členské státy mají podmínky odlišné, v jednom bodě jsou si však podobné. Aby žena mohla dostat od státu dávky v mateřství,

¹⁸ Zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů, § 31

¹⁹ Zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů, § 30

musí splnit podmínku minimální předchozí doby účasti na pojištění (například Francie), výkonu zaměstnání (například Velká Británie), odpracování určitého počtu hodin za předepsané období (například Dánsko), pobytu na území státu (například Finsko) a jiné. Čekací dobu nevyžaduje pouze Itálie, Nizozemí a Rakousko. Zpravidla ve stejné délce je pak stanovena čekací doba pro zaměstnankyně a podnikatelky. Mezi další podmínky patří zákaz pobírání příjmů z výdělečné činnosti spolu s dávkou v mateřství nebo zákaz výdělečné činnosti (Rakousko, Lucembursko), placení příspěvků na sociální zabezpečení po stanovené období (např. Velká Británie, Belgie). Peněžitá dávka v mateřství se vyplácí při mateřské dovolené po stanovenou dobu před porodem a po porodu. Ženy jsou často povinny nastoupit na mateřskou dovolenou ve stanovenou dobu před porodem. Délku mateřské dovolené stanoví členské státy většinou v týdnech, např. Belgie 15 týdnů, Dánsko 28 týdnů, Francie 16 týdnů, Irsko 18 týdnů atd. Právní předpisy většiny členských států určují dávku příslušnou procentní sazbou z příjmů v rozhodném období, výjimečně je stanovena paušální částkou. Procentní sazba se poskytuje ve stejné výši po celé období mateřské dovolené, s výjimkou Belgie a Velké Británie. Sazba činí např. v Irsku 70 procent, v Itálii 80 procent ve Francii, Lucembursku, Rakousku, Portugalsku či Španělsku až 100 procent²⁰.

Právní úprava dávek sociálního zabezpečení poskytovaných v souvislosti s těhotenstvím, porodem a péčí o malé děti se v jednotlivých členských státech EU může značně lišit, dávky mohou být i jinak označeny, některé dávky nemusí být v určitém státě poskytovány vůbec. Důležité však je, že vlivem koordinace systémů sociálního zabezpečení v jednotlivých členských státech, je zabezpečeno sociálně právní postavení osob migrujících po Evropské unii, jako náleží vlastním státním příslušníkům jednotlivých členských států. Žádná osoba by se tak neměla ocitnout v situaci, kdy by nebyla zajištěna ze strany sociálního zabezpečení v případě nastalé sociální události (těhotenství, porod, péče o dítě) jen z důvodu, že využila jedné ze základních svobod, na nichž je Evropské společenství postaveno – svobody volného pohybu a usazování v rámci EU.

²⁰ CHVÁTALOVÁ I.: Peněžité dávky v nemoci a mateřství v Evropské unii. Praha: LINDE nakladatelství s.r.o., 2003, s. 18-24.

Česká republika má jedny z nejlepších podmínek pro mateřskou a rodičovskou dovolenou nejen v evropských zemích, ale i ve světě. Pro ilustraci přehled několika jiných zemí EU²¹:

- **Francie** – mateřská dovolená 16 týdnů, 26 týdnů u třetího dítěte, omezená rodičovská dovolená do tří let věku dítěte;
- **Německo** – mateřská dovolená 14 týdnů včetně šesti týdnů před narozením dítěte;
- **Švédsko** – mateřská dovolená 18 měsíců, z toho minimálně dva měsíce musí převzít druhý rodič;
- **Dánsko** – mateřská dovolená 18 týdnů, rodičovská dovolená 32 týdnů;
- **Norsko** – mateřská dovolená 9 týdnů, rodičovská dovolená 49 týdnů
- **Belgie** – mateřská dovolená 15 týdnů, rodičovská dovolená 3 měsíce;
- **Velká Británie** – mateřská dovolená 39 týdnů, rodičovská dovolená 13 týdnů;
- **Rakousko** – mateřská dovolená 20 týdnů, rodičovská dovolená do tří let věku dítěte, omezena příjmem rodiny;
- **Slovensko** – mateřská dovolená 28 týdnů anebo 37 týdnů pro svobodnou matku nebo matku, již se narodily dvě a více dětí, rodičovská dovolená do tří let věku dítěte.

1.3 VÝVOJ MD A RD V HISTORICKÉM KONTEXTU

První zmínky o mateřské dovolené se objevují v Evropě v druhé polovině 19. století. Tehdy naprostá většina žen do zaměstnání nechodila a pečovala o děti doma (rodinu zabezpečoval pouze manžel). Ale chudí obyvatelé se bez příjmu ženy neobešli, a tak ženy musely často v zaměstnání trávit 16 i více hodin denně. Pro ně byly zřizovány opatrovny pro předškolní děti, první takové zařízení u nás vzniklo v roce 1862. Obzvláštní důraz na tento problém byl kladen po 2. světové válce, kdy se objevila

²¹ www.mpsv.cz/cs/5917

potřeba dostat ženy ze zaměstnání k jejich původní roli matky a manželky. Během války manželky a matky nahradily bojující muže v továrnách a po jejich návratu z fronty byly již ženy v továrnách přebytečné a opět se začal prosazovat koncept klasické měšťanské rodiny.

Ve vývoji československého sociálního zákonodárství došlo k zásadním změnám po roce 1948, kdy se změnil systém sociálního pojištění na systém sociálního zabezpečení. Přijetím zákona č. 54/1956 Sb., o nemocenském pojištění zaměstnanců a zákona č. 55/1956 Sb., o sociálním zabezpečení došlo ke zvýšení počtu osob, jichž se týkalo důchodové zabezpečení, ale také ke zvýšení poskytovaných dávek (a jejich objemu). V té době však byla samotná mateřská dovolená velmi krátká, matky se obvykle vracely do zaměstnání krátce po ukončení šestinedělí, kdy péči o malé kojence přebírala rozsáhlá síť jeslí. Přesto i toto zajištění mateřství představovalo proti minulosti pokrok – matky měly zákonem stanovené přestávky na kojení, kdy mohly své děti nakrmit během přerušení pracovní směny, a také pracovní doba jeslí vycházela vstříc pracovní době v podnicích a závodech, ve kterých matky pracovaly.

Posun se objevil v 60. letech neboť se mateřská dovolená začala brát jako čas regenerace po těhotenství a porodu a také čas pro intenzivní péči o dítě. Zaměstnavatel v období mateřské dovolené nesměl ženino místo zrušit nebo obsadit někým jiným. Přesto docházelo k velkému poklesu porodnosti, který se stát snažil ovlivnit. Další reforma sociálního zabezpečení proběhla v 70. letech, kdy byl přijat zákon č. 121/1975 Sb., o sociálním zabezpečení, kdy došlo k rozvoji zabezpečení rodin s dětmi²². Tato reforma byla výsledkem propopulačních kroků tehdejší normalizační vlády a tehdejšími rodinám přinesla značné výhody. Například dětské oblečení bylo sice nadále nedostatkové, ale masivně dotované, zvýšilo se porodné i přídavky na děti a celková délka mateřské dovolené se prodloužila do roku života prvního dítěte a třech let každého dalšího, což byla skutečně v té době velkorysá změna. Uvedené změny skutečně porodnost prudce zvýšily; generace dětí narozených v 70. letech bývá dnes označována jako „Husákovy děti“, podle tehdejšího předsedy ÚV KSČ a prezidenta Gustáva Husáka, který reformy inicioval.

²² TRÖSTER, P. a kol. Právo sociálního zabezpečení. 3. aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Nakladatelství C.H.BECK, 2005. s. 30-35.

V České republice byla dlouhou dobu mateřská dovolená pouze výsadou žen, nebylo zvykem, aby doma zůstal muž, což se začalo měnit až v 80. letech 20. století. Ale i v tuto dobu nešlo většinou o to, že by žena pracovala a muž pobýval doma, ale jednalo se o osamělé otce, kteří měli v péči dítě do dvou let. Po listopadu 1989 došlo k obrovským změnám ve všech oblastech společnosti a nové společenské a ekonomické podmínky se vyžádaly změny rovněž v oblasti sociálního zabezpečení. V této době také došlo k další zásadní reformě, jejímž úkolem byl návrat k sociálnímu pojištění. Rodičovská dovolená se objevila až na začátku roku 2001. Šlo o umožnění nároku na pracovní volno z důvodu péče o dítě nejenom ženám, ale i mužům.

Přehled změn mateřské a rodičovské dovolené²³

Zákonná norma	Účinnost	MD	RD
Zákon č.58/1964 Sb., o zvýšení péče o těhotné ženy a matky	01.04.1964-30.06.1968 (MD,DMD do 31.12.1965)	22 týdnů	1 rok
Zákon č.65/1965 Sb., zákoník práce	01.01.1966-30.6.1968	22 týdnů	1 rok
	01.07.1968-31.12.1969	26 týdnů	1 rok
	01.01.1970-30.06.1987	26 týdnů	2 roky
	01.07.1987-31.12.1988	28/37 týdnů	3 roky
	01.01.1989-31.12.2000	28/37 týdnů	3 roky
Zákon č. 155/2000 Sb., Rodičovská dovolená i pro otce	01.01.2001-31.12.2006	28/37 týdnů	3 roky
Zákon č.262/2006 Sb., zákoník práce	01.01.2007-dosud	28/37 týdnů	3 roky

²³ Zdroj: vlastní zpracování:

Zákon č.58/1964 Sb. o zvýšení péče o těhotné ženy a matky, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č.65/1965 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č.262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů.

1.3.1 MOŽNOSTI MAMINEK NA MD A RD PŘED ČTVRT STOLETÍM

Pro srovnání, jaké možnosti měly maminky v nedávné minulosti a dnes (jde o srovnání jedné jediné generace), použijeme krátký pohled na možnosti na konci osmdesátých let, tedy těsně před pádem komunistického režimu (zhruba před čtvrt stoletím)²⁴. První děti se tehdy rodily převážně absolventkám středních, výjimečně vysokých škol, tedy ženám ve věku mezi 18 až 25 lety. Starší matky byly výjimkou a jednalo se obvykle o druhé a další děti, anebo při nepovoleném „přerušeni“ těhotenství, protože o tento akt bylo nutno až do roku 1987 žádat komisi (bez relevantního důvodu a schválení několika členů komise nebyla interrupce možná). Hlavní důvod, proč se rodily děti tak mladým matkám, byl v neexistenci osobní realizace – nebylo možné cestovat, podnikat, budovat kariéru, a tak založení vlastní rodiny představovalo obvykle jedinou možnost seberealizace. Kromě toho solidní podpora rodiny (přetrvávající ze 70. let) a také vysoká naděje na získání vlastního bytu (bytová výstavba v této době kulminovala a byty mladým rodinám přidělovaly jak podniky, tak stát – obvykle zcela zdarma) zajišťovala mladým rodinám možnost rychlého osamostatnění. Na vzestupu byla zdravotnická péče (objevovaly se ultrazvuky a díky nim první důkladnější prenatální vyšetření, děti mohly být po narození na pokoji s matkami). Na trhu se začalo objevovat kvalitní zboží z dovozu (sice omezeně a obvykle jen „pod pultem“, tedy přes známosti, ale bylo možno je sehnat) – ať již šlo o dětské oblečení, kočárky nebo jinou část dětské výbavy (například ohřívače kojeneckých lahví nebo hračky). Přes známosti se ostatně shánělo kompletní vybavení celého bytu.

Možnosti maminek na mateřské dovolené byly ale velmi omezené. Mobil a internet v té době neexistovaly (dorazily až o deset a více let později). V uvedené době nebyl jiný komunikační kanál než tisk a telefon, takže například hledání nových kontaktů, shánění dětské výbavy či výměna bytů probíhaly výhradně přes tištěnou inzerci v novinách objednávanou telefonicky přes pevnou linku nebo dopisem posílaným poštou. Neexistovala dětská centra či kluby, kde by se maminky mohly scházet, nebyla rovněž možnost plavání či cvičení s kojenci a batolaty (pokud ano, tak jen výjimečně a pouze ve velkých městech). Veškeré informace si ženy předávaly mezi sebou především ústní

²⁴ Zdroj: vlastní rozhovor se dvěma ženami, které porodily děti v rozmezí let 1986 – 1989 a žily s nimi na vesnici u Prahy – jedná se o jejich subjektivní zkušenosti a postřehy

formou, relevantních odborných zdrojů (knih a studií) existovalo minimum. Obtížně dostupná byla i výživa pro malé děti, a to zejména na vesnicích (obchody byly zásobované často jen jednou či dvakrát týdně, a tak maminky musely často stát fronty před obchodem, aby sehnaly pro děti mléčné výrobky nebo ovoce a zeleninu). Mnoho druhů ovoce nebylo vůbec k sehnání (nebo jen výjimečně), na příděl (předpis od pediatra) byla sušená mléčná výživa pro děti nebo kojenecké vody. Hotová zeleninová strava či rozmixované obědy pro malé děti se nevyráběly, byla k dispozici pouze ovocná přesnídávka od čtvrtého, respektive šestého měsíce. Neexistovaly jednorázové pleny, a tak maminky trávily spoustu času vyvážáním a žehlením, protože i automatická pračka byla velmi těžko k sehnání a sušička byl prakticky neznámý pojem.

Volný čas, pokud nějaký maminky na mateřské dovolené měly, mohly trávit rovněž velmi omezeně. Profesionální chůva nebo hospodyně v té době rovněž neexistovala, vypomoci mohly jediné babičky, ty byly často však v produktivním věku, a tedy nepoužitelné. Ve městech ještě existovala možnost sportování, na vesnici byly sportovní aktivity v podstatě výjimečné (maximálně cvičení v sokolovně jednou týdně), obdobné byly možnosti studia (jazyků či odborného vzdělávání). Kromě toho byla rovněž velmi limitovaná možnost dopravy (ať už mezi jednotlivými obcemi, nebo směrem do měst a zpět). Bez osobního automobilu (který většina mladých rodin v té době nevlastnila) nebylo prakticky možné vydat se do kina, divadla nebo na ples, protože večerní spoje autobusů na vesnici nejezdily. Nefungovala i jiná infrastruktura, například dostatečně vybavená dětská hřiště. Matky se naopak realizovaly například v šití oblečení na sebe i své děti (velmi žádaným a nedostatkovým zbožím byla z tehdejšího „západního“ Německa dovážená dětská verze časopisu Burda s moderními střihy oblečení), na vesnicích se velmi často pěstovala hospodářská zvířata a zavařovalo se ovoce a zelenina, díky čemuž se vyplnily mezery v nedostatečném zásobování.

Podpora při mateřské dovolené činila 500 korun československých, což odpovídalo při tehdejších mzdách zhruba třetině až čtvrtině hrubého příjmu matek před narozením dítěte. Pro srovnání – krabice Sunaru stála v té době deset korun, litr plnotučného mléka tři koruny, dětské dupačky od padesáti do sto korun, jízdenka pražské MHD korunu

(kočárek jezdil zdarma), jízdenka z příměstských obcí do Prahy zhruba sedm až deset korun.

1.3.2 MOŽNOSTI MAMINEK V DNEŠNÍ DOBĚ

Oproti době před čtvrt stoletím jsou dnešní maminky ve veliké výhodě. Na prvním místě je zde naprostá dostupnost všeho, co může matka pro své mateřství a především potom pro své dítě potřebovat. Má-li tedy dostatek finančních prostředků, její možnosti jsou v tomto směru neomezené. Na trhu je také řada pomůcek, které matkám zjednoduší život. Mezi nejvýraznější z nich patří pochopitelně jednorázové papírové plenkové kalhotky, velký výběr hotové kojenecké výživy (a to nejen mléka, ale především ovocných a zeleninových příkrmů), různé kojící polštáře, chůvičky hlídající dech či pláč dítěte, bezpečnostní autosedačky na přepravu dítěte, různé jiné ochranné pomůcky a pochopitelně velké množství různých drobností, díky nimž se zdá téměř nepochopitelné, jak mohly matky současných maminek před čtvrt stoletím vůbec přežít. Zcela běžná je dnes přeprava dítěte vlastním autem (dříve byly maminky odkázány výhradně na hromadnou dopravu), možnosti cestování i s malým kojencem či batoletem, možnosti přebalit či nakrmit dítě ve většině veřejných prostor. Dostupné jsou odborné knížky, pokud i přesto maminky tápou, mohou se obrátit na řadu serverů a blogů na internetu, kde jim jiné matky nebo odborník s danou problematikou poradí. Téměř v každé lokalitě žena najde rodičovský klub či klub maminek a podobnou organizaci. Pro příklad je uvedeno několik takových klubů ve Středočeském kraji²⁵:

Miniškolička Pohádka, Jesenice

RC Klíček, Dobrovice

Dětská herna U Medvídka, Kladno

Centrum Spolu s Maminkou, Říčany

Hořovické maminky, Hořovice

RC Milovice, Milovice, Nymburk

RC Palouček, Mnichovice

²⁵ www.kamsdetmi.com

Pokud má matka žijící v zelené zóně k dispozici automobil a není finančně omezena, pak má bezpočet možností, kam vyrazit s dítětem. Ve většině dětských klubů jsou i vzdělávací nebo sportovní kroužky pro matky, při kterých jsou děti hlídány a maminky se tak mohou věnovat samy sobě. Také většina fit center má dětský koutek, kde je dítě během matčiny hodiny pod odborným dozorem. I velká nákupní centra disponují podobným zařízením, většina koutků je ale pro děti od tří let. V mnoha obcích vznikají malá soukromá plavecká centra pro výuku plavání kojenců a batolat, perfektně vybavená dětská hřiště, na malé děti je myšleno v restauracích i jiných zařízeních (není problém v restauraci obdržet dětskou židličku), s dětmi je možné jezdit také do solných jeskyní, na malé děti pamatují i lyžařské areály, a to nejen v horských střediscích (útulné rodinné sjezdovky dnes najdeme i v satelitních obcích nedaleko Prahy, například v Mnichovicích či Chotouni, kde jsou především vybaveni pro malé děti a výuku začínajících lyžařů).

Další možností je studium během mateřské dovolené. Ať se jedná o kurzy, prohloubení stávajících znalostí, doplnění vzdělání či přednášek na libovolné téma, anebo vysokoškolské studium kombinovanou (tedy distanční) formou. Mnoho žen na mateřské dovolené se dnes snaží vzdělávat přinejmenším v cizích jazycích, nejvíce v angličtině a němčině, bez kterých je dnes už prakticky nemožné získat zajímavé zaměstnání. Výborným příkladem vzdělávací aktivity je realizovaný projekt Evropských sociálních fondů Vzdělávání žen/mužů na mateřské/rodičovské dovolené. Projekt si klade za cíl usnadnit daným cílovým skupinám návrat do práce a lepší či snazší uplatnění na trhu práce. Jedná se o osoby, které se vracejí na trh práce po určité pauze a díky této výuce pro ně bude návrat daleko jednodušší a přirozenější²⁶. Dalším zajímavým projektem, který je orientovaný na návrat žen po mateřské a rodičovské dovolené do aktivního života (a sice jejich osamostatnění a rozjezd vlastních podnikatelských aktivit), je projekt Podnikavé ženy v Říčanech zaměřený na maminky z této části okolí Prahy, tedy právě na maminky z příměstského satelitu. Tento projekt byl zahájen v dubnu 2013 a setkal se hned od počátku s velkým zájmem - již nyní je naplněna jeho kapacita na dvě kola seminářů²⁷.

²⁶ www.esfcr.cz/projekty/vzdelavani-zen-muzu-na-materske-rodicovske-dovolene

²⁷ <http://www.zeny-ricany.eu/>

1.4 ZELENÉ ZÓNY NA OKRAJÍCH MĚST

Vznik předměstí není novinkou 20. století. Již ve středověku byly přístupové cesty k hradům obklopovány různými stavbami, kde obyvatelé nejenom žili, ale i pracovali. Předměstí v této době tvořila jakési hospodářské předpolí, bylo tam to, co se do měst uzavřených hradbami nevešlo. Opevnění jasně vymezovalo tvar, velikost a město jako takové oproti ostatní krajině. Situace se změnila až v době, kdy hradby ztratily svůj hlavní obranný význam a město se mohlo rozrůstat za jejich hranice. Ale i tak zůstává nejdůležitější částí města centrum.

1.4.1 VÝVOJ STĚHOVÁNÍ ZA MĚSTA V HISTORICKÉM KONTEXTU

Bydlení na předměstí je ovšem už od 19. století považováno za ideál. Vnitřní město bylo s nástupem průmyslové revoluce hlučné, prašné a přelidněné. A tak představa vily v zeleni působila téměř jako zhmotněný sen. Tehdy šlo ovšem postavit vilu daleko od hlučných fabrik, přesto ve městě. Tím, jak zástavba houstla, se nové vily posunovaly dál a dál od měst, až skončily zcela mimo aglomeraci. Po druhé světové válce měla výstavba rodinných vil v průmyslových zemích masivní podporu. Jednalo se jak o podporu finanční, tak o podporu zákonnými úpravami a územními plány, financováním silnic a dálnic a dalšími způsoby, které si suburbie ze státních rozpočtů vynucují. Novinkou 20. století je radikální změna poměru plochy města ke stále rozpínajícím se předměstím. Zásadní událostí je nárůst aglomerací a s tím spojená změna měřítek. Historik architektury Vittorio Magnano Lampugnani uvádí: „Poprvé v historii lidstva žije většina populace nikoli na venkově, ale na předměstích, která stále více přitahují venkovany“²⁸. Dnešní vztah mezi městem a předměstím je vztah závislosti. Nedokončené suburbie jsou nesoběstačné a na městě závislé. Dalo by se říci, že předměstí jsou místa k bydlení a města jsou určena k práci, zábavě, nakupování a ostatním aktivitám.

²⁸ Verhaltene Geschwindigkeit. Berlin 2002, s. 14²⁸ "Zum ersten Mal in der Geschichte der Menschheit, aber der Großteil der Bevölkerung lebt in ländlichen Gebieten, sondern auch in den Vororten, die zunehmend locken die Dorfbewohner

1.4.2 SITUACE V SOUČASNÉ DOBĚ

V polovině 90. let nebyla migrace tak rozšířená, existovalo mnoho migračních bariér. Nejsilnějšími z nich byl nedostatek volných bytů, domů a nedostupnost hypotéky (respektive financí na realizaci stavby). Situace se obrátila ve druhé polovině 90. let, kdy se zlepšila ekonomická situace, hypotéky se staly dostupné mnohem početnější skupině lidí, auto vlastnila téměř každá rodina a městská a příměstská doprava se začala zlepšovat – díky tomu lidé získali možnost bydlet v přírodě a za prací a zábavou pravidelně cestovat. Počet automobilů na tisíc obyvatel se oproti 70. letům v této době téměř ztrojnásobil, což ukazuje následující tabulka.

Nárůst vlastnictví automobilů v Praze a České republice, 1975-1998²⁹

Rok	Počet automobilů na 1000 obyvatel	
	Praha	Česká republika
1975	151	129
1980	235	170
1985	256	198
1988	265	216
1990	276	233
1991	283	241
1992	292	250
1993	324	266
1994	418	287
1995	443	302
1996	489	325
1997	502	344
1998	511	352

Zdroj: Ústav dopravního inženýrství hlavního města Prahy, Data o dopravě v Praze, výroční zprávy, 1988 až 1998.

Suburbie zažívají obrovský rozvoj, protože lidé utíkají z měst do přírody za klidem a odpočinkem. Mnoho rodin opouští město kvůli malým dětem a možnosti dopřát jim hezké a zdravé dětství. Řada lidí do práce dojíždí autem, vlakem nebo autobusem. I děti

²⁹ Suburbanizace a její sociální, ekonomické a ekologické důsledky. Praha 2002, s. 115

chodí často do škol ve městě a mají tamtéž řadu kroužků a zájmových činností. Tím pádem je řada předměstí přes den opuštěná a stává se z nich jakási ložnice města. Nevýhodou je, že ve většině předměstí výrazně zaostává infrastruktura za stavbou rodinných domů, a obyvatelé jsou nuceni pro každou drobnost dojíždět řadu kilometrů. Totéž platí i o standardní občanské vybavenosti. A naopak města jsou postupně opouštěna a vysídlována.

1.4.3 STEREOTYPY STĚHOVÁNÍ DO ZELENÝCH ZÓN

Vidina stěhování do krásného nového domu je velmi lákavá. Opuštění přeplněného města plného smogu a hlučných tramvají je pro mnoho lidí splnění snu. Většinou skutečnost ale tak idylická není. Blízko nového domu se staví mnoho dalších bez výrazného architektonického souladu, zahradu je nutno teprve vybudovat, takže místo ní je kolem domu jenom blátivá plocha bez jakékoliv známky zeleně. Jen výjimečně mezi domy existuje fungující komunikace nebo chodníky pro pěší. Pro nové obyvatele to představuje mnoho práce a financí navíc, pro matky s malými dětmi je život v podobném prostředí značně nepohodlný, tím spíše, pokud byly dosud zvyklé na již vybudované a relativně funkční městské sídliště. Chybí zde kromě chodníků lavičky, parky, dětská hřiště, není kam s dětmi zajít, kde posedět. Řada věcí a činností, které ve městě patří mezi naprosto běžné a standardní, se mohou stát na předměstí či v satelitním městečku naprosto nebo téměř nemožné. Noví obyvatelé se musí také sžít se svými sousedy, a to v případě starousedlíků nemusí být moc jednoduché. Původní obyvatelé vesnice nemusí přistěhovalce přijmout pozitivně, dávají jim za vinu stavební činnost v okolí či jiné závady, které ve stávající obci existují.

Stereotypem mladých rodin se potom stává uzavírání ve vlastním teritoriu, kde je nutné stále budovat a upravovat, aby se dům se zahradou stal pohodlně obyvatelný. Na tyto úpravy často chybí finanční prostředky, protože většina rodin musí splácet hypotéku a peníze již nezbývají, tím spíše, když žena zůstává na rodičovské dovolené s dětmi. Manžel tedy musí pracovat o to více, aby rodinu uživil, a žena zůstává doma déle sama a může trpět pocitem osamění a vykořenění z původního stylu života. S tím potom je provázaná snaha hledání vlastní identity a nových možností, kterých ovšem satelitní obec příliš nenabízí.

1.5 SYNDROM „ZELENÉ VDOVY“

Syndrom zelené vdovy se u nás začal objevovat ve druhé polovině 90. let, kdy značně posílila migrace obyvatel z center měst na jejich periferie a do satelitních sídlišť. Ve světě je tento pojem známý od 50. let, a to zejména v USA a Kanadě, kde se objevil v době poválečného rozvoje rozsáhlých obytných čtvrtí rodinných domků na krajích měst. V Německu znají zelené vdovy od 60. let 20. století. V minulosti představoval lidové označení pro manželky bohatých podnikatelů, kteří žili v rodinných domech v suburbiích na periferiích rozvíjejících se měst, proto tedy spojení slov „zelená“ a „vdova“ – symbolizující opuštěnou ženu žijící v přírodě, v zeleni. Pro nás je tento fenomén, který se v zahraničí již delší dobu vyskytuje, zdrojem poučení a také výzvou. Pojem zelených vdov je v naší zemi velmi úzce navázán na proces suburbanizace a vznik satelitních městeček podle vzoru periferií západních aglomerací, a to zejména v průběhu devadesátých let. Rozvoj satelitů nicméně neustále pokračuje a termín se u nás dostává do povědomí nejvíce posledních deset let, a to především v souvislosti s negativními vlivy suburbanizace a neřízeného nebo spíš špatně řízeného stavebního boomu v příměstských obcích. Poslední dobou se rovněž pojem zelené vdovy objevuje v médiích a nejrůznějších periodikách, která se věnují životnímu stylu, a má do jisté míry pejorativní charakter. Zelené vdovy jsou díky tomu chápány především jako jakýsi produkt existence satelitních městeček se všemi jejich negativními rysy.

Zatímco muž vyjíždí každé ráno za prací často do centrální části města a vrací se až večer, žena zůstává přes den osamocena v zeleni na okraji města. Typická zelená vdova je mladá žena s jedním nebo více dětmi do 15 let, která žije v domku na předměstí, často novém a moderním. Má své auto, obvykle i přístup na internet. Rodina je (ale nemusí být – o to je situace horší) dobře finančně zajištěna, žena nemusí (nebo nemůže) pracovat, stará se o děti, dům a domácnost. Manžel se vrací každý večer domů a očekává péči a lásku od spokojené partnerky. Ale ta spokojená není. Mužům nedochází, že jejich žena prochází krizí identity a životního stylu. Chybí jí přátelé, oblíbená místa, práce, je vyhnancem luxusu a pohodlného života. Nemá venkovské kořeny a návyky, a přesto na vesnici žije. Hlavní důvod její frustrace je zásadní životní změna. Vzhledem k tomu, že dříve na periferii nebydlela, není na spoustu věcí připravená. Ve fázi

budování se do nového domu těšila, ale teď místo radosti a uspokojení přišla nuda, osamělost, frustrace a izolace. Chybí jí městský život, aktivity a společnost. Trpí tzv. syndromem „zelené vdovy“, v angličtině „green widow“. Dobře jsou na tom ženy, které naplňuje rodina a jsou spokojeny s prací v domácnosti a péčí o děti. Muž se aklimatizuje mnohem snadněji, jemu zůstává profesionální svět nezměněn, jenom jezdí spát jinam.

Zelené vdovy nemusí být nutně jen ženy na mateřské či rodičovské dovolené, patří mezi ně také ženy v domácnosti, které jsou bezdětné, anebo jejich děti již odrostly. Hlavním atributem odlišnosti je život v satelitu. Obě tyto skupiny žen (ale více pochopitelně matky, které jsou svými malými dětmi do značné míry limitovány) jsou v satelitním městečku značně znevýhodněné, především díky ne zcela funkční infrastruktuře a níž vyplývající nevyhovující dopravní dostupnosti (čímž se stávají závislé na automobilu). Dalším znakem těchto žen je určitá (větší či menší) osamocenost, protože většinu dne ženy tráví samy nebo s dětmi v satelitu, starší děti zároveň dováží do škol či školek a na různé kroužky, což je opět časově limituje, a také jsou často vykořeněné ze svého stávajícího způsobu života ve městě, na které byly zvyklé. Vždy ale záleží na sociální struktuře satelitu a vztazích mezi jeho obyvateli, takže rozhodně se nedá říci, že život v suburbii přináší pouze problémy a negativa. Naopak mnoho mladých žen zde může najít optimální změnu oproti životu ve městě, nové kamarádky se stejnými starostmi i radostmi a samozřejmě také nový rozměr svého nahlížení na svět. Častým problémem zelených vdov může být jednak jejich neschopnost akceptovat životní styl původní vesnice, ale protože v suburbii nelze žít původním městským stylem, jejich způsob života jeví známky odlišnosti od obyvatel města i vesnice. Některé rodiny, které přesídlily do satelitů, často řeší problémy partnerské krize, kdy se žena cítí nedocenená a zbytečná, odsunutá na kraj společnosti, mívá sklony k depresím, případně může propadat i závislostem (například na pití alkoholu). Ženy také mívají tendence utíkat se k virtuální realitě a trávit dny na internetových diskuzích, případně v nákupních centrech v okolí měst. V případě mladých matek obvykle děti dokážou vyplnit prázdný prostor, a tak ženy na mateřské a rodičovské dovolené nemusejí propadat změnám psychologického stavu tak výrazně, ale přesto může extrémní změna jejich stav ovlivnit.

2 PRAKTICKÁ ČÁST

Praktická část této diplomové práce se bude zabývat výzkumem problematiky naznačené v předchozí kapitole. Pro dané téma jsme se rozhodla z toho důvodu, že jsem sama matkou na rodičovské dovolené a mám vlastní zkušenosti ze života v satelitním okraji Prahy. Právě proto mě zaujala možnost prozkoumat pohled jiných žen na stejnou problematiku, abych ji mohla lépe pochopit a vidět případné souvislosti, které ze svého subjektivního pohledu vidím zkrácené.

2.1 PŘEDMĚT VÝZKUMU A STANOVENÍ CÍLE

Hlavním předmětem výzkumu této diplomové práce bude způsob života maminek na mateřské a rodičovské dovolené žijících v příměstských satelitních oblastech, tedy v zelených zónách na krajích velkých měst nebo ve vesnicích v přilehlém okolí. Pod pojmem „způsob života v satelitu“ je míněna například spokojenost žen se svojí stávající situací, možnost trávení volného času, nabídka sportovních, kulturních či jiných aktivit, schopnost začlenění se do společnosti v průběhu a po návratu z rodičovské dovolené, postoje ostatních členů rodiny či zaměstnavatelů k těmto ženám.

Cílem této diplomové práce je hledání a nalezení odpovědí na otázky, zda a jak jsou ženy s malými dětmi žijící v satelitech se svojí situací spokojené, zda mají možnosti pro svůj rozvoj, zda se věnují nějakým aktivitám či jaká jsou jejich stanoviska a možnosti k návratu do zaměstnání po skončení mateřské a rodičovské dovolené. Součástí práce bude provedení samotného výzkumu, kterým se bude moci faktický stav analyzovat a detailně popsat. Tento výzkum by měl reflektovat stávající situaci a pokoušet se v závěru hledat možnosti a východiska.

2.2 HLAVNÍ VÝZKUMNÁ OTÁZKA A VEDLEJŠÍ VÝZKUMNÉ OTÁZKY

V rámci výzkumu se budu jako autorka snažit najít odpovědi na následující výzkumné otázky:

Hlavní výzkumná otázka:

Jsou matky na mateřské a rodičovské dovolené žijící v příměstských satelitech spokojené se svým způsobem života?

Vedlejší výzkumné otázky:

- 1. Mají tyto matky podporu ve svých partnerech?*
- 2. Mají tyto matky dostatečnou možnost rozvoje a prostoru pro své vlastní aktivity?*
- 3. Chybí těmto matkám v jejich současném životě něco zásadního?*
- 4. Uvažují tyto matky o návratu do zaměstnání?*
- 5. Umožňují satelity ženám na MD a RD plnohodnotný život?*

2.3 ZÁKLADNÍ TEORETICKÁ HYPOTÉZA

Ve svém výzkumu předpokládám, že mezi ženami na mateřské a rodičovské dovolené, které žijí v satelitech, budou rozdíly v přístupu k životu, které ovlivňuje několik faktorů – především věk, vzdělání, počet dětí, finanční situace a také podpora partnera a míra samostatnosti konkrétní ženy. Hypotézy, které se budou v této práci ověřovat, se proto úzce dotýkají již nastíněného výzkumného problému.

2.3.1 PRACOVNÍ HYPOTÉZY A JEJICH OPERACIONALIZACE

H1 Předpokládáme, že počáteční nadšení ze života v satelitu vystřídá u žen vystřízlivění a deziluze

(odpovědi na tuto hypotézu hledají otázky č. 7, 8, 9, 20, 21, 22 dotazníku pro maminky)

H2 Předpokládáme, že vzdělané a samostatné ženy budou přistupovat k životu v satelitu pozitivněji než méně vzdělané ženy

(odpovědi na tuto hypotézu hledají otázky č. 1, 5, 6, 12, 13, 14, 23, 27, 38, 39, 40, 53 dotazníku pro maminky)

H3 Předpokládáme, že v satelitních obcích nebude příliš vyžití pro matky s dětmi
(odpovědi na tuto hypotézu hledají otázky č. 20, 24, 25, 26, 27 dotazníku pro maminky)

H4 Předpokládáme, že ženy budou postrádat možnosti komunikace
(odpovědi na tuto hypotézu hledají otázky č. 11, 12, 13, 14, 15, 16, 21, 25, 26, 27, 31, 33, 34, 35, 36, 37 dotazníku pro maminky)

H4a Předpokládáme, že budou ženy jezdit často zpět do města za svými známými nebo za svými koníčky
(odpovědi na tuto hypotézu hledají otázky č. 21, 22, 23, 37, 45 dotazníku pro maminky)

H4b Předpokládáme, že budou ženy trávit čas v nákupních centrech
(odpovědi na tuto hypotézu hledají otázky č. 19, 23, 31 dotazníku pro maminky)

H4c Předpokládáme, že budou ženy postrádat podporu a účast svých partnerů
(odpovědi na tuto hypotézu hledají otázky č. 27, 28, 29, 30, 31, 33, 34, 52 dotazníku pro maminky)

H5 Předpokládáme, že aktivní a vzdělané ženy budou hledat příležitost k návratu zpět do zaměstnání
(odpovědi na tuto hypotézu hledají otázky č. 5, 6, 11, 12, 13, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53 dotazníku pro maminky)

H5a Předpokládáme, že ženy, které se budou chtít vrátit do zaměstnání, budou pracovat na zvýšení své kvalifikace a udržení kontaktů
(odpovědi na tuto hypotézu hledají otázky č. 38, 39, 40, 44, 45, 46, 47 dotazníku pro maminky)

H5b Předpokládáme, že čím mají ženy více dětí (či ještě nějaké další plánují), tím bude jejich návrat do zaměstnání méně pravděpodobný či komplikovanější

(odpovědi na tuto hypotézu hledají otázky č. 3, 4, 5, 27, 41, 42 dotazníku pro maminky)

Dotazníky pro otce ověřují či potvrzují výsledky, které vyplynou z verifikace hypotéz pro matky a dotazníky pro zaměstnavatele naznačují možnosti, jaké matkám po návratu z mateřské a rodičovské dovolené dávají velké firmy (což nelze každopádně aplikovat jako plošný výsledek výzkumu).

2.4 METODY VÝZKUMU

Pro účely výzkumu v této práci byl zvolen přístup kvantitativní i kvalitativní, a to z důvodu využití výhod obou metod při řešení výzkumného problému; jedná se tedy o smíšenou výzkumnou strategii³⁰. Do kvantitativního přístupu použitého v této práci lze zařadit dotazníkové šetření náhodného výběru respondentů prostřednictvím strukturovaného dotazníku a na základě operacionalizace následné ověření stanovených hypotéz a jejich verifikace. Dotazníky budou celkem tři, určené jednak matkám na mateřské či rodičovské dovolené, jednak jejich partnerům a v posledním případě potenciálním zaměstnavatelům. Strukturované budou tak, aby přinesly odpovědi na základní otázky týkající se života žen v satelitech během mateřské a rodičovské dovolené, budou tedy zkoumat jejich spokojenost s aktuálním životem, jejich možnosti a příležitosti, a to z pohledu samotných matek. Dotazník pro partnery matek bude zkoumat úhel pohledu otců a srovnávat, nakolik se liší od názorů žen. Dotazník pro zaměstnavatele zkoumá, jak přistupují velké firmy k ženám na mateřské a rodičovské dovolené, zda se o ně zajímají a jaké jim nabízejí možnosti do budoucna.

Do kvalitativního přístupu potom patří polostrukturované rozhovory s neznámými respondenty získanými na základě doporučení jinými, původně zamýšlenými respondenty (metoda sněhové koule – snowball sample³¹) a následné vyhodnocení získaných dat a potvrzení hlavních i vedlejších výzkumných otázek. Výsledkem zpracování rozhovorů s respondenty budou jednotlivé kazuistiky. Každá kazuistika by

³⁰ Hendl, Jan: Kvalitativní výzkum. Základní metody a aplikace. Praha, Portál, 2005. ISBN 80-7367-040-2. Str. 45

³¹ Hendl, Jan: Kvalitativní výzkum. Základní metody a aplikace. Praha, Portál, 2005. ISBN 80-7367-040-2. Str. 390

měla řešit úhel pohledu konkrétní zkoumané osoby a její postoje k dané situaci a možnosti, které se jí nabízejí (a jak jich využívá). Během výzkumu jsem oslovila celkem deset respondentů (devět žen a jednoho muže na mateřské či rodičovské dovolené), na něž jsem získala kontakty prostřednictvím doporučení svých známých. Jednalo se tedy o respondenty, s nimiž nemám žádný osobní vztah či dřívější kontakt, aby nedošlo k subjektivnímu ovlivnění případného dalšího výzkumu a jeho výsledků. Jediným kritériem, které bylo rozhodující pro výběr respondentů, byl trvalý pobyt v satelitu či v obci, která má vlastnosti satelitu, a stávající čerpání mateřské či rodičovské dovolené s malým dítětem. Těmto respondentům jsem poslala pro představu dotazník a požádala je o setkání za účelem vedení polostrukturovaného rozhovoru. Ze všech oslovených nakonec souhlasilo s osobním setkáním pět respondentů – čtyři ženy a jeden muž. Na základě rozhovorů, které jsem s respondenty postupně vedla, jsem zpracovala následující kazuistiky. Každá kazuistika se pokusí věnovat tématu výzkumu detailně a bude se snažit najít odpovědi na hlavní i vedlejší výzkumné otázky, anebo potvrdit či vyvrátit hypotézy, které byly stanovené pro dotazníkové šetření. V této kvalitativní části výzkumu sice není potvrzení či vyvrácení hypotéz rozhodujícím výsledkem, ale zjištěné informace mohou pomoci k zobecnění informací nalezených prostřednictvím dotazníkového šetření. Kvalitativní výzkum může mít jisté nevýhody ve smyslu obtížné zobecnitelnosti na širší populaci, či náchylnost k ovlivnění výsledků osobou výzkumníka. Nicméně kvalitativní výzkum představuje zejména přístup neformální a jistá relativní subjektivita získaných dat se v takovém případě předpokládá – kvalitativní výzkum tak lépe než kvantitativní metody zobrazuje způsoby, jakými lidé interpretují a konstruují sociální realitu. Také cílem této diplomové práce není odhalení obecných principů, ale spíše porozumění situaci žen na mateřské a rodičovské dovolené v příměstských satelitech, a proto výsledky tohoto výzkumu ani není možné nějak zobecňovat (vzhledem k použité metodě výzkumu a počtu zkoumaných partnerů).

Vyhodnocení získaných údajů potom bude zpracováno především popisnou formou, analýzou získaných dat z dotazníků, maticových tabulek a grafů. Dotazník s předem připravenými strukturovanými otázkami obdrží jednak maminky na mateřské a rodičovské dovolené, jednak jejich partneři – v obou případech půjde o náhodné respondenty vybrané prostřednictvím volně přístupného internetového dotazníku, tedy

oslovené elektronickou cestou, kdy vyplnění dotazníku zabere krátký časový úsek a bude anonymní. Dále budou osloveny také významné společnosti, u nichž se předpokládá, že díky velkému počtu zaměstnanců budou mít také velký podíl žen – matek na mateřské a rodičovské dovolené. V případě polostrukturovaných rozhovorů bude osloveno několik respondentů, které osobně neznám a kontakt na ně jsem získala prostřednictvím doporučení od známých, což do určité míry minimalizuje subjektivní ovlivnění výsledků výzkumu. V jednom případě bude osloven i otec na rodičovské dovolené – u nás zatím stále ojedinělý případ, který ovšem rovněž stojí za detailnější průzkum. Výsledky kvantitativního i kvalitativního zkoumání budou porovnány a všechna fakta budou popsána včetně předložení závěrů, které představují zkoumanou problematiku.

2.5 PŘÍPRAVNÁ A REALIZAČNÍ FÁZE

Respondenty uvedeného výzkumu jsou již zmíněné ženy na mateřské a rodičovské dovolené žijící v příměstských satelitech (v jedné výjimce také muž na rodičovské dovolené), jejich partneři a významní zaměstnavatelé, u nichž se předpokládá, že zaměstnávají vyšší podíl žen na MD a RD. Toto kritérium (tedy pobyt na MD či RD a současně život v zelené zóně u většího města) bylo jediné a hlavní, nebylo tedy limitováno věkem, finanční situací v rodinách či lokalitou (nebylo tedy rozhodující, zda se jedná o satelit v okolí Prahy, Brna či jiného většího nebo menšího města).

Během přípravné fáze byl zhotoven dotazník pro ženy na mateřské a rodičovské dovolené, pro jejich partnery a pro zaměstnavatele. Dotazník obsahoval jak uzavřené specifické otázky, kdy respondenti odpovídali jen ano/ne/nevím, tak polootevřené či otevřené otázky, na něž mohli respondenti uvést svůj subjektivní pohled v širší míře. Dotazník pro maminky má celkem 53 otázek (viz příloha 1) a byl umístěn po dobu čtyř týdnů na internetové adrese <http://www.vyplnto.cz/>, kde se výzkumu zúčastnilo celkem 105 žen. Dotazník pro tatínky má celkem 25 otázek (viz příloha 2) a byl také umístěn na internetové adrese <http://www.vyplnto.cz/>, výzkumu se zúčastnilo 40 mužů. Dotazník pro zaměstnavatele má potom celkem 13 otázek (viz příloha 3) a byl zaslán na dvacet dostupných kontaktů velkých firem nebo firem, které jsem sama oslovila, anebo které doporučily samotné ženy na rodičovské dovolené. Z těchto dvaceti dotázaných

společností odpověděly celkem pouze 3 firmy, jejichž podklady slouží pro částečnou představu a pro další zhodnocení stavu. Forma dotazníku byla zvolena z toho důvodu, že díky své univerzálnosti může oslovit velkou skupinu respondentů, a to i těch, které osobně neznám. Výhodou této výzkumné metody je získání velkého množství podkladů pro výzkum, jistou nevýhodou může být omezená či zkreslená relevance dat (v anonymním dotazníku nemusí respondenti na všechny otázky odpovídat pravdivě podle skutečnosti).

Kromě dotazníkového šetření proběhl výzkum polostrukturovanými rozhovory s respondenty. Sama jsem matkou na rodičovské dovolené, a tak mám ve svém okolí dostatek osobních kontaktů na ženy, které patří do sledované skupiny, a které mě doporučily další své známé, aby se tím eliminovalo subjektivní zatížení kvalitativního výzkumu. V průběhu realizační fáze jsem tedy kontaktovala celkem čtyři z těchto maminek a jednoho otce, s nimiž jsem vedla polostrukturované rozhovory a osobně řešila problematiku. Při setkání jsem jim předložila otázky z dotazníků a současně jim vysvětlila zkoumaný problém a následně s nimi vedla rozhovory. Z nich jsem pořídila částečný fonetický záznam a poznámky ke svým otázkám, čímž jsem společně s oslovenými respondentkami a jedním respondentem hledala odpovědi na potvrzení či vyvrácení hypotéz. Během těchto rozhovorů jsem částečně využila také možnosti zúčastněného pozorování, kdy jsem sledovala neverbální projevy dotazovaných, což mi dává více příležitostí k získání detailnějších a relevantnějších informací než samotné dotazníkové šetření, protože se zde otvírá prostor pro širší škálu odpovědí (na každou otázku v dotazníku nemusí existovat pouze stručná odpověď, je zde více nuancí či mnoho odlišných detailních pohledů na věc). Během rozhovorů jsem se snažila potvrdit či vyvrátit všechny pracovní hypotézy uvedené v předchozí kapitole, a jako výsledek rozhovorů jsem potom zpracovala pět kazuistik, které uvedené hypotézy verifikují.

Výzkum se uskutečnil v období leden až únor 2013. Výzkum i všechny rozhovory jsem prováděla výhradně sama s tím, že od svých známých, kteří byli obeznámeni s probíhajícím výzkumem, jsem získávala v průběhu jeho trvání tipy na získání informací – kontakty na osobní setkání s respondenty, kteří odpovídají zadaným kritériím.

2.6 ZÍSKANÁ DATA

V průběhu výzkumu byla získána následující data:

- 1) 105 vyplněných dotazníků od žen na mateřské a rodičovské dovolené, které odpověděly na otázky prostřednictvím internetového dotazování
- 2) 40 vyplněných dotazníků od partnerů či manželů, kteří odpověděli na otázky prostřednictvím internetového dotazování
- 3) 3 vyplněné dotazníky od firem – zaměstnavatelů matek na mateřské a rodičovské dovolené
- 4) 5 kazuistik - závěrů vyplývajících z polostrukturovaných rozhovorů, které jsem vedla s matkami a jedním otcem na mateřské a rodičovské dovolené

2.7 VÝSLEDKY DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ

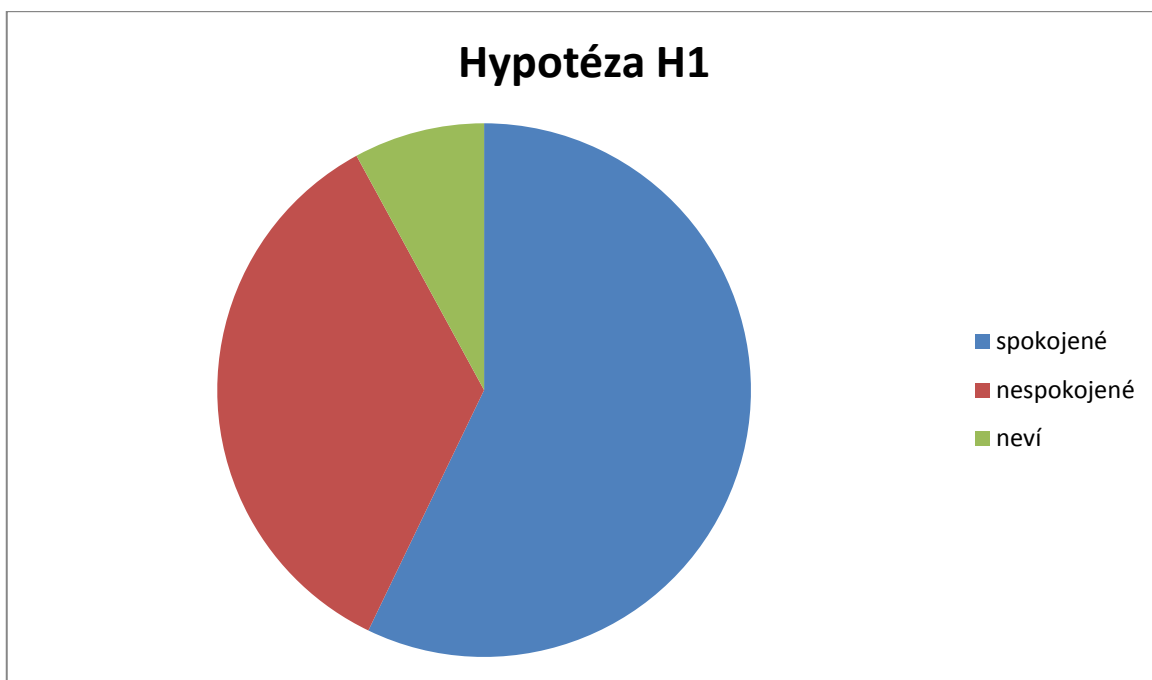
V průběhu výzkumu byly dotazníky umístěny na webových stránkách <http://www.vyplnto.cz>, kde se výzkumu zúčastnilo celkem 105 žen na mateřské a rodičovské dovolené žijících v příměstských satelitech a 40 partnerů žen. Dotazník byl následně rozeslán na 20 adres velkých společností, zaměstnavatelů žen (s předpokladem, že část žen zaměstnaných ve firmě aktuálně čerpá mateřskou nebo rodičovskou dovolenou). Dále byly dotazníky deseti ženám a jednomu muži zaslány e-mailem na základě doporučení od kontaktů autorky výzkumu – tyto ženy (a tohoto muže) jsem následně požádala o rozhovor – pět z nich mi vyhovělo a k setkání následně došlo. Na základě uskutečněných rozhovorů jsem zpracovala kazuistiky, tedy vyhodnocení jednotlivých konkrétních případů. Dotazníkovým šetřením bylo získáno celkem 95 relevantních a použitelných výstupů (vyplněných dotazníků) na zadané otázky, z toho 66 výstupů poskytly ženy samotné a 29 výstupů jejich partneři. Další tři odpovědi jsem potom získala od zaměstnavatelů – velkých společností. Tato data měla spíše doplňující charakter, cílem dotazníkového šetření u zaměstnavatelů bylo ověřit možnosti žen, které se chtějí během mateřské či rodičovské dovolené anebo hned po jejím skončení vrátit do svého původního zaměstnání – a tedy možnosti, zda mají ženy v satelitech vyhlídky na změnu aktuální situace v případě, že by se potvrdily pracovní

hypotézy, zejména pak hypotéza H1 (Předpokládáme, že počáteční nadšení ze života v satelitu vystřídá u žen vystřízlivění a deziluze) a hypotéza H5 (Předpokládáme, že aktivní a vzdělané ženy budou hledat příležitost k návratu zpět do zaměstnání). Z dat získaných během dotazníkového šetření byly zjištěny následující informace.

2.7.1 DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ MEZI ŽENAMI NA MD A RD

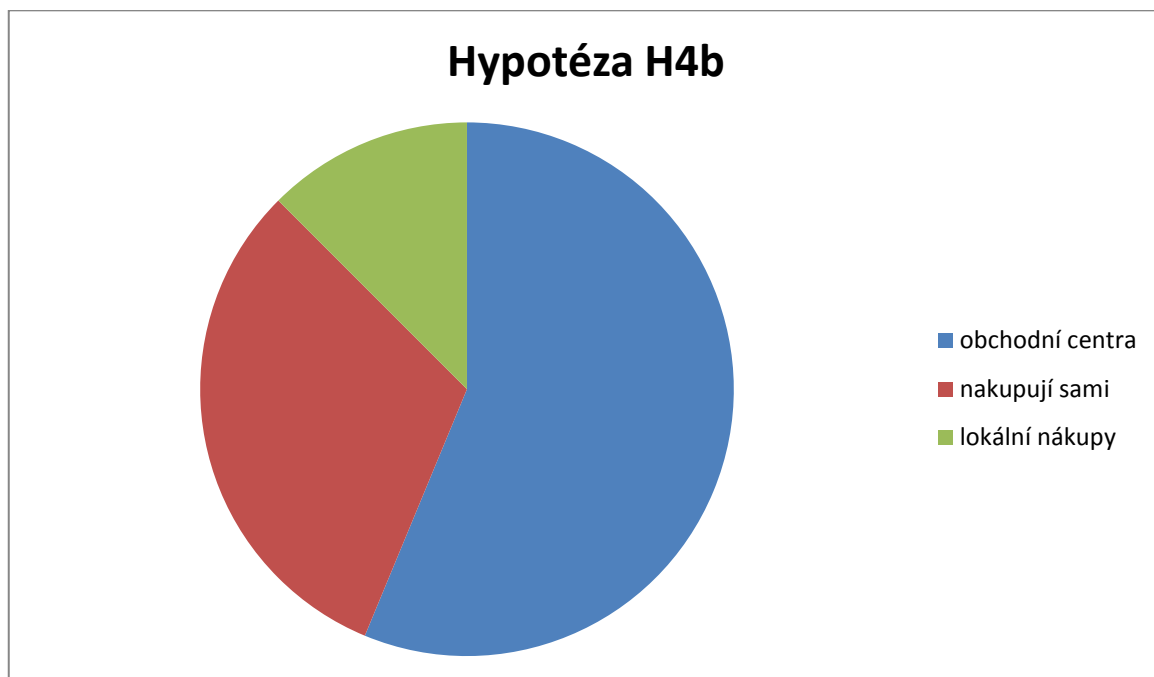
Na otázky uvedené v dotazníku odpovědělo celkem 105 respondentek, nicméně 39 z nich nesplnilo základní podmínku života v satelitech nebo podobné zelené zóně v okolí měst, zbylo tedy 66 žen, které žijí v příměstských satelitech především v okolí Prahy a Brna. Výsledky zkoumání budou prezentovány v souvislosti s verifikací jednotlivých hypotéz v následující kapitole. Z těch žen, které zadání výzkumu vyhověly, bydlí 44 na periferii měst, 14 na vesnici nedaleko města a 8 v typickém satelitu – protože se jedná o podobné lokality (většina příměstských vesnic dnes má díky masivní výstavbě podmínky obdobné jako satelit), tyto ženy byly do výzkumu zahrnuty. Jedná se o ženy ve věku nejčastěji 30 – 40 let (těch je nejvíce, tedy 30), dále 20 - 30 let (27 žen), ale některé jsou i starší čtyřiceti let (6 matek). Vysokoškolské vzdělání má více než polovina žen 43, středoškolské vzdělání nebo vyučení v oboru má 20 žen. Většina žen (41) je na mateřské (rodičovské) dovolené poprvé s prvním dítětem, 16 z nich pak má děti dvě, z této skupiny potom všechny ženy zůstávají na mateřské a rodičovské dovolené již delší dobu (tedy od narození prvního potomka). Dalších 6 matek má tři děti, 1 čtyři děti a dokonce 2 matky mají pět dětí. Proto také 31 žen plánuje ještě další dítě, naopak 20 určitě ne a 12 si není jistých (zbylé neodpověděly). Uvedené odpovědi nepřímo potvrzují hypotézu **H5b** (*Předpokládáme, že čím mají ženy více dětí, či ještě nějaké další plánují, tím bude jejich návrat do zaměstnání méně pravděpodobný či komplikovanější*) – sice její verifikace z odpovědí jednoznačně nevyplývá, ale lze předpokládat obtížnější situaci na trhu práce u těchto matek úměrnou počtu dětí a jejich věku). Většina 38 žen přiznává, že po jejich odchodu na mateřskou dovolenou se zhoršila jejich finanční situace – naopak 21 žen si to nemyslí a 4 nevědí. Ve vlastním domě žije 39 žen, 24 žen uvádí bydlení v bytě či v domě u rodičů; naprosté většině žen se jejich místo bydlení líbí (pouze 3 jsou přesvědčené, že není pěkné. Většina vlastních domů (35) byla pořízena na hypotéku.

Po životě ve městě se většině matek nestýská a se svojí současnou situací jsou spokojené – pro 36 z nich je život na vesnici pěkný a líbí se jim, naopak 22 ženy by se raději do města vrátily a 5 si není jistých. Tím nebyla potvrzena hypotéza **H1** (*Předpokládáme, že počáteční nadšení ze života v satelitu vystřídá u žen vystřízlivění a deziluze*), protože část žen projevila se svým aktuálním životem nesouhlas, ale větší část je spokojená (viz graf hypotéza H1).

Každopádně 37 matek se do města pravidelně (tedy častěji než jednou týdně) vrací, zbylé se vrací jen občas a nepravidelně, a to nejčastěji na nákupy (51) a za zábavou (36), k lékaři (34), na návštěvy ke známým a příbuzným (29), do bývalé práce za svými kolegy (28) nebo za účelem sportovních aktivit (12). Matky se nejčastěji snaží nakupovat běžné potraviny v místě bydliště (49 žen), jen 17 z nich jezdí pravidelně nakupovat jinam. Velká nákupní centra navštěvuje pravidelně 54 žen, a to buď samotné s dětmi, když je manžel v práci (samotné na nákupy jezdí 30 žen), anebo společně s ním při rodinných nákupech. Pouze 12 žen nákupní centra nevyužívá. Nakupovat jezdí ženy do těchto center nejčastěji jednou týdně na velké nákupy (30), dvakrát až třikrát týdně jezdí 28 žen, skoro denně nebo denně potom 5 žen (ty, které nejezdí vlastním vozem, navštěvují nákupní centra s manželem v době jeho volna). Díky odpovědím na otázky došlo k potvrzení hypotézy **H4a** (*Předpokládáme, že budou ženy jezdit často zpět do města za svými známými nebo za svými koníčky*) a **H4b** (*Předpokládáme, že budou ženy trávit čas v nákupních centrech*), protože se ukázalo, že většinově ženy skutečně město

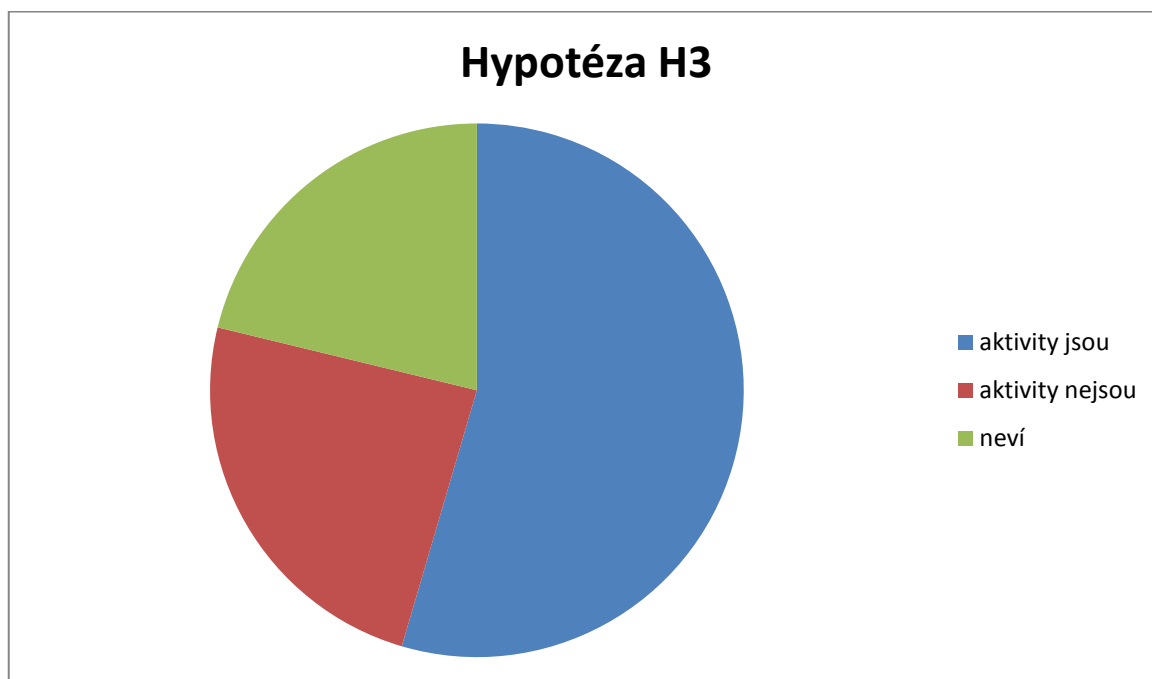
vyhledávají a stejně tak vyhledávají a navštěvují také velká obchodní centra, i když ne zcela pravidelně a někdy i s manželem (viz graf hypotéza H4b).

Naprostá většina matek (52) má svého oblíbeného koníčka, kterému se věnuje, když děti spí – 20 z nich má dokonce svoji vlastní pracovnu (zbylých 46 se věnuje vlastní činnosti ve společných místnostech domu či bytu). Ženy se snaží každý den najít pro sebe alespoň trochu času, jen 7 jich uvádí, že se jim to nepodaří, 25 si najde hodinu denně, 11 dokonce dvě hodiny a zbylé ženy někdy i více než dvě hodiny denně. Všechny ženy mají přístup k internetu a 54 jich využívá internet denně. Stejný počet matek tráví denně čas s dětmi venku na procházkách nebo na vlastní zahradě. Vlastní automobil nezávisle na manželovi má 44 žen, naopak 19 ho nemá a jsou tedy závislé na hromadné dopravě nebo na návratu manžela z práce (zbylé neodpověděly). Ty, které automobil mají, ho používají nejčastěji denně nebo skoro denně (celkem 19 žen), občas, zhruba třikrát týdně jezdí 12 žen, jednou za týden vůz použije 9 žen a zbylé 4 ženy jezdí jen příležitostně nebo vůbec.

Se svým současným bydlištěm je 35 maminek spokojených, naopak 31 jich spokojených není (což opět potvrzuje, že hypotézu **H1** nelze potvrdit, ale také ani zcela vyvrátit), a to přesto, že 36 žen uvádí, že v místě bydliště existuje vyžití pro maminky s dětmi (klub matek, sportoviště, dětské hřiště a podobně). Některé ženy se o možnosti ve svém bydlišti nezajímají (14) a 16 uvedlo, že žádné nejsou. Tato zjištěná skutečnost

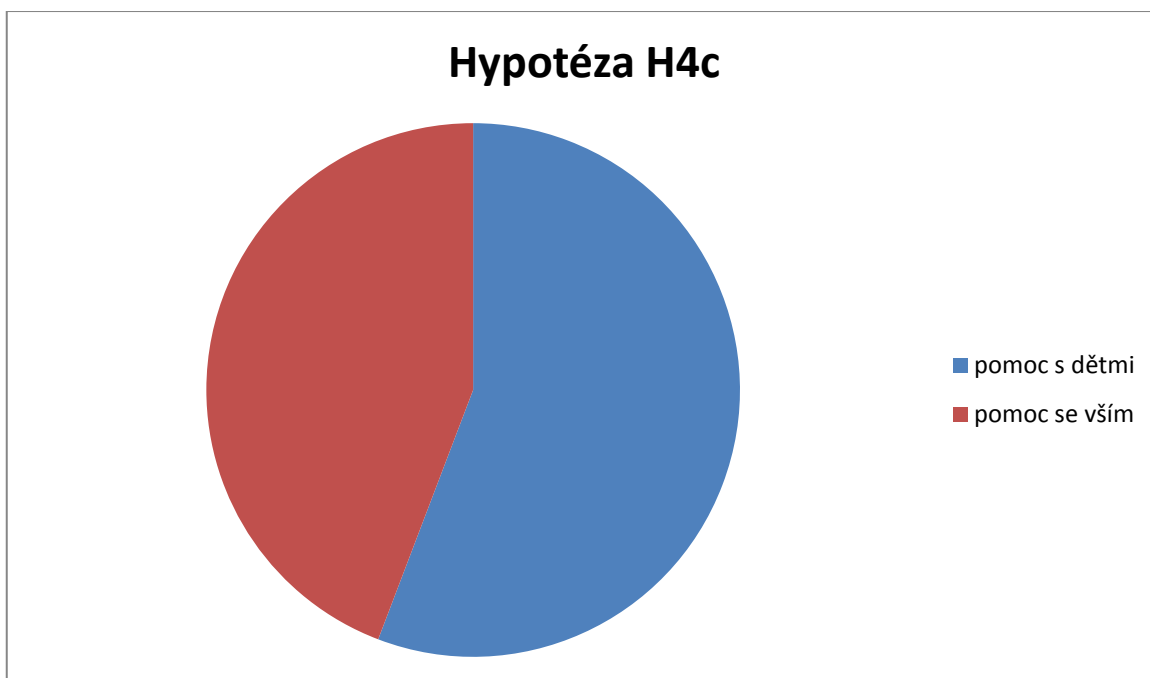
dokazuje nesprávnost nebo jen částečnou ověřitelnost hypotézy **H3** (*Předpokládáme, že v satelitních obcích nebude příliš vyžití pro matky s dětmi*), protože pro zhruba polovinu žen je vyžití pro matky s dětmi v obci dostačující (viz graf hypotéza H3).

Kamarádky s dětmi ve svém sousedství uvádí 39 žen, z toho 27 se s nimi navštěvuje pravidelně, zbylé jen příležitostně. Pomocníci v domácnosti naprostá většina (59) žen nemá, zbylých 7 ji využívá zhruba jednou nebo dvakrát týdně, výjimečně častěji. Na výlety mimo domov jezdí 52 maminek i s dětmi, některé ovšem jen o víkendech v době volna svého manžela. Také 41 žen sportuje, a to nejčastěji dvakrát týdně (14 z nich) nebo alespoň jednou týdně (6), některé mají ale možnost a sportu se věnují skoro každý den (6) nebo denně (2). Ostatní sportují příležitostně (občas). Díky těmto odpovědím (a také odpovědím o možnostech komunikace na internetu) lze částečně vyvrátit hypotézu **H4** (*Předpokládáme, že ženy budou postrádat možnosti komunikace*) – komunikace ve smyslu, v jakém byly ženy zvyklé před odchodem na mateřskou a rodičovskou dovolenou, jim může chybět, ale dokážou ji nahradit jinými způsoby a možnostmi, a tak možnosti komunikace nepostrádají.

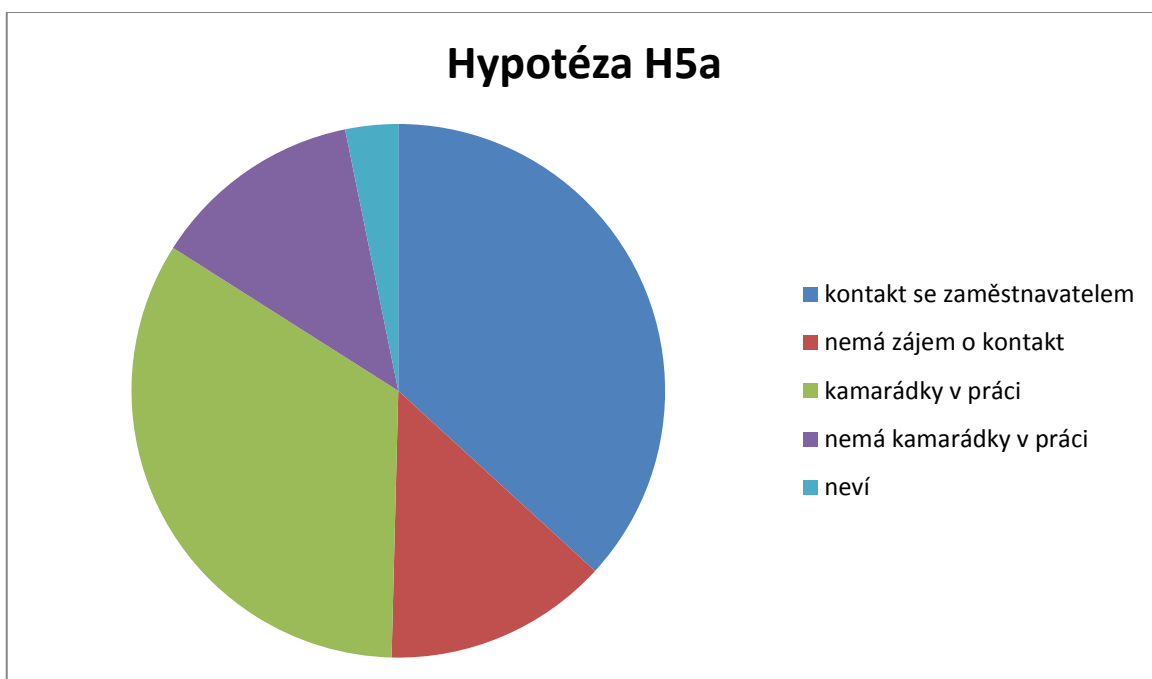
Co se týče vzájemné spolupráce partnerů a pomoci manžela s péčí o děti, tak naprosté většině matek (53) pomáhá partner s dětmi a 42 jich navíc uvedlo, že pomáhá i s péčí o domácnost. Rodiny se snaží většinou trávit čas pohromadě – každý večer a víkendy je společně 29 rodin, obden a k tomu o víkendech 9 rodin, zbylé rodiny se snaží trávit společně alespoň víkendy nebo příležitostně dny, kdy má manžel volno. Ženy tráví se

svými partnery také čas samotné, bez dětí – nejčastěji večer, když děti spí (38 žen), občas mohou být společně o víkendech nebo na dovolené bez dětí (tuto variantu uvedly 2 ženy). Maminky se snaží vyrážet občas mimo domov bez dětí, na takové akce se dostane pravidelně 39 z nich, naopak 22 se nikdy mimo domov bez dětí nedostane (ostatní jen příležitostně). Nejčastěji ženám hlídá děti manžel (uvedlo 45 matek), případně babička (34 z nich), některé mají chůvu (6) nebo tetu (5), občas vypomůže kamarádka (3). Odpovědi na předchozí otázky přinesly vyvrácení hypotézy H4c (*Předpokládáme, že budou ženy postrádat podporu a účast svých partnerů*), protože se ukázalo, že většina partnerů svým ženám pomáhá jak s péčí o děti, tak i o domácnost, a snaží se s nimi trávit hodně času podle svých možností (viz graf hypotéza H4c).

Matky se snaží využít volný čas ke svému sebevzdělání, 45 z nich uvádí, že se věnuje nějakým vzdělávacím aktivitám. Cizí jazyk ovládá 54 žen a stejný počet žen také pravidelně čte knížky. Protože většina žen uvedla vysokoškolské nebo středoškolské vzdělání, lze díky zjištěným skutečnostem ověřit hypotézu **H5** (*Předpokládáme, že aktivní a vzdělané ženy budou hledat příležitost k návratu zpět do zaměstnání*), protože zvyšováním kvalifikace, četbou či studiem jazyků ženy zvyšují svoje další šance pro návrat do zaměstnání. Před mateřskou dovolenou všechny ženy pracovaly, z toho 17 z nich méně než dva roky, dalších 16 do pěti let, 16 mezi šesti až osmi lety a 14 žen působilo v zaměstnání delší dobu. Ostatní ženy neodpověděly. V práci bylo spokojeno 53 žen, které uvedly, že svoji práci mají rády – naopak 4 ji rády nemají a v práci se jim

nelíbilo, ostatní nevědí. Zůstat doma maximálně dva roky chce 22 žen, do čtyř let věku dítěte potom 12 žen, ostatní na tuto otázku nedokázaly odpovědět. Z finančních důvodů spěchá do zaměstnání 21 matek, naopak 39 se jich chce vrátit právě z důvodu, že byly v práci spokojené. Také 46 žen zůstává nadále v kontaktu se svým bývalým zaměstnavatelem a snaží se udržovat své profesní znalosti (a případně je obnovovat) – naopak 17 jich tuto potřebu vůbec nemá. Tomu odpovídá i počet odpovědí na otázku, zda mají ženy v bývalém zaměstnání kamarádky – 42 uvedlo, že ano, 16 naopak ne, ostatní si nejsou jisté. Tím byla ověřena hypotéza **H5a** (*Předpokládáme, že ženy, které se budou chtít vrátit do zaměstnání, budou pracovat na zvýšení své kvalifikace a udržení kontaktů*), protože z výsledků šetření vyplývá její jednoznačná verifikace vyplývající z toho, že ženy, které se chtějí vrátit do zaměstnání, pro to něco dělají již nyní (viz graf hypotéza H5a). Bývalí zaměstnavatelé žen umožňují částečný úvazek maminkám s dětmi ve 29 případech, naopak ve 24 to není možné a zbylé ženy nevědí – také 29 žen by chtělo podobné příležitosti využít, až děti trochu odrostou. Školku nebo jesle s odpovídající kapacitou v místě bydliště uvádí 28 žen, naopak 28 žen tuto možnost ve svém bydlišti nemá, ostatní nevědí. Souhlas manžela s návratem do zaměstnání má 53 žen, 7 si není jistých a 6 ví, že manžel by s návratem do práce nesouhlasil. Téměř polovina žen (31) je přesvědčených, že by se o děti dokázaly postarat samy bez manžela. Naopak 16 žen uvádí, že by se bez manžela neobešly a 16 si není jistých.

Závěry dotazníkového šetření mezi ženami:

Z dotazníkového výzkumu vyplývá, že průměrná matka žijící v zelených zónách je středoškolsky nebo vysokoškolsky vzdělaná žena ve věku nejčastěji kolem třiceti (nebo o něco méně či více) let a má nebo chtěla by mít dvě děti. Ve svém domově (nejčastěji vlastní dům) a v jeho okolí je zhruba v polovině případů spokojená, často tráví čas s dětmi venku, vnímá podporu partnera (manžela), který jí pomáhá s dětmi i s domácností (a také děti pohlídá, když je potřeba). Přesto se ženy rády vrací do města, kde jsou zvyklé, a to nejčastěji kvůli nákupům, zábavě, návštěvám známých nebo lékaři. Věnuje se také svým koníčkům nebo sportu, a to pravidelně alespoň jednou týdně, navštěvuje kamarádky v okolí a má i možnost trávit nějaký čas sama bez dětí. Všechny ženy mají přístup na internet a většina z nich ho využívá pravidelně – denně nebo několikrát týdně. Zhruba polovina rodin se snaží pravidelně setkávat každý den nebo alespoň každý druhý den a o víkendech – a to včetně obou partnerů i dětí. Většina žen vlastní svůj vůz, který používá několikrát týdně, obvykle především pro jízdu za nákupy do velkých obchodních center. V obcích, kde ženy žijí, ve většině případů mohou navštěvovat kluby maminek nebo jiné aktivity zaměřené na maminky s dětmi.

Do budoucna pohlíží naprostá většina matek, ovládají nějaký cizí jazyk a většinově zůstávají v kontaktu se svým bývalým zaměstnavatelem a rády by začaly pracovat na částečný úvazek, pokud to zaměstnavatel umožňuje (což je v necelé polovině případů). V bývalém zaměstnání mají kamarádky a s prací byly spokojené, což je také hlavní důvod návratu do práce po ukončení rodičovské dovolené - jen část žen připouští, že se musí do práce vrátit z finančních důvodů. Ostatně zhoršení finanční situace rodiny po narození dítěte připouští většina žen. Matky se chovají zodpovědně a v naprosté většině se snaží během pobytu na mateřské a rodičovské dovolené vzdělávat a zvyšovat si kvalifikaci pro své lepší budoucí uplatnění. Problém vidí pouze v umístění dítěte ve školce – necelá polovina žen je přesvědčená o bezproblémové možnosti využití školky, naopak stejné množství matek si je vědomo problémů a tuší, že umístění dítěte do školky nebude jednoduché. Využít chůvu může jen minimální část matek, většinou využívají pro příležitostné hlídání manžela nebo babičku, což není řešení pro návrat do zaměstnání. Nicméně podporu v manželovi pro návrat do zaměstnání má naprostá

většina žen, pouze malá část partnerů s tímto krokem nesouhlasí. A téměř polovina žen je přesvědčená, že by se dokázaly o sebe a o děti postarat, pokud by se s partnerem něco stalo, nebo je opustil.

Během dotazníkového šetření byly ověřeny hypotézy **H2** (*Předpokládáme, že vzdělané a samostatné ženy budou přistupovat k životu v satelitu pozitivněji než méně vzdělané ženy*), **H5** (*Předpokládáme, že aktivní a vzdělané ženy budou hledat příležitost k návratu zpět do zaměstnání*) a **H5a** (*Předpokládáme, že ženy, které se budou chtít vrátit do zaměstnání, budou pracovat na zvýšení své kvalifikace a udržení kontaktů*), protože se prokázalo, že většina žen, o nichž z šetření vyplývá, že jsou vzdělané a aktivní, má pozitivní postoj k životu v satelitu a pracuje na svém zdokonalení a na udržení kontaktů, aby tím usnadnila svůj návrat do zaměstnání po skončení mateřské a rodičovské dovolené. Došlo rovněž k verifikaci hypotézy **H4a** (*Předpokládáme, že budou ženy jezdit často zpět do města za svými známými nebo za svými koníčky*) a **H4b** (*Předpokládáme, že budou ženy trávit čas v nákupních centrech*), protože ženy ze satelitů skutečně většinově vyhledávají kontakty z města, které navštěvují z různých důvodů, a rovněž jezdí (i když v různých intervalech) do velkých nákupních center na okrajích měst. Naopak nebyla zcela ověřena hypotéza **H1** (*Předpokládáme, že počáteční nadšení ze života v satelitu vystřídá u žen vystřízlivění a deziluze*), protože většina matek je se svým stávajícím životem spokojena – ale zdůvodněním této skutečnosti může být již postoj uvedený a potvrzený v hypotéze **H2**, a tedy fakt, že ženy jsou většinou aktivní a vzdělané, a proto nevnímají nebo si nepřipouštějí negativní stránky případného života v suburbii. Potvrzena rovněž nebyla hypotéza **H3** (*Předpokládáme, že v satelitních obcích nebude příliš vyžití pro matky s dětmi*), protože se ukázalo, že v obcích většinou kluby pro maminky či jiné aktivity existují, ale na druhou stranu některé ženy o ně ani nemají zájem, tedy je ke svému životu nepotřebují. Pozitivní je rovněž vyvrácení hypotézy **H4c** (*Předpokládáme, že budou ženy postrádat podporu a účast svých partnerů*), protože naprostá většina partnerů žen jim pomáhá s dětmi i se starostmi o domácnost a snaží se s nimi trávit dostatek času v rámci svých možností. Také hypotéza **H4** (*Předpokládáme, že ženy budou postrádat možnosti komunikace*) nebyla ověřena, protože ženy mají možnosti komunikace a vyhledávají je samy a aktivně. Hypotézu **H5b** (*Předpokládáme, že čím mají ženy více dětí, či ještě*

nějaké další plánují, tím bude jejich návrat do zaměstnání méně pravděpodobný či komplikovanější) nelze ani přesně potvrdit, ani vyvrátit – její verifikaci lze nicméně dovodit na základě sekundárních zjištěných informací.

Výsledkem ověření či vyvrácení hypotéz bude rovněž dosažení odpovědí na hlavní a vedlejší výzkumné otázky. Bylo dokázáno, že ženy na mateřské a rodičovské dovolené mají podporu ve svých partnerech a rovněž mají dostatečnou možnost rozvoje a prostoru pro své vlastní aktivity, pokud o ně usilují. O návratu do zaměstnání většinově uvažují a neuvedly žádný zásadní nedostatek, který by ve svém současném životě nacházely. Z toho lze dovodit i fakt, že satelity umožňují ženám na mateřské a rodičovské dovolené plnohodnotný život, pokud tyto ženy samy o něj usilují. A tím nacházíme odpověď na hlavní výzkumnou otázku. Z první části výzkumu, tedy dotazníkového šetření, lze dovodit, že matky na mateřské a rodičovské dovolené žijící v příměstských satelitech jsou většinou se svým způsobem života spokojené a nacházejí v něm pozitivita.

2.7.2 DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ MEZI PARTNERY ŽEN NA MD A RD

Na otázky uvedené v dotazníku odpovědělo celkem 40 respondentů, partnerů maminek na mateřské a rodičovské dovolené. Z nich pouze 29 odpovídá místem svého bydliště cílové skupině, 11 jich tedy muselo být z výzkumu vyřazeno pro nesplnění podmínek (bydleli v centrech měst). Z těch, kteří zadání výzkumu vyhověli, bydlí 17 na periferii měst, 8 na vesnici nedaleko města a 4 v typickém satelitu – protože se jedná o podobné lokality (většina příměstských vesnic dnes má díky masivní výstavbě podmínky obdobné jako satelit), tito muži byli do výzkumu zahrnuti. Cílem výzkumu této skupiny je zjištění postojů mužů – partnerů žen na mateřské a rodičovské dovolené – a porovnání jejich postojů a názorů s jejich partnerkami, tedy srovnání dvou úhlů pohledu. Zhruba polovina mužů (16) je ve věku mezi třiceti a čtyřiceti lety, 10 jich je mladších než třicet let a naopak 3 jsou ve věku do padesáti let. Vysokoškolské vzdělání má opět téměř polovina mužů (14), vyšší odborné vzdělání má 7 mužů, stejný počet je středoškoláků, pouze 1 muž má základní vzdělání. V rodinách těchto otců je nejčastěji

jedno nebo dvě děti (v obou případech v 11 rodinách), 4 rodiny mají tři děti a 3 rodiny dokonce čtyři děti. Deset otců, většinou tedy těch, kteří mají zatím jen jedno dítě, odpovědělo kladně na otázku, zda by chtěli ještě dalšího potomka, naopak 11 rozhodně ne a 8 si není jistých. Většina otců se domnívá, že po odchodu jejich ženy na mateřskou dovolenou finančně nestrádají – 11 z nich má ale opačný pocit.

Muži pracují poměrně dlouho a intenzivně – většinou tráví v zaměstnání osm až deset hodin (17 z nich), někteří také jedenáct hodin a více (6 mužů), naopak 4 mají zaměstnání na kratší dobu kolem pěti až sedmi hodin, 1 otec uvedl jinou, neupřesněnou dobu, 1 jezdí domů pouze na víkendy. Domů také úměrně pracovní době přijíždí většina otců navečer mezi pátou až osmou hodinou (17 z nich), 3 pracují i déle než do osmi hodin, naopak dříve než ve čtyři odpoledne přijíždí domů 6 otců, 3 uvedli jiné podmínky. Naprostá většina z nich, tedy 25 otců, svým ženám po návratu ze zaměstnání pomáhá s dětmi a domácností (pouze 4 uvedli, že nepomáhají nebo nemají potřebu). Hodinu až dvě dětem věnuje 9 mužů, 11 dokonce více než dvě hodiny, 4 naopak méně než hodinu, 2 uvedli, že čas strávený s dětmi nelze přesně určit, 3 dokonce přiznali, že děti někdy vůbec nevidí. Podobné je to i s časem, který muži věnují své ženě – hodinu až dvě času s ní stráví 10 mužů, více než dvě hodiny 8 mužů, 3 méně než hodinu a ostatní buď jinou dobu, anebo vůbec žádný čas. Nicméně naprostá většina z nich, tedy 28 mužů své ženě umožňuje, aby si mohla někdy vyrazit z domu sama bez dětí, stejný počet mužů s ní také pravidelně chodí do společnosti – pouze 1 muž odpověděl na oba dotazy záporně. Do společnosti partneři společně vyrážejí nejčastěji dvakrát do měsíce (10 z nich), někteří dokonce každý týden (pouze 4), náhodně podle příležitosti potom tráví čas ve společnosti 6 párů a 1 z nich vyráží ven maximálně jednou měsíčně. Většina mužů, tedy 20, jezdí se ženou pravidelně na rodinné nákupy. Sportu se věnuje 17 mužů, a to ve frekvenci jednou týdně (7 z nich) anebo občas (6 z nich), naopak 2 muži sportují denně a zbylí 2 téměř denně nebo obden. Většina otců, tedy 24, uvádí také jiné koníčky (bez bližší specifikace).

Pokud budeme posuzovat finanční situaci rodiny, tak 25 mužů se zajímá o hospodaření domácnosti společně s manželkou, naopak 4 se o tyto záležitosti nestarají. Poměrně velkoryse se muži starají o finance rodiny – na domácnost dává 9 z nich 20 tisíc korun

měsíčně, 4 dokonce ještě více, 6 mužů věnuje rodině 15 tisíc a zbylých 5 potom 10 tisíc korun. Neupřesnili nicméně, zda tato částka se týká pouze hospodaření a nakupování, anebo z ní musí žena poplatit i další platby (splátku hypotéky, zálohy na energie a podobně). Většina mužů každopádně uvedla, že manželka s penězi vystačí (pouze 4 uvedli, že nikoliv, ale neupřesnili, jak tuto situaci řeší).

Co se týče návratu ženy do zaměstnání po ukončení mateřské a rodičovské dovolené, tak 24 mužů s ním souhlasí, naopak 3 nikoliv a 2 si nejsou jistí. Také 16 mužů uvedlo, že se zajímají o profesi své ženy a o její možnosti po návratu do zaměstnání, 1 se nezajímá vůbec a ostatní neodpověděli. Ohledně dotazu na optimální dobu pro návrat do zaměstnání muži nepochopili otázku a uvedli odpovědi jako letos, za dva roky nebo později (či nikdy). Otázka měla ale hodnotit věk dítěte, který jim připadá ideální pro návrat do zaměstnání – je nicméně možné, že otázka byla nevhodně položena, a proto ji nejde vyhodnotit. Poměrně velký počet mužů si je vědom toho, že se jeho žena během rodičovské dovolené vzdělává (17 uvedlo, že ano, 12, že nikoliv). Většinou partneri uvádějí, že jejich žena má kamarádky (26 uvedlo, že ano, pouze 3 si myslí, že ne), a 22 mužů je také zná. Tento počet mužů se také zajímá o aktivity, které jsou v místě bydliště pro maminky s dětmi, a dokážou je popsat. Pomocníci do domácnosti by své ženě doporučilo 18 mužů, ještě více – 25 – jich je odhodláno pomáhat své ženě po návratu do zaměstnání s dětmi a rodinou (2 nikoliv a 2 nevědí). A zajímavá odpověď byla i na poslední otázku, zda by se partnerka dokázala o sebe a o děti postarat sama, pokud by to bylo nutné – většina, tedy 19 mužů – si je jista, že ano, 2 nevědí a 2 naopak tvrdí, že nedokázala.

Závěry dotazníkového šetření mezi muži:

Z výzkumu vyplývá, že průměrný otec žijící v zelených zónách je středoškolsky nebo vysokoškolsky vzdělaný muž ve věku nejčastěji mezi třiceti (nebo těsně před třiceti) a čtyřiceti lety, má nebo chtěl by mít dvě děti a je poměrně hodně zaměstnaný, věnuje se také svým koníčkům (sportu) a domů se navrácí později – přesto se ve většině případů snaží své ženě pomáhat s domácností i s dětmi, umožňuje jí vyrazit si ven, případně s ní sám navštěvuje kulturní či sportovní akce. Otcové rodiny poměrně slušně zabezpečují (i

když menší část z nich si je vědoma horší finanční situace způsobené výpadkem příjmu ženy na rodičovské dovolené), zajímají se o profesi své ženy i o její zájmy a kamarádky, svoji ženu také podporují k dalšímu vzdělávání a k návratu do zaměstnání, až nastane vhodná doba. O své ženě také většina mužů nepochybuje a věří jí, že by se dokázala postarat o základní věci i o rodinu sama. Z uvedených informací lze vyvodit, že většinově jsou ženy svými partnery podporované a neměly by trpět osamělostí či pocitem nedostatku komunikace – pouze v několika málo případech stojí u svých mužů zcela na okraji zájmu (je otázka, zda to je z důvodu sobectví muže, anebo kvůli jeho vysoké pracovní vytíženosti, aby rodinu mohl zabezpečit).

Dotazníkové šetření mezi muži mělo především zajistit upevnění a potvrzení (či naopak vyvrácení) toho, co vyplynulo z odpovědí na otázky, na něž ve svém dotazníku odpověděly ženy – cílem tohoto šetření tedy bylo ověřit, zda se partneři v názorech a pohledech shodují a zda některá z již ověřených nebo vyvrácených hypotéz není z pohledu muže potvrzená jinak.

Hypotézy **H2** (*Předpokládáme, že vzdělané a samostatné ženy budou přistupovat k životu v satelitu pozitivněji než méně vzdělané ženy*), **H5** (*Předpokládáme, že aktivní a vzdělané ženy budou hledat příležitost k návratu zpět do zaměstnání*) a **H5a** (*Předpokládáme, že ženy, které se budou chtít vrátit do zaměstnání, budou pracovat na zvýšení své kvalifikace a udržení kontaktů*) nepřímo potvrzuje skutečnost, že mužům na jejich ženách záleží a snaží se je podporovat ve vzdělávání a zvyšování kvalifikace a schvalují i podporují jejich návrat do zaměstnání. Muži se orientují v situaci ohledně života v jejich obcích, čímž potvrzují neplatnost hypotézy **H3** (*Předpokládáme, že v satelitních obcích nebude příliš vyžití pro matky s dětmi*) a **H4** (*Předpokládáme, že ženy budou postrádat možnosti komunikace*), protože i muži mají přehled o dostatečných existujících aktivitách pro maminky s dětmi v jejich obcích a současně poskytují svým ženám možnosti komunikace mimo domov, zajímají se o jejich aktivity a podporují je. Tím je také jednoznačně (shodně se ženami) vyvrácena hypotéza **H4c** (*Předpokládáme, že budou ženy postrádat podporu a účast svých partnerů*), protože muži stejně jako ženy potvrzují účast na chodu rodiny a péči o děti. Ostatní hypotézy nelze z odpovědí mužů jednoznačně potvrdit či vyvrátit, protože otázky, které se těchto hypotéz týkaly, byly cílené především na ženy a jejich subjektivní pocity či postřehy.

Dotazníkové šetření mezi muži dokázalo rovněž nalézt odpovědi na většinu vedlejších výzkumných otázek. Potvrdilo, že ženy na mateřské a rodičovské dovolené mají ve svých mužích odpovídající podporu a současně mohou pracovat na svém vzdělávání a mají tedy dostatečnou možnost rozvoje a prostoru pro své vlastní aktivity. Muži je podpoří rovněž v návratu do zaměstnání, až pro něj nastane vhodná doba, a nemají pocit, že by jejich ženy nějakým způsobem ve svém stávajícím životě strádaly, či že by nemohly v satelitu během své mateřské či rodičovské dovolené žít plnohodnotný život. Nalezené odpovědi na vedlejší výzkumné otázky nepřímo naznačují i odpověď na hlavní výzkumnou otázku, a tedy že matky na mateřské a rodičovské dovolené žijící v příměstských satelitech jsou (nebo by měly být) optikou svých partnerů se svým způsobem života spokojené.

2.7.3 DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ MEZI ZAMĚSTNAVATELI ŽEN NA MD A RD

Na otázky uvedené v dotazníku odpověděly z celkového počtu dvaceti oslovených firem pouze tři z nich. Většina personálních oddělení oslovených firem vůbec nereagovala na opakované prosby či výzvy k pomoci s výzkumem, a to ani v případě velkých nadnárodních společností, které se obvykle prezentují na veřejnosti jako společnosti vstřícné k matkám (například O2 Telefónica, T-Mobile atd.). Jedna velká mezinárodní pojišťovna data sice poskytla, ale s požadavkem na neuvádění konkrétního jména firmy, a to z důvodu, že jsou poskytnutá data osobního charakteru a není tedy žádoucí je prezentovat veřejně (což samozřejmě respektuji).

Účastníky této části dotazníkového šetření jsem vybírala podle subjektivního názoru na velikost a význam společnosti – oslovila jsem tedy tři největší poskytovatele telekomunikačních služeb, největší dodavatele energií, dopravce, významnou stavební společnost, velké pojišťovny a výrobní společnosti). Firmy, které reagovaly na žádost o účast ve výzkumu a vyplnily dotazník, byly následující: významná pojišťovna, která nechce uvést své jméno (jedná se o společnost s necelou tisícovkou zaměstnanců), společnost Korado (velký český výrobce radiátorů a těles ústředního topení se zhruba

pětistovkou zaměstnanců³²) a společnost Otis (největší světový výrobce výtahů a eskalátorů s 60 tisíci zaměstnanců ve všech světových pobočkách³³; počet zaměstnanců v ČR cca 500). Nejvstřícnější postoj jsem zaznamenala u české firmy Korado, jejíž vedoucí personalistiky a mezd Pavel Synek poskytl odpovědi nad rámec dotazníku. Zamýšleným výsledkem této části výzkumu bylo zjistit postoje velkých firem k ženám na mateřské a rodičovské dovolené a možnosti, které firmy svým zaměstnankyním v této situaci poskytují. A tedy v důsledku možnosti, jaké maminky během anebo po skončení rodičovské dovolené mají.

Všechny tři společnosti mají v současnosti ve své evidenci ženy na mateřské a rodičovské dovolené – nejvíce jich je v pojišťovně (47), ve firmě Otis 21 a ve firmě Korado 12. Některé z nich měly před narozením dítěte manažerské pozice, v případě pojišťovny se jednalo o významné posty s vysokou mírou rozhodovacích pravomocí. Všechny maminky v průměru stráví na RD dva roky, v případě firmy Korado až tři roky (zde také nemají na MD a RD žádnou matku manažerku, což může délku doby strávené doma s dítětem rovněž ovlivňovat). Společnosti ve většině případů s matkami udržují stálý kontakt, v případě společnosti Korado se jedná zhruba o polovinu matek a kontakt ze strany zaměstnavatele není přímo cílený („*Zaměstnavatel cíleně žádné mimopracovní aktivity zaměstnanců nesleduje, tedy ani u žen na mateřské (rodičovské) dovolené. Spíše jsou maminky oslovovány dalšími zaměstnanci (i personalistkami) neformálně z lidského a kolegiálního zájmu. Zaměstnavatel tyto informace neshromažďuje*“³⁴“). Všechny firmy umožňují také maminkám práci na částečný úvazek, mají-li tyto o ni zájem, v případě pojišťovny a společnosti Otis je možná i práce v podobě home-office (tedy práce z domova); společnost Korado tuto možnost nenabízí, protože to není vzhledem k povaze práce žen, které nyní čerpají MD a RD, možné (v minulosti takové případy ale zaznamenali). Ženy o tuto práci mají zájem a v současnosti pracuje na dohodu a zkrácený úvazek 7 maminek ve firmě Otis, 15 v pojišťovně a 4 ve firmě Korado. Pojišťovna i společnost Korado umožňují maminkám vzdělávání a zvyšování kvalifikace souběžně s částečným pracovním úvazkem během MD a RD, společnost Otis tuto variantu nenabízí. Všechny společnosti shodně počítají s návratem žen do

³² http://www.korado.cz/cs/spolecnost/korado_v_cislech.shtml - cit. 21. 3. 2013

³³ <http://www.otis.com/site/cz/Pages/OtisHistory.aspx?menuID=6> – cit. 21. 3. 2013

³⁴ Pavel Synek, personální a mzdový manažer společnosti Korado, cit. 8. 3. 2013

zaměstnání po ukončení mateřské a rodičovské dovolené a všechny shodně potvrzují, že ženám umožní práci na zkrácený úvazek, budou-li to požadovat. Nicméně ani jedna firma nemá speciální programy pro matky s dětmi a také ani jedna firma neprovozuje vlastní firemní jesle nebo školku.

Hodnoticí tabulka otázek a odpovědí:

Otázka	Otis	Pojišťovna	Korado
Počet zaměstnanců	500	900	500
Počet žen na MD a RD v této chvíli	7 + 14	15 + 32	4 + 8
Kolik z nich mělo manažerskou pozici	3	16	0
Obvyklá délka MD a RD v letech	2	2	3
Je firma v kontaktu a oslovuje ženy?	ano	ano	ano
Je možná práce z domova při MD a RD?	ano	ano	výjimečně
Je možná práce na dohodu a část úvazek?	ano	ano	ano
Je o ni zájem? Kolik žen využívá?	ano - 7	ano - 15	ano - 4
Počítá firma s návratem žen po MD a RD?	ano	ano	ano
Umožňuje firma ženám na MD a RD vzdělání?	ne	ano – při práci	ano – při práci
Má firma programy pro matky s dětmi?	ne	ne	ne
Má firma vlastní jesle či školku?	ne	ne	ne

Závěry dotazníkového šetření mezi zaměstnavateli:

Dotazníkové šetření mezi zaměstnavateli bylo jen doplňkovou formou výzkumu, která měla pomoci nalézt částečně odpovědi na vedlejší výzkumnou otázku týkající se možností návratu do zaměstnání po skončení mateřské a rodičovské dovolené, a také pomoci potvrdit či vyvrátit hypotézu **H5a** (*Předpokládáme, že ženy, které se budou chtít vrátit do zaměstnání, budou pracovat na zvýšení své kvalifikace a udržení kontaktů*). Je nepopíratelné, že pokud budou ženy pracovat na zvýšení své kvalifikace a budou udržovat své kontakty ze zaměstnání, potřebují ještě na druhé straně zpětnou vazbu a jistotu, že se do tohoto zaměstnání budou moci vrátit v té době a v té míře, jaká bude pro ně přijatelná. Proto autorka výzkumu považovala pohled zaměstnavatelů za významný pro doplnění tohoto výzkumu. Pokud by se získaná data paušalizovala, bylo by možné z nich vyvodit závěr, že většinově velké společnosti zaměstnávající větší

počet zaměstnanců (cca 500 a více) projevují vstřícnost k ženám – zaměstnankyním na mateřské a rodičovské dovolené, umožňují jim neztrácet kontakt se svým zaměstnavatelem, pracovat na částečný úvazek již během čerpání této dovolené a případně se také dál vzdělávat. Pokud to umožňuje charakter a povaha práce, mohou tyto ženy pracovat částečně i z domova a po návratu do zaměstnání mohou pracovat na zkrácený úvazek. Firmy nicméně nemají potřebu organizovat nějaké zvláštní programy pro matky – zaměstnankyně s dětmi, rovněž firmy nemají motivaci či potřebu zřizovat vlastní jesle nebo mateřské školy. Za pomoci informací získaných z odpovědí zaměstnavatelů bylo dosaženo nepřímého potvrzení hypotézy **H5a**, kdy je zjevné, že pokud se ženy chtějí vrátit do svého původního zaměstnání, tuto možnost od zaměstnavatele dostanou. Tato hypotéza je nicméně ovlivněna pravidlem, že se jedná o velké firmy s větším počtem zaměstnanců, a tedy ji nelze verifikovat plošně, protože naprostá většina zaměstnavatelů v zemi jsou menší či malé firmy.

2.8 KAZUISTIKA - VÝSLEDKY ROZHOVORŮ S ŽENAMI NA MD A RD

Během výzkumu jsem oslovila celkem deset respondentů (devět žen a jednoho muže na mateřské či rodičovské dovolené), na něž jsem získala kontakty prostřednictvím doporučení svých známých. Jednalo se tedy o respondenty, s nimiž jsem neměla žádný osobní vztah či dřívější kontakt, aby nedošlo k subjektivnímu ovlivnění případného dalšího výzkumu a jeho výsledků. Jediným kritériem, které bylo rozhodující pro výběr respondentů, byl trvalý pobyt v satelitu či v obci, která má vlastnosti satelitu, a stávající čerpání mateřské či rodičovské dovolené s malým dítětem. Těmto respondentům jsem poslala pro představu dotazník a požádala je o setkání za účelem vedení polostrukturovaného rozhovoru. Ze všech oslovených nakonec souhlasilo s osobním setkáním pět respondentů – čtyři ženy a jeden muž. Na základě rozhovorů, které jsem s respondenty postupně vedla, zpracovala jsem následující kazuistiky. Každá kazuistika se pokusí věnovat tématu výzkumu detailně a bude se snažit najít odpovědi na hlavní i vedlejší výzkumné otázky, anebo potvrdit či vyvrátit hypotézy, které byly stanovené pro dotazníkové šetření. V této kvalitativní části výzkumu sice není potvrzení či vyvrácení

hypotéz rozhodujícím výsledkem, ale zjištěné informace mohou pomoci k zobecnění informací nalezených prostřednictvím dotazníkového šetření.

Jednotlivé rozhovory a z nich zpracované kazuistiky byly rozděleny následovně:

- 1) Vysokoškolačka na rodičovské dovolené se třemi dětmi
- 2) Středoškolačka, mladá matka samoživitelka
- 3) Lékařka s autistickou dcerou a dalšími dvěma dětmi
- 4) Matka dvou dcer starší 40 let (bilingvní rodina)
- 5) Otec na rodičovské dovolené

2.8.1 KAZUISTIKA- SAMOSTATNÁ VYSOKOŠKOLAČKA SE TŘEMI DĚTMI

První kazuistika se snaží odhalit postoje matky, která má slušné vzdělání, zkušenosti, je samostatná a část dospělého života prožila ve městě – pobyt v satelitu je pro ni tedy výraznou změnou a současně výzvou: Ilona, 33 let, tři děti (desetiletá dcera Dominika ve vlastní péči z předchozího manželství, dvouapůlletý syn Toník a téměř roční dcera Karolínka se narodili ze vztahu se současným přítelem Antonínem, s nímž tvoří rodinu). Před narozením syna pracovala v jedné pražské nemocnici a studovala vysokou školu, bakalářské státnice udělala krátce po porodu – v dalším vzdělání zatím pokračovat nechce. Do satelitu se odstěhovala rok před narozením syna i se svojí nejstarší dcerou, kterou si každý druhý víkend a o prázdninách odváží její vlastní otec žijící v Praze.

Bytové a finanční podmínky

Rodina žije ve vlastním domě otce obou mladších dětí na kraji satelitního městečka nedaleko obce Kamenice na Praze východ. Dům je o dispozici 5 + 1 s garáží a velkou zahradou, podsklepený a zcela nově zrekonstruovaný – nevázne na něm žádná hypotéka, protože jej otec rodiny získal v rámci vyrovnání dědictví a zrekonstruoval ze svých úspor. Otec je také vysokoškolák a jinak pracuje jako manažer ve středně velké firmě v Praze, má slušný příjem a služební vůz střední kategorie – pro rodinu zakoupil ještě druhý vůz, mírně ojetý Citroen C4, který využívá pro svoji potřebu matka. Otec nejstarší dcery na ni platí výživné pravidelně a podporuje ji i nad rámec povinné výživy (kupuje jí oblečení a hračky, platí dovolené), rodina se jinak snaží nedělat mezi dětmi

žádné rozdíly a umožnit jim všem stejný standard. Rodina má velkého psa (retrívra), v domě je připojení internetu a tři počítače.

Lokalita

Obec Kamenice se začala etablovat jako příměstský satelit v devadesátých letech, kdy na polích a lukách kolem obce vyrůstaly novostavby velkých, na tehdejší dobu atypických domů. Stavební boom zasáhl i okolní osady, dnes tvoří satelit celé rozsáhlé území několika čtverečních kilometrů. Stavební sloh je tudíž velmi nesourodý. Dům Ilony a jejího partnera se nacházel donedávna spíše na okraji této oblasti, přesto nyní v okolí vyrůstají stále nové domy (ať již na zelené louce, nebo místo bývalých chat, protože se jedná o oblíbenou chatařskou oblast). Ve dva kilometry vzdálené obci Kamenice je škola (s velkou tělocvičnou a množstvím kroužků) a školka, která je ale beznadějně obsazená, kulturní centrum, zdravotní středisko. Nachází se tam rovněž fitcentrum, v dosahu několika kilometrů od obce je potom několik možností wellness (malý bazén, vířivka), nedaleko se nachází další možnost plavání v obci Jesenice nebo solná jeskyně v obci Herink, ve zhruba 15 kilometrů vzdálených Čestlicích je pak velký aquapark Aquapalace a velké nákupní centrum. Klub maminek v obci není, anebo o jeho existenci nemá Ilona informace.

Aktivity

Matka partnera Ilony bydlí ve vlastním domku nedaleko, a protože je již rok v důchodu, nemá Ilona problém s hlídáním (když potřebuje zajet pro starší dceru do školy nebo když si chtějí vyjít s partnerem na večeři, babička ráda ochotně pohlídá, a to i nevlastní vnučku). S ostatními matkami v okolí se Ilona téměř nestýká, jen občas prohodí pár slov před školou s maminkami spolužáků nejstarší dcery, někdy k nim chodí také kamarádky dcery. Jinak tráví volný čas s dětmi doma a na zahradě, většinu kamarádek má virtuálních na internetových diskuzích nebo mailech (tedy své bývalé kamarádky z Prahy). Nejstarší dcera navštěvuje několik kroužků ve škole (tanec, gymnastika, flétna), se synem a nyní i s dcerou jezdí na plavání malých dětí do Jesenice jednou týdně, alespoň jednou za měsíc jede se všemi dětmi do solné jeskyně. Drobné nákupy vyřídí denně, když vozí dceru do školy, na velký nákup jezdí s partnerem (obvykle bez

děti) o víkendech. Občas, když má starší dcera volno ve škole, odjíždí se všemi dětmi k matce do Prahy, ale jedná se spíš o krátkodobé návštěvy maximálně na dva dny. S partnerem chodí na večeri nebo do kina tak jednou za měsíc, občas jezdí na návštěvy ke známým (také tak jednou měsíčně), na dovolené zatím od narození mladších dětí nebyli nikde, protože děti se narodily krátce po sobě a oba partneři vyznávají především outdoorové aktivity, což s takto malými dětmi nelze. Snaží se na zahradě pěstovat zdravou zeleninu a ovoce pro děti, které pak dále zpracovává, poslední rok se věnuje ruční tvorbě (patchwork), ráda čte knížky a zdokonaluje se v angličtině. Výjimečně nechá děti doma partnerovi a vyrazí do Prahy za kamarádkami na kávu či na cvičení (maximálně několikrát do roka). Automobil používá denně, zejména jezdí pro dceru do školy (ráno ji obvykle vozí partner) nebo ji vozí na kroužky a s menšími dětmi jezdí plavat. Pravidelně navštěvuje místní knihovnu a půjčuje si zajímavé knížky, ráda nakupuje přes internet (zejména dárky dětem nebo materiály na šití (patchwork)).

Podpora partnera

Partner a otec obou mladších dětí je velmi pracovně vytížený, přesto se ale po návratu věnuje rodině – s dětmi si hraje, koupe je či přebaluje, chodí s nimi ven a podporuje jejich rozvoj. Doma také dělá všechny „mužské“ práce, často rovněž přiveze velký nákup sám z Prahy, aby nikam o víkendu nemuseli a mohli místo toho jet na výlet. Ilona v něm má maximální podporu a jejich vztah je vyrovnaný – občas ale vznikají drobné konflikty s nejstarší dcerou, která podvědomě žárlí na své mladší sourozence a začíná mít problémy s autoritou nevlastního otce.

Vlastní názor matky

Ilona je v současné situaci spokojená. Z panelového bytu v Praze odešla na venkov, kde se jí líbí, zejména je ráda, že může být s dětmi od jara do podzimu celé dny na zahradě a že pro ně může pěstovat vlastní produkty (hodně dbá na zdravou výživu). Kamarádky nepostrádá, stačí jí komunikace přes internet nebo občasné setkání. Má dost svých vlastních aktivit, s nimiž si vystačí. Po finanční stránce netrpí, rodina má vše, co nezbytného potřebuje ke svému životu, děti mají rovněž dostatek a předpokládá, že bude v jejich možnostech zaplatit jim i v budoucnu sportovní vybavení, dražší hračky,

prázdninové pobyty či kroužky dle výběru. V partnerovi cítí podporu a nijak zásadně se netrápí ani faktem, že spolu nejsou sezdání.

Návrat do zaměstnání

Před narozením nejmladší dcery Ilona zvolila „zrychlenou“ rodičovskou dovolenou, protože plánovali ještě jedno dítě do dvou let, a tak si po tuto dobu nechala vyplácet nejvyšší příspěvek. V této chvíli už vybrala tříletou verzi rodičovské dovolené, a protože se dcera narodila na konci dubna, bude muset řešit, jak překlenout období bez školky. Je pravděpodobné, že umístění ve školce bude shánět obtížně, protože díky populačnímu boomu jsou školky v okolí beznadějně obsazené - pak je zde tedy alternativa soukromých školek (v okolí jich je několik), anebo hlídání babičkou, která je již v důchodu a mohla by na přechodnou dobu o obě malé děti pečovat. Synovi bude v době ukončení rodičovské dovolené pět let, a tedy jej potom na podzim do školky budou muset přijmout ze zákona, jednalo by se tedy pravděpodobně především o péči o nejmladší dcerku. V zaměstnání s Ilonou počítají, je ovšem otázka, zda si bude moci dovolit se třemi malými dětmi návrat do náročného zaměstnání na směny, a tak je možné, že bude po ukončení rodičovské dovolené hledat jiné uplatnění.

Závěr a výsledky této kazuistiky

Ilona představuje moderní a sebevědomou samostatnou matku, která je nezávislá na konvencích a umí využívat svůj volný čas sama podle svých potřeb. Život v satelitu ji obohacuje, protože si na něm umí najít pozitiva, čas využívá účelně a především ve prospěch svůj i svých dětí, po městě se jí nestýská a má už dopředu jasnou představu, co a jak by chtěla dělat. Pro své cíle a zájmy má pochopitelně také ideální zázemí, a to nejen po finanční stránce – což ji zvyhodňuje oproti ostatním maminkám na MD a RD, ale není to jediné kritérium (lze předpokládat, že by podobně dokázala vyžít i v situaci, kdy by finanční situace rodiny zdaleka nebyla tak dokonalá). První kazuistika potvrzuje nezávisle několik hypotéz, které se týkají samostatnosti a aktivity vzdělaných žen, pro něž život v satelitu je pozitivní, nacházejí na něm světlé stránky a umí jej využít ve svůj prospěch, kdy současně mají podporu partnera a pracují na svém sebevzdělání, aby se mohly v budoucnu navrátit zpět k aktivnímu způsobu života a především do zaměstnání.

Také odpověď na hlavní výzkumnou otázku naznačenou v úvodu tohoto výzkumu vyplývá jednoznačně – z pohledu této kazuistiky jsou matky na mateřské a rodičovské dovolené žijící v příměstských satelitech se svým způsobem života spokojené a Ilona potvrzuje, že vzdělaná a samostatná žena si dokáže na životě v satelitu najít pozitiva a seberealizaci.

2.8.2 KAZUISTIKA - MLADÁ MATKA SAMOŽIVITELKA

Druhá kazuistika se snaží odhalit postoje matky, která vyšší vzdělání nedokončila a založila rodinu bez partnera a bez zkušeností či vlastního zázemí. Je zcela závislá na svých rodičích a jinak než v satelitu žít neumí: Petra, 23 let, dvouapůlletá dcera Viktorie, o kterou se stará sama, s jejím otcem se nestýká, ten na dceru platí jen v rámci zákonné povinnosti. Před narozením dcery nikde nepracovala, studovala vysokou školu, kterou po prvním ročníku opustila a nedokončila kvůli neplánovanému těhotenství. V satelitu žije od svých deseti let, odstěhovala se sem s rodiči a starší sestrou do nově postaveného domu rodičů, takže prostředí dobře zná.

Bytové a finanční podmínky

Rodina, tedy Petra s dcerou, žije ve velkém domě rodičů na kraji Jesenice na Praze západ, v němž má zařízený vlastní byt 3 + kuchyňský kout s terasou v horním patře. Byt ale nemá oddělený vchod a jeden pokoj v něm patří starší sestře, která jej využívá jen příležitostně, protože žije u svého přítele. Soukromí mladé matky a její dcery je tím pádem omezené. Petra za užívání bytu nemusí svým dobře situovaným rodičům platit nic – otec je majitel středně velké firmy v Praze a dceru výrazně finančně podporuje. Matka pracuje jako překladatelka na částečný úvazek a převážně z domova, ve volném čase Petře velmi často vypomáhá v péči o dceru a dost výrazně ovlivňuje chod její domácnosti. Otec malé dcery platí jen minimální výživné a nezajímá se o ni, Petra sama ale finančně nestrádá, protože všechny zásadní záležitosti za ni řeší a platí rodiče. Otec jí také koupil vlastní nový vůz (Volkswagen Polo), samozřejmě jí je její vlastní notebook a připojení k internetu. Cokoliv Petra potřebuje, rodiče jí bez okolků pořídí nebo to zaplatí.

Lokalita

Obec Jesenice zažívá v posledních letech velký stavební boom a rozšiřuje se z původní malé příměstské vesnice na samém kraji Prahy do velkého satelitu s přilehlými a vzájemně propojenými vesnicemi (Osnice, Zdiměřice, Vestec) již zhruba dvacet let. Najdeme zde různorodé stavební prvky od řady typizovaných a velmi podobných domků až po luxusní rozlehlá sídla (například Pitrova „modrá“ vila). Dům rodičů Petry se nachází zhruba uprostřed zástavby, všechny domy v okolí již jsou postavené zhruba deset až patnáct let stejně jako jejich vlastní. Domy propojuje síť převážně jednosměrných silnic, infrastruktura je vybudovaná v centru obce Jesenice (nová škola a školka, kulturní středisko, zdravotní středisko, fitcentrum, wellness centrum s bazénem pro plavání malých dětí), zde se dá také poměrně dobře nakoupit v několika supermarketech, případně jezdí Petra do nedalekých Čestlic nebo na pražský Chodov, kde je velké obchodní centrum. O klubu maminek Petra neví a nezajímá se o něj, protože jí nepřijde důležitý.

Aktivity

Matka Petry bydlí v jejich domě o patro níž a pracuje převážně z domova, kromě toho se zhlíží v malé vnučce, a tak Petru navštěvuje několikrát denně, nakupuje a vaří pro ni, její dcerku bere ven na procházky, nebo ji hlídá, když chce Petra vyrazit večer za zábavou. Petra proto jezdí pravidelně s kamarádkami do kina nebo na víkendové diskotéky do okolí nebo na nákupy, jednou týdně chodí cvičit do fitcentra, žije tedy dost podobný život jako svobodná a bezdětná studentka. V okolí má dvě kamarádky se stejně starými dětmi - její bývalé spolužačky ze základní školy, s ostatními maminkami ze vsi se prakticky nestýká, anebo jen výjimečně při setkání u lékaře nebo na dětském hřišti u školy. S dcerou jezdí na plavání do aquaparku v Čestlicích, v zimě jezdí sama lyžovat na hory (dceru hlídá její matka), v létě jezdí s rodiči a dcerou na dovolenou k moři, kterou rodiče platí. Ve volném čase, když dcera spí, nebo když ji hlídá babička, navštěvuje Petra internetové diskuze (především na serveru www.zena-in.cz a www.rodina.cz), kde se potkává s virtuálními kamarádkami na uzavřených diskuzích, na nichž si vyměňují poznatky ze života svých dětí, fotografie a zajímavé informace. Na jedné diskotéce poznala před několika měsíci svého současného přítele, se kterým ale

nežije a pouze se občas setkávají u něj doma nebo s ním tráví víkendy (bez dcery). Jiné zájmy než internet či fitcentrum a diskotéky Petra nemá.

Podpora partnera

Protože Petra nemá partnera, s nímž by tvořila rodinu, je podpora partnera nulová. Za velmi výrazného partnera lze v jejím případě nicméně považovat oba rodiče, kteří o dceru a vnučku pečují až nadbytečně – Petra nemusí řešit žádné zásadní věci týkající se domácnosti (nákupy, platby energií, pojistky, splátky hypotéky a podobně), na své osobní potřeby a na oblečení a hračky pro dceru dostává od rodičů vždy dost peněz, stejně jako má jejich podporu v péči o dceru. Nemá tedy prakticky žádné existenční ani jiné starosti.

Vlastní názor matky

Petra je v současné situaci spokojená. V podstatě nepoznala nic jiného a péče rodičů jí vyhovuje, a tak ani nevnímá, že nedostala šanci žít samostatně a starat se o svůj život sama. Netrpí naprosto žádným nedostatkem, má vše, co chce a potřebuje, dostatek volného času, kamarádky i přítele, o dcerku je dobře postaráno a může se s ní chlubit na internetových diskuzích či mezi kamarádkami. Nelituje ani nedokončené vysoké školy a skutečnosti, že nemá žádnou praxi, ke studiu se vracet zatím neuvažuje, anebo možná v budoucnu, až bude dcera ve školce (plánuje ji umístit do soukromé bilingvní školky v sousední Osnici, až jí budou tři roky – rodiče přislíbili, že budou školku platit).

Návrat do zaměstnání

Protože Petra před narozením dcery nikde nepracovala (pouze příležitostné brigády jako hosteska), nemá se kam vrátit po ukončení rodičovské dovolené. Dceři budou tři roky na začátku podzimu, Petra zatím nepřemýšlí, kde by chtěla pracovat. Kromě nedokončené vysoké školy má vystudovanou obchodní akademii. Uvažuje pouze o dalším studiu nějaké soukromé vysoké školy se zaměřením na management, což studovala už dříve. Jasnou představu o své budoucí profesi nicméně nemá.

Závěr a výsledky této kazuistiky

Petra představuje matku, která zůstala stále dítětem svých rodičů a není schopná se o sebe a o svoji rodinu postarat sama. Působí rovněž velmi nevyzrále, protože ve všech zásadních věcech se chová jako nezodpovědný nedospělý jedinec a spoléhá na podporu druhých. Dceru má spíš jen jako hračku pro zábavu a pro prezentaci drahého oblečení a vybavení. Nemá ani žádné vyhranění, kromě nahodilých sportovních aktivit a tancování na diskotékách nedělá nic, co by ji nějakým způsobem obohacovalo či posouvalo dál. Její rodiče jí svojí podporou spíše škodí, protože jí nedali možnost stát se samostatnou a soběstačnou. Pro ni samotnou nemá asi význam, zda žije v satelitu nebo kdekoliv jinde, protože žádnou smysluplnou aktivitu nehledá a žije spíše povrchní plytký život bez hlubších prožitků a výrazných cílů. Lze jen doufat, že časem dozraje a že se dokáže postavit alespoň částečně na vlastní nohy. Pro vlastní výzkum je tato kazuistika spíše nepoužitelná či plošně neaplikovatelná, protože případ této matky se vymyká běžnému průměru žen žijících v příměstských satelitech, ale na druhou stranu lze výsledek tohoto šetření aplikovat rovněž jako kladnou odpověď na hlavní výzkumnou otázku, tedy že matky na mateřské a rodičovské dovolené žijící v příměstských satelitech jsou spokojené se svým způsobem života, ale současně také s doplňující informací, že tento život se může diametrálně odlišovat případ od případu. Výsledek této kazuistiky by mohl přispět spíš pro sociologická šetření týkající se mladých matek, pro specifikum života žen v satelitu není zcela typický.

2.8.3 KAZUISTIKA - MANŽELÉ LÉKAŘI SE TŘEMI DĚTMI

Třetí kazuistika se snaží odhalit postoje matky, která má stejné vzdělání jako její manžel, s nímž buduje úspěšnou vlastní praxi, a tedy sleduje tuto mladou rodinu ze všech úhlů pohledu: Gábina a Jirka, oba 37 let, Jiříček 2,5 roku, Anička 6 let, Michalka 10 let. Oba dva pracují jako obvodní lékaři, Jirka na celý úvazek, Gábina při rodičovské dovolené dochází do ordinace dvakrát týdně. Gábina před mateřskou dovolenou pracovala jako interní lékařka v okresní nemocnici. Do Bystřice pod Hostýnem se odstěhovali z Prahy po dokončení studia medicíny.

Bytové a finanční podmínky.

Rodina žije v Bystřici v domě, který manželé získali jako dědictví po tetičce. Dům zrekonstruovali s pomocí rodičů po ukončení vysoké školy. Dům má dispozici 4 + 1 a je zde možnost půdní vestavby, která se bude realizovat v blízké budoucnosti. Dům je celý podsklepený, má velkou a oplocenou zahradu s bazénem. Manželé nemají na dům hypotéku, rekonstrukci financovali z vlastních zdrojů a malý úvěr, který měli, je již splacený. Rodina je dobře finančně situovaná, otec pracuje na plný úvazek ve své ordinaci, matka dochází dvakrát týdně do své, a po ukončení rodičovské dovolené nastoupí také na celý úvazek. Každý z manželů má své vlastní auto, mají dva počítače a v domě je připojení na internet.

Lokalita

Město Bystřice pod Hostýnem leží na úpatí Hostýnských vrchů v nadmořské výšce 308 metrů. V současnosti žije ve městě téměř devět tisíc obyvatel. Ve městě je několik základních škol i školky. Ty jsou ale v současné době plně vytíženy. Je zde zdravotní středisko, jeden supermarket a řada malých obchůdků. Nákupy řeší manželé lokálně, pouze pro oblečení a vybavení domácnosti nebo sportovní potřeby jezdí do větších měst v okolí. Vzhledem k průměrnému vyššímu věku obyvatel město postrádá dostatek dětských hřišť, koupaliště nemá bazén pro malé plavce a na matky s kočárky není myšleno. V zimě zde nejsou žádné aktivity pro rodiny s dětmi. Chodníky jsou ve špatném stavu, bezbariérový přístup není ani na městský úřad. Nejsou zde žádné sociální služby pro handicapované občany. Dům rodiny patří ke starší zástavbě, je na konci města obklopen podobnými stavbami. V blízkém okolí není žádná mladá rodina s dětmi. Nejedná se tedy o typický satelit, ale podmínky pro mladou rodinu s malými dětmi jsou zde dost podobné. O klub pro maminky se Gábina nezajímala, volného času nemá mnoho a veškerý jej věnuje rodině.

Aktivity

Gábina je velmi vytížená žena. Stará se o tři děti, dům a pracuje na částečný úvazek. S dětmi jí pomáhá sousedka, občas přijede její maminka a zůstane týden či dva. Pokud je Gábina v práci, přebírá starost o děti manžel, vyzvedne je z kroužků, školy či školky

a jeslí. Pokud má Gábina večer čas, věnuje se většinou odborné literatuře, nebo si připravuje materiály do práce. Přes den, když nepracuje, rozveze dcery do školy, do školky a věnuje se synovi a domácnosti. Po příjezdu holčiček domů jde celá rodina na společnou vycházku a po návratu manžel koupe děti a Gábina připraví večeři. Posléze oba rodiče děti uloží a většinou jdou ještě pracovat nebo se vzdělávají. Díky blízkým horám rodina často lyžuje, v létě Gábina využívá s dětmi vlastní bazén na zahradě, nebo jdou na vzdálené dětské hřiště. Občas se sejde s kamarádkami a jejich dětmi z centra města, ale díky její pracovní vytíženosti je to opravdu málokdy. Volný čas jenom pro sebe Gábina téměř nemá, na večeři s manželem se dostane výjimečně. Hlídní své matky využívá k navštěvování odborných seminářů, přednášek a různých kurzů. Vzhledem k tomu, že nejstarší dcera má postižení autismem, jezdí s ní na různé terapie a angažuje se za lepší podmínky a podporu autistických dětí.

Podpora partnera

Jirka je Gábini velkou oporou, což platí i obráceně. Manželé spíše spolupracují a o práci se navzájem dělí, než by se dalo říci, že někdo někomu pomáhá. Fungují oba a dělají téměř vše. Gábina se více věnuje vaření, Jirka se v tu dobu stará o děti, vezme je ven nebo si s nimi hraje. Co je potřeba udělat, to dělá ten, kdo má v danou chvíli čas. Manželé mají i stejný profesní zájem, a tak všechny problémy řeší společně a mají dost podobné názory. Ordinaci mají ve vlastní budově asi 20 km od bydliště, tak i tam mají možnost vzájemných konzultací a komunikace. Střídají se v návštěvách odborných kurzů, seminářů, studují spolu odbornou literaturu.

Vlastní názor matky

Gábina je v současné době spokojená. Vrátila se zpět do svého zaměstnání, jak si předsevzala, a věnuje se opět medicíně. Přestože byla doma zcela zaměstnaná, potřebovala změnu a pocit profesního růstu. V práci se odreaguje od péče o děti, a o to více se na ně těší. Co ji mrzí, je nedostatečná péče o autistické děti v naší zemi. Právě nyní se potýká s problémem absence stacionáře pro tyto děti po absolvování desetileté školní docházky. Dcera Michalka bude stacionář navštěvovat ještě čtyři roky, ale potom nikde v dosahu není žádná navazující pedagogická instituce. Gábina se rozhodla

zorganizovat skupinu rodičů a pokusit se chybějící zařízení s pomocí krajských úřadů zřít.

Návrat do zaměstnání

Gábina se do pracovního procesu již částečně zařadila. Až nejmladší syn dosáhne věku tří let a nastoupí do školky, Gábina začne pracovat na celý úvazek.

Závěr a výsledky této kazuistiky

Gábina vyšla z tohoto výzkumu jako mimořádná žena a matka, která problémům v žádném případě nepodléhá a snaží se je řešit. Je schopná být příkladem lidem kolem sebe, plní si své sny a má nemalé cíle a umí přijímat výzvy, které dostává od života. Prožila si těžké období po porodu nemocné dcery, zvládá i tak péči o dvě další děti. Podporuje svého muže a on ji, vybuodovali spolu jejich vlastní zdravotní středisko a tvoří nejen rodinu, ale i pracovní tým. Tato matka je příklad vzdělané, pracovité a cílevědomé ženy, která se dokáže v životě postarat o sebe i o druhé a její osobní úspěchy nejsou ovlivněny tím, kde a za jakých podmínek žije. Rovněž tato kazuistika potvrzuje hypotézy o samostatných a vzdělaných ženách a jejich lepších možnostech a naopak vyvrací hypotézu o nedostatečné podpoře partnera či o nedostatku příležitostí a komunikačních možností. Výzkum odpovídá kladně rovněž na hlavní výzkumnou otázku, tedy že matky na mateřské a rodičovské dovolené žijící v příměstských satelitech jsou spokojené se svým způsobem života, ale v tomto případě ještě s doplňující informací, že tato respondentka by dokázala žít plnohodnotný a kvalitní život nezávisle na lokalitě, a tedy její spokojenost nemá přímou souvislost se životem v satelitu.

2.8.4 KAZUISTIKA – BILINGVNÍ RODINA SE DVĚMA DCERAMI

Čtvrtá kazuistika se věnuje ženě, která žije prakticky bez partnera a na všechna zásadní rozhodnutí je sama; limitující je pro ni rovněž zahraniční původ (a tedy i mentalita) manžela. Pobyt v satelitu je pro tuto matku vítanou změnou oproti zahraničním štacím: Zuzana 45 let, dvě dcery ve věku 10 let a 3,5 roku, manžel Jacques 52 let. Zuzana

pracovala v zahraniční firmě, kde poznala svého muže, před pěti lety se přestěhovali do Klecan u Prahy, dalšího příměstského satelitu, kde zakoupili rodinný dům. Manžel je cizinec, jedná se tedy o bilingvní rodinu.

Bytové a finanční podmínky

Rodina žije v rodinném domě na okraji Klecan. Dům má dispozici 5 + 1, je podsklepený, má dvojgaráž a je obklopen udržovanou zahradou. Dům je z velké části splacený, vázne na něm minimální hypotéka. Otec je vysoký manažer zahraniční firmy, má velmi slušný příjem, užívá služební vůz a manželce koupil její vlastní vůz vyšší třídy. V domě je připojení k internetu a dva počítače.

Lokalita

Klecany jsou v současnosti nejmenším městem okresu Praha - východ. Vlivem významné bytové výstavby se v posledních letech počet obyvatel zvýšil na necelých dva a půl tisíce. Najdeme zde různorodou výstavbu, starší vilky, moderní domy různých stylů a typů. Ve městě je základní škola, školka, Základní umělecká škola, čtyři restaurace a řada obchodů. Okraj Prahy je vzdálen pouhých osm kilometrů, většina obyvatel městečka tam dojíždí za prací a také nakupovat do mnoha supermarketů a velkých obchodů. Ve městě je klub rodičů a dětí Klíček. Zuzana ho nenavštěvuje, upřednostňuje obdobná zařízení v Praze.

Aktivita

Zuzana odváží denně obě dcery do Prahy, starší chodí do francouzského lycea a mladší do francouzské školky. Každé dopoledne je Zuzana v centru, chodí cvičit, dochází na kurz francouzštiny a nakupuje nutné potraviny a věci denní potřeby. Po ukončení vyučování má starší dcera ještě třikrát týdně kroužky, na které jí matka doveze. Domů se matka s dcerami vrací navečer. Zuzana také sama obstarává nebo zadává veškeré práce v domácnosti a na zahradě. Ve svém okolí zná jenom nejbližší sousedy, nikdy v Klecanech nechodila na dětské hřiště ani na jiná místa oblíbená mladými matkami. Její rodiče žijí na druhém konci republiky, manželovi rodiče ve Francii, a proto je

hlídání a pomoc ze strany babiček nereálné. Manžel pracuje v Monaku a přijíždí domů na víkendy dvakrát za měsíc. S jeho pomocí se tedy nedá počítat. Pokud Zuzana potřebuje někam odejít nebo relaxovat, tak využívá profesionální chůvu. Kamarádí se s několika ženami ze smíšených manželství a s těmi se pravidelně setkává na obědě nebo u kávy. Zuzana také ráda čte a ráda by si do budoucna našla práci na částečný pracovní úvazek. Společné víkendy tráví rodina doma, zimní dovolené na horách v Tatrách nebo Alpách a letní ve Francii.

Podpora partnera

Jacques pracuje v Monaku, jeho přítomnost doma je minimální. Vzhledem k omezenému času, který tráví doma, je veškerá práce kolem domu a na zahradě na Zuzaně. Jacques se snaží věnovat se alespoň trošku dcerám, ty ho mají rády, ovšem jejich vztah je otcovou častou nepřítomností poznamenán. Zuzana nemá starosti existenčního rázu, ale strádá absencí svého muže a jeho podpory a pomoci.

Vlastní názor matky

Zuzana není se současnou situací spokojená. Manžel jí chybí u výchovy dětí a v běžném denním životě. Navrhl jí stěhování do Monaka, ale to Zuzana odmítá kvůli dětem. Starší dcera se již dvakrát stěhovala do jiné země a v Čechách je spokojená, má zde kamarády, kroužky a školu, do které ráda chodí. Mladší holčičce by stěhování zřejmě tolik nevadilo, ale ani ji nechce matka vytrhnout ze známého prostředí. Otec je pracovně velmi spokojen a odmítá si hledat práci v Čechách.

Návrat do zaměstnání

Zuzana by velmi ráda šla co nejdříve do práce, ale bohužel to není možné. Díky svému vytížení kolem rodiny a minimální podpoře partnera nemá nikoho, kdo by ji nahradil a zaměstnání by pravděpodobně nezvládala. Chodí zatím alespoň na kurzy francouzského jazyka a začíná zvažovat studium na vysoké škole.

Závěr a výsledky této kazuistiky

Zuzana je žena, která se maximálně věnuje svým dětem a domácnosti. Velmi ráda by začala chodit do práce, ale není to za dané situace možné. Dokud se dcery neosamostatní, je velmi pravděpodobné, že se Zuzana do zaměstnání nevrátí. Ani manžel si to nepřeje, chce, aby se věnovala naplno rodině, domu a zahradě. Zuzana má ale jinou představu o své budoucnosti, ráda by se něčemu profesně věnovala, chtěla by se mentálně posunout, a vybudovat si obohacující pracovní kariéru. Protože je cílevědomá, lze předpokládat, že toho jednou dosáhne, ale bude to asi ještě nějakou dobu trvat. Tato kazuistika potvrzuje skutečnosti, které jiné kazuistiky i dotazníková šetření vyvrátily, a sice že respondentka nemá dostatečnou podporu partnera (kromě finanční) a nemá rovněž podmínky k návratu do zaměstnání. Přesto je do jisté míry svým životem v satelitu spokojená, takže v případě odpovědi na hlavní výzkumnou otázku i v tomto případě nacházíme kladnou odpověď.

2.8.5 KAZUISTIKA – OTEC NA RODIČOVSKÉ DOVOLENÉ SE DVĚMA DĚTMI

Poslední pátá kazuistika se snaží odhalit postoje otce, který nastoupil na rodičovskou dovolenou z důvodu finanční situace v rodině – mapuje tedy jeho názory a postoje poté, co získal zkušenosti, které ostatní otcové nemají: Luděk 33 let, manželka Šárka 38 let, dcerka 3 roky, syn 4 a půl roku. Luděk pracuje ve stavební firmě jako pokrývač. Jeho práce je sezónní, nedosahuje tak vysokých výdělků, zatímco Šárka začala podnikat v pohostinství, a tak se půl roku po narození dcerky rozhodli pro výměnu na rodičovské dovolené.

Bytové a finanční podmínky

Rodina žije v obci Skuhrov nedaleko Havlíčkova Brodu. Luděk a Šárka si zde postavili vlastní dům, stavbu vybuodovali z větší části sami s pomocí blízké rodiny. Na domě vážne hypotéka a rodina má ještě jednu půjčku. Dům je dispozičně upraven jako 6 + 1, kolem domu jsou terasy a je obklopen velkou zahradou, kde dvojice chová domácí zvířata a pěstuje zeleninu. Luděk tedy v současné době naplno pečuje o obě děti a pobírá rodičovský příspěvek, zatímco Šárka vede kavárnu s hudebním klubem v Kutné

Hoře. Během letní sezony jsou tržby kavárny dostačující pro chod podniku i domácnosti, ale během zimy podnik nevydělává a reálně tedy hrozí, že ho bude Šárka muset letos v listopadu zavřít a prodat a hledat si jiné uplatnění. Oba partneři mají vlastní auto, V jejich domě je připojení na internet a počítač.

Lokalita

Obec Skuhrov leží na severním okraji Českomoravské vysočiny nedaleko od Havlíčkova Brodu. Není to obec, která by v posledních letech zaznamenala nějaký příliv přistěhovalců z okolních měst, samotných obyvatel je relativně málo (kolem 250). V obci je pošta, malý obchod, čerpací stanice, ale nevedou tudy žádné turistické trasy. Ve velké části obce nejsou chodníky a jízda s kočárkem je zde dost náročná. Téměř pro všechny nákupy se musí jezdit do větších supermarketů v okolí, v obci se dají nakoupit pouze základní potraviny. Klub pro rodiče s dětmi v obci rovněž není. Mateřská školka je až ve městě, je nutné sem syna vozit.

Aktivity

Šárka odjíždí do práce brzy ráno, protože musí vždy ještě nakoupit chybějící zboží, a tak je Luděk od rána až zhruba do 20 hodin večer s dětmi sám. Ráno musí syna odvézt do školky a vyzvedává ho po odpoledním spánku. Pokud potřebuje něco zařídit ve městě nebo na úřadech, přijede jeho maminka a s mladší dcerkou mu ráda pomůže. Vnučata má velmi ráda a v případě potřeby je schopná děti ohlídat i přes noc. Otec se během dne stará o úklid i vaření a péči o dceru, kromě toho má na starost také početné domácí zvířectvo. Chovají ovce, slepice, kuřata a kachny, kromě toho se Luděk stará o zeleninové záhonky, zahradu kolem domu a údržbu nemovitosti. Protože ve Skuhrově není žádné dětské hřiště, odpoledne otec vyráží s dětmi na procházku po okolí, případně je vezme na návštěvu k rodičům nebo na nákupy do nedalekého Havlíčkova Brodu. Žádné kamarády na rodičovské dovolené nemá, s dětmi žije dost izolovaně. O víkendech potom pořádá celá rodina výlety po Čechách, občas je navštěvují přátelé s dětmi, nebo se společně věnují práci na zahradě.

Podpora partnera

Luděk má od své ženy maximální podporu, sama byla se synem doma téměř dva roky a s dcerou šest měsíců po porodu. Partneři se rozhodli pro výměnu rolí z finančních důvodů - Luděk neměl přes zimu práci a ještě byl po vážném zranění kolene, a tak se Šárka stará o podnikání a rodinu živí ona. Obávala se, že by později práci nemusela najít, a tak přijala výzvu, která se v daném okamžiku nabídla - atraktivní objekt v Kutné Hoře, v němž zřídila kavárnu s jazzovou tematikou. Manžela si za jeho pomoc váží, on zase dobře ví, že na ní je závislý chod celé rodiny, a tak si oba vycházejí vstříc.

Vlastní názor otce

Začátky na rodičovské dovolené byly pro Luděka těžké. Zpočátku měl problém obsáhnout práci ženy „na rodičovské dovolené“, ale postupně všechno zvládl. V minulosti se totiž o domácnost nestaral a najednou měl celý den na starost i dvě malé děti. Během měsíce se do rytmu dětí plně vpravil a zvykl si na svůj nový denní program. Hodně přemýšlí o mužích na mateřské, někdy je nesmírně šťastný, že může být denně u všech pokroků svých dětí a že s nimi navázal naprosto nadstandardní vztah. Na druhou stranu mu chybí role živitele a klasického otce, jak si ho pamatuje on ze svého dětství. Zpočátku se po něm rozpačitě dívali kamarádi, ale také si na jeho roli zvykli. Je rád, že dal šanci své partnerce, a ví, že má doma ženu, která je podnikavá a schopná.

Návrat do zaměstnání

Luděk se nejpozději v září 2013 vrátí zpět do stavební firmy. Dcerka by měla jít do školky, a tak Šárka bude děti vozit ráno a Luděk je bude vyzvedávat odpoledne. Do práce se moc těší, ve firmě je dobrý kolektiv a těší se, že bude mít zase změnu.

Závěr a výsledky této kazuistiky

Luděk si zaslouží obdiv za to, že dokázal jako muž akceptovat rodičovskou dovolenou. Nejde tak ani o zvládnutí péče o děti a domácnost, ale spíše o psychiku muže, vyrovnání se s předsudky a názory druhých. Určitě se lépe snáší muži rodičovská dovolená ve

velkých městech, kde je anonymita. Na malé vesnici, kde všichni vědí, že je otec doma a pracuje jeho žena, na něj občas hledí s despektem. On situaci ale unesl a postavil se k ní maximálně pragmaticky. Jeho názor je, že pracovat má ten z manželů, kdo má možnost většího výdělku. Mnoho mužů by toto nedokázalo a vztah partnerů i celé rodiny se podobnou zkušeností určitě upevní. Tato kazuistika je atypická proto, že řeší opačný pohled na věc a hodnotí všechny aspekty v pozici menšiny, tedy muže na rodičovské dovolené. I přes tuto atypičnost může ale potvrzovat hypotézy a odpovědi na vedlejší výzkumné otázky týkající se podpory a pomoci partnera, návratu do zaměstnání, prostoru pro vlastní aktivity či plnohodnotného života v satelitu – ale rovněž nachází kladnou odpověď na hlavní výzkumnou otázku, protože i tento respondent je se svým způsobem života v satelitu spokojený.

ZÁVĚR

Tématem diplomové práce bylo provedení výzkumu mezi ženami na mateřské a rodičovské dovolené v oblastech satelitní zástavby na okrajích či předměstích velkých měst a přesný popis situace těchto matek. Cílem této diplomové práce bylo ověření skutečnosti spokojenosti maminek na rodičovské a mateřské dovolené v zelených zónách, hledání a nalezení odpovědí na otázky, zda a jak jsou ženy s malými dětmi žijící v satelitech se svojí situací spokojené, zda mají možnosti pro svůj rozvoj, zda se věnují nějakým aktivitám či jaká jsou jejich stanoviska a možnosti k návratu do zaměstnání po skončení mateřské a rodičovské dovolené. Tématu se z různých úhlů pohledu v minulosti věnovaly i jiné diplomové a bakalářské práce, ale v kontextu, v jakém je popsáno v této práci, dosud zkoumáno nebylo. Snažila jsem se za pomoci metod kvantitativního i kvalitativního výzkumu detailně prozkoumat život a názory žen, které splňovaly uvedenou kategorii matek na mateřské a rodičovské dovolené v příměstských satelitech, a tento způsob jejich života a názory detailně popsat a zhodnotit.

Takzvané „zelené vdovy“ jsou fenoménem posledních dvaceti let, během nichž se zvyšuje migrace městského obyvatelstva na periferie měst a do přilehlých obcí. V očích většiny populace je život v zelených zónách luxusní, klidný a pohodlný. Málokdo ale na problematiku pohlíží z pohledu žen, které byly odsunuty z původně městského prostředí, které dobře znaly, a odříznuty od přátel i kolegů žijících ve městě. Ženy tak ztrácejí kontakt se svou profesí a kompetencemi, jejich práce není hodnocena jako dříve, zaměření matek se stává monotematické a mají tendence propadat zjednodušeným stereotypům, mezi něž patří především navštěvování sousedů a nákupy ve velkých obchodních centrech. Ve většině případů si rodina po odchodu ženy na mateřskou nebo rodičovskou dovolenou finančně pohorší, a to žena vnímá velmi osobně. Stává se finančně neaktivní a závislá na svém muži a ve své profesi ochabuje. V mnoha případech pak partneři už ani nepočítají, že by se žena do svého zaměstnání vrátila. Jejich nová bydliště nedisponují kvalitní infrastrukturou, a tak jsou ženy nuceny zajišťovat rodině servis a dopravní obslužnost. Většina žen se ale i přesto snaží během mateřské a rodičovské dovolené zůstat v kontaktu se svým zaměstnavatelem a udržet si

profesní znalosti, které si průběžně obnovuje. Mnoho matek se také snaží najít na životě v přírodě pozitiva a hledá aktivně výhody, které venkov přináší.

Výzkum do značné míry potvrdil, že ženy nepropadají většinově zjednodušeným stereotypům. Potvrdila se tak hlavní výzkumná otázka, a sice že matky na mateřské a rodičovské dovolené žijící v příměstských satelitech jsou ve většině případů spokojené se svým způsobem života, a to zejména tehdy, když se ony samy snaží v něm atraktivitu a přijatelnost hledat. Potvrdily se rovněž vedlejší výzkumné otázky, protože ženy většinou vnímají podporu svých partnerů, nacházejí prostor pro rozvíjení svých aktivit, považují svůj život v satelitech za plnohodnotný a kvalitní a necítí nějakou zásadní potřebu změny či nevnímají nedostatek. Většinově také uvažují o návratu zpět do zaměstnání, a to zejména v souvislosti se vzděláním a kvalifikací, čímž se potvrdilo několik pracovních hypotéz, zabývajících se souvislostí mezi vzděláním a samostatností žen a jejich spokojeností a nacházením uplatnění. Naopak se nepodařilo zcela verifikovat hypotézu týkající se vystřízlivění a deziluze ze života v satelitu, protože většina žen byla se svým novým životem spíše spokojená, a to navzdory problémům či nesnázím, které některým z nich přináší. Podařilo se mi tedy dosáhnout vytčeného cíle a popsat život maminek v satelitech a najít jejich názory na možnosti aktivit a dalšího rozvoje v této lokalitě.

Práce může být přínosem pro další sociologické výzkumy a pro výzkumy z oblasti andragogiky, protože se zabývá jevem v poslední době velmi obvyklým, který doposud nebyl z tohoto úhlu pohledu detailně zkoumán. Tato práce sama o sobě zahrnuje oblast rozvoje a do značné míry i vzdělávání dospělých, a to konkrétní úzce specifické skupiny. Jedná se o důležité poznatky nejen pro samotné ženy na mateřské a rodičovské dovolené, ale také pro jejich partnery, sousedy, kolegy a v neposlední řadě také zaměstnavatele a provozovatele aktivit zaměřených na tuto skupinu. Tato práce proto může poskytnout praktický přínos studentům andragogiky, sociologie nebo psychologie a rovněž obecně prospěšným společnostem či spolkům, které organizují aktivity pro maminky s dětmi, a pomoci v bližším pohledu lépe specifikovat pojem maminek na mateřské a rodičovské dovolené v satelitních obcích na kraji měst. Pro případný další výzkum by bylo dobré zaměřit se na další aspekty, které život v satelitech přináší –

například pokusit se najít synonyma v životě v satelitu a na městském sídlišti, porovnávat vývoj a možnosti dětí z města a okrajových vesnic, sledovat maminky v delším časovém horizontu, případně zkoumat ty, které se již úspěšně vrátily zpět do produktivního života, a porovnávat názory dnešních žen na mateřské a rodičovské dovolené s názory právě těchto žen. Témat pro další výzkum by se jistě našla celá řada.

Diplomová práce představila v hlavních bodech situaci rodičů, především tedy matek, s dětmi na mateřské a rodičovské dovolené v zelených zónách na okrajích měst. Práce popsala podmínky života v této oblasti a reflektovala pohledy všech zúčastněných. Zobecněním výsledků výzkumu z této práce lze hledat východiska pro danou sociální skupinu do budoucna i v jiných lokalitách a nastavit přijatelné podmínky nejen v oblasti bydlení a trávení volného času, ale rovněž (možná především) v oblasti zaměstnanosti žen a přístupu k nim v situaci, kdy se snaží navrátit ke svojí profesi po ukončení mateřské či rodičovské dovolené.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Seznam použitých českých zdrojů

- DOLEŽALOVÁ, Hana: *Nápady pro maminky na mateřské dovolené*. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-7367-119-0
- HAYESOVÁ, Nicky: *Základy sociální psychologie*. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-283-6
- HNILIČKA, Pavel: *Sídelní kaše*. Brno: ERA, 2005. ISBN 80-7366-028-8
- HODGKINSON, Tom: *Líný rodič*. Brno: JOTA s.r.o., 2009. ISBN 978-80-7217-665-6
- CHVÁTALOVÁ, I.: Peněžité dávky v nemoci a mateřství v Evropské unii. Praha: LINDE nakladatelství s.r.o., 2003, s. 18-24.
- NAKONEČNÝ, Milan: *Sociální psychologie*. Praha: Academia, 2004. ISBN 80-200-0690-7
- NAKONEČNÝ, Milan: *Základy psychologie*. Praha: Academia, 2002. ISBN 80-200-0689-3
- SÝKORA, Luděk: *Suburbanizace a její sociální, ekonomické a ekologické důsledky*. Praha: Ústav pro ekopolitiku, 2002.s.115. ISBN 80-901914-9-5.
- TRÖSTER, P. a kol.: *Právo sociálního zabezpečení*. 3. aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Nakladatelství C.H.BECK, 2005. s. 30-35.
- ZLÁMALOVÁ, Helena: *Distanční vzdělání eLearning*. Praha: UJAK,2008. ISBN 978-80-86723-56-3

Seznam použitých zahraničních zdrojů

- DEVEN, F. - MOSS, P. *Leave Policies and Research. Reviews and Country Notes*. Brusel: CBGS, 2005.
- HOBSON, B.: *Making Men into Fathers: Men, Masculinities and Social Politics of Fatherhood*. Cambridge: Cambridge University Press, 2002. ISBN 0-521-00612-0.
- LAMPUGNANI, Vittorio, M.: *Verhaltene Geschwindigkeit*, Berlin: Wagenbach, 2002, s. 14. ISBN 3-8031-5166-X
- LUPTON, D. – BARCLAY, L.: *Constructing fatherhood*. SAGE, 1997. 176 s. ISBN 978-07-6195-340-1.

O'BRIAN, M.: *Fathers, Parental Leave, Policies, and Infant Quality of Life: International Perspectives and Policy Impact*. The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science, 2009, roč. 624, č. 1, s. 234-234.

PLECK, J. H.: *American Fathering in Historical Perspective*. In: Kimmel, M. S. (ed.). *Changing Men: New Directions in Research on Men and Masculinity*. California: Sage Publications, 1987. s. 83-97. ISBN 978-08-80392-996-8.

SILVERMAN, D. *Ako robiť kvalitatívny výskum*. 1. vydání. Bratislava: Ikar, 2005. 327 s. ISBN 80-551-0904-4.

Seznam použitých internetových zdrojů

www.mpsv.cz

www.czso.cz

www.kamsdetmi.com

www.esfcr.cz/projekty/vzdelavani-zen-muzu-na-materske-rodicovske-dovolene

www.zeny-ricany.eu

www.korado.cz

www.otis.com

Seznam ostatních zdrojů

Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č.58/1964 Sb. o zvýšení péče o těhotné ženy a matky, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č.65/1965 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č.262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů.

SEZNAM GRAFŮ A TABULEK

Seznam grafů

Graf 1: hypotéza H1 – strana 46

Graf 2: hypotéza H4b – strana 47

Graf 3: hypotéza H3 – strana 48

Graf 4: hypotéza H4c – strana 49

Graf 5: hypotéza H5a – strana 50

Seznam tabulek

Tabulka 1: Přehled změn mateřské a rodičovské dovolené – strana 27

Tabulka 2: Nárůst vlastnictví automobilů v Praze a České republice, 1975-1998 – strana 33

Tabulka 3: Hodnotící matice otázek a odpovědí zaměstnavatelů – strana 59

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A – Dotazník pro maminky I

Příloha B – Dotazník pro tatínky.....XXV

Příloha C- Rozhovory.....XXXVI

Pozn.:

MICROSOFT. Vytvoření dokumentu aplikace Word s různými formáty číslování stránek.

[online]. © 2012 [2012-10-25]. Dostupné z: <http://support.microsoft.com/kb/326536/cs>

PŘÍLOHY

Příloha A

DOTAZNÍK PRO MAMINKY

DATOVÉ MATICE A KÓDOVNÍK PRO MAMINKY

Dotazník pro maminky

1.) Žijete ve městě?

ano, na periferii

ano, v centru

ne

v satelitním městečku

ano

ne

2.) Stýská se Vám po městě a jeho možnostech?

ano

ne

nevím

3.) Snažíte se do města vracet?

ano

ne

4.) Pokud jedete do města, jaké aktivity s tím spojujete?

nákupy

sport

zábava a kultura

návštěva lékaře

návštěva rodiny a přátel

pracovní záležitosti

5.) Kolik máte dětí?

jedno

dvě

tři

čtyři

pět

6.) Plánujete v budoucnu další dítě?

ano

ne

nevím

7.) Pracovala jste před mateřskou dovolenou?

0-2 roky

3-5 let

6-8 let

více

8.) Máte ráda svou profesi a byla jste v práci spokojená?

ano

ne

nevím

9.) Zhoršil Váš odchod na mateřskou dovolenou Vaši finanční situaci?

ano

ne

nevím

10.) Líbí se Vám místo Vašeho bydliště?

ano

ne

11.) Bydlíte v domě?

ano

ne

12.) Máte ve svém bytě, domě svou pracovnu?

ano

ne

13.) Máte nějakého koníčka, kterému se můžete věnovat, když děti spí?

ano

ne

14.) Kolik času denně věnujete sama sobě?

mám více jak dvě hodiny denně

mám dvě hodiny denně

mám hodinu denně

nemám čas pro sebe

15.) Máte přístup k internetu?

ano

ne

16.) Užíváte internet denně?

ano

ne

17.) Trávíte denně čas s dětmi venku, v přírodě?

ano

ne

nevím

18.) Máte vlastní vůz?

ano

ne

19.) Jezdíte autem denně?

ano, denně

5x týdně

3x týdně

1x týdně

velmi málo

vůbec

- 20.) Nakupujete v místě bydliště?
ano
ne
- 21.) Jezdíte do velkých nákupních center?
ano
ne
- 22.) Chybí Vám něco ve Vašem současném bydlišti ?
ano
ne
- 23.) Je v místě Vašeho bydliště nějaké vyžití pro matky na mateřské?
ano
ne
nevím
- 24.) Máte v okolí svého bydliště kamarádky s dětmi?
ano
ne
- 25.) Navštěvujete se pravidelně?
ano
ne
- 26.) Navštěvujete nějaké akce sama bez dětí?
ano
ne
- 27.) Když jdete mimo domov bez dětí, kdo je hlídá?
chůva
kamarádka
teta
babička
manžel
nikam nechodím
- 28.) Pomáhá Vám manžel s dětmi?
ano
ne
- 29.) Pomáhá Vám manžel s prací v domácnosti?
ano
ne
- 30.) Na nákupy jezdíte sama?
ano
ne
- 31.) Jak často jezdíte nakupovat?
2-3x týdně
4-6 týdně
1x týdně
denně
- 32.) Máte pomocníci v domácnosti?
ano
ne
- 33.) Pokud ano, jak často chodí?
1x týdně

2x týdně

3-6 týdně

denně

34.) Kolik času trávíte týdně společně jako rodina?

víkendy

jeden den v týdnu

různě

každý večer + víkendy

každý druhý večer + víkendy

35.) Trávíte nějaký čas sama s manželem?

2x za měsíc někam jdeme

1x za měsíc někam jdeme

1x týdně někam jdeme

pouze když děti spí

náhodné příležitosti

občas víkend nebo krátká dovolená

36.) Jezdíte na výlety mimo domov?

ano

ne

37.) Sportujete?

ano

ne

38.) Pokud ano, jak často?

nepravidelně

1x týdně

2x týdně

3x týdně

4x týdně

5x týdně

denně

39.) Snažíte se na mateřské/rodičovské dovolené vzdělávat?

ano

ne

40.) Ovládáte nějaký cizí jazyk?

ano

ne

41.) Čtete knížky?

ano

ne

42.) Jak dlouho plánujete zůstat na MD/RD?

1-2 roky

3-4 roky

již mám částečný úvazek

letos jdu práce

déle

nechci se vrátit do práce

43.) Vrátnete se do práce jenom z finančních důvodů?

ano

ne

44.) Jste v kontaktu se zaměstnavatelem?

ano

ne

45.) Máte ve své bývalé práci kamarádky?

ano

ne

nevím

46.) Snažíte se udržovat své profesní znalosti a obnovujete je?

ano

ne

47.) Chtěla byste pracovat na částečný úvazek i během rodičovské dovolené?

ano

ne

nevím

48.) Umožňuje Váš zaměstnavatel práci maminkám s dětmi na částečný úvazek?

ano

ne

nevím

49.) Je v místě Vašeho bydliště školka (jesle) s dostatečnou kapacitou?

ano

ne

nevím

50.) Souhlasil by Váš manžel s Vaším návratem do práce?

ano

ne

nevím

51.) Dokázala byste se postarat o sebe a děti sama bez manžela?

ano

ne

nevím

52.) Kolik je Vám let?

20-30

30-40

40-50

53.) Jaké máte nejvyšší dosažené vzdělání?

VŠ, SŠ (SOU)

Pořadové číslo	Znak								
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	1	1	1	2	1	2	2	2	2
2.	1	0	0	0	0	0	0	0	0
3.	1	0	0	0	0	0	0	0	0
4.	1	0	0	0	0	0	0	0	0
5.	1	0	1	2	1	2	2	2	2
6.	1	2	1	2	1	2	2	1	2
7.	1	2	1	2	1	2	2	2	2
8.	2	2	2	2	2	2	1	1	2
9.	1	2	1	2	2	2	2	1	1
10.	1	1	2	2	1	2	2	1	2
11.	1	2	2	2	2	2	2	2	2
12.	1	1	1	2	2	2	2	1	2
13.	2	1	0	1	1	1	1	1	1
14.	2	1	1	2	2	2	2	1	2
15.	2	1	2	2	1	2	2	1	2
16.	2	1	1	0	1	2	1	1	2
17.	1	2	0	0	2	2	2	1	2
18.	2	1	1	1	1	1	1	1	1
19.	2	2	2	2	2	2	2	1	2
20.	1	1	2	2	2	2	2	1	2
21.	1	1	1	2	2	2	2	2	2
22.	2	1	2	0	2	2	1	2	1
23.	2	1	2	0	2	0	1	1	0
24.	2	2	1	2	0	2	2	2	2
25.	1	2	2	2	2	2	2	2	2
26.	2	2	2	2	1	2	1	2	2
27.	2	2	2	2	2	2	1	1	2
28.	1	1	2	2	1	2	2	2	2
29.	1	1	1	2	2	2	2	1	2
30.	1	1	0	2	2	1	1	1	1
31.	1	0	1	2	2	2	2	2	2
32.	2	1	1	2	2	2	2	1	2
33.	2	1	1	2	1	2	2	2	2

Znak 1= Žijete na periferii města?

Znak 2=Stýská se vám po městě a jeho možnostech?

Znak 3=Plánujete v budoucnu další dítě?

Znak 4=Máte ráda svou profesi?

Znak 5=Zhoršil váš odchod na mateřskou vaši finanční situaci?

Znak 6=Libí se vám místo vašeho bydliště?

Znak 7=Bydlíte v domě?

Znak 8=Máte doma pracovnu?

Znak 9=Máte koníčka kterému se věnujete, když děti spí?

Znak 1-9

ano=2

ne=1

nevím=0

Znak 16= Chybí vám něco ve vašem bydlišti?

Znak 17= Je ve vašem okolí vyžití pro matky s dětmi?

Znak 18= Máte v okolí kamarádky s dětmi?

Znak 10-18

ano=2

ne=1

nevím=0

Pořadové číslo	Znak								
	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.
1.	2	2	1	2	2	2	2	2	2
2.	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3.	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4.	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5.	1	2	2	1	2	2	2	2	2
6.	1	1	2	2	1	1	2	1	2
7.	2	2	1	1	2	2	2	2	2
8.	1	2	2	1	1	1	2	2	2
9.	2	2	2	1	1	1	2	1	2
10.	2	1	2	1	1	1	2	1	2
11.	2	2	2	2	1	1	2	2	2
12.	1	1	1	2	1	1	2	1	2
13.	1	1	1	1	2	1	1	1	1
14.	2	1	2	2	2	1	2	2	2
15.	1	2	2	2	1	1	2	2	2
16.	1	2	2	2	2	1	2	2	2
17.	1	1	2	2	2	1	2	1	2
18.	1	2	2	2	2	2	2	1	2
19.	2	2	2	2	1	1	2	2	2
20.	1	1	1	1	2	1	2	1	2
21.	2	2	2	2	2	1	2	2	2
22.	1	1	2	2	1	1	1	1	2
23.	1	2	2	2	1	1	2	2	2
24.	1	2	2	2	2	1	2	2	2
25.	2	2	2	1	2	1	2	2	2
26.	2	2	2	2	1	1	2	2	2
27.	2	2	2	2	1	1	2	2	1
28.	1	1	1	1	2	1	1	1	2
29.	2	2	2	2	2	1	2	2	2
30.	2	1	2	2	1	1	2	1	1
31.	1	2	2	2	1	1	2	2	1
32.	1	2	2	2	1	1	2	2	2
33.	1	2	2	2	2	1	2	2	2

Znak 19= Navštěvujete se s nimi pravidelně?

Znak 20= Navštěvujete nějaké akce bez dětí?

Znak 21= Pomáhá vám manžel s dětmi?

Znak 22= Pomáhá vám manžel s domácností?

Znak 23= Jezdíte na nákupy sama?

Znak 24= Máte pomocníci v domácnosti?

Znak 25= Jezdíte na výlety mimo domov?

Znak 26= Sportujete?

Znak 27= Čtete knihy?

Znak 19-27

ano=2

ne=1

nevím=0

Pořadové číslo	Znak									
	28.	29.	30.	31.	32.	33.	34.	35.	36.	37.
1.	2	1	2	2	2	1	2	1	1	1
2.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5.	2	1	1	1	2	0	1	2	2	0
6.	2	1	2	1	2	2	0	2	2	2
7.	2	1	2	2	2	2	2	2	2	0
8.	1	1	2	2	2	2	2	1	1	1
9.	2	2	2	2	2	1	2	2	2	0
10.	1	1	1	2	1	1	2	1	2	2
11.	2	2	2	2	2	2	1	1	2	2
12.	2	1	1	2	2	1	1	1	1	1
13.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
14.	2	1	2	1	2	2	2	1	2	2
15.	2	0	1	2	2	2	1	0	2	1
16.	2	1	1	1	1	2	2	0	2	0
17.	2	1	2	1	1	2	1	1	0	2
18.	1	1	2	1	1	2	2	0	2	0
19.	2	2	2	2	2	2	1	2	2	2
20.	1	1	1	1	2	1	1	2	1	2
21.	2	2	2	2	2	2	1	2	2	2
22.	2	2	2	2	2	2	1	1	2	1
23.	2	2	2	2	2	2	2	2	2	0
24.	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
25.	2	1	2	2	2	2	2	2	2	2
26.	2	1	2	2	2	2	2	1	2	2
27.	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
28.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
29.	2	1	2	2	2	0	1	2	2	2
30.	1	2	2	2	1	0	0	1	2	1
31.	2	1	2	1	1	2	1	2	0	2
32.	1	1	1	1	1	2	1	2	2	0
33.	2	2	1	1	2	1	1	2	2	2

Znak 28= Snažíte se během MD/RD vzdělávat?

Znak 29= Chcete se vrátit do práce z finančních důvodů?

Znak 30= Jste v kontaktu se zaměstnavatelem?

Znak 31= Máte se své bývalé práci přátele?

Znak 33= Chtěla byste pracovat během MD/RD na částečný úvazek?

Znak 34= Umožňuje váš zaměstnavatel maminkám práci na částečný úvazek?

Znak 35= Je v místě vašeho bydliště školka, jesle s dostatečnou kapacitou?

Znak 36= Souhlasí váš manžel s vaším návratem do práce?

Znak 37= Dokázala byste se postarat o děti a o sebe sama bez manžela?

Znak 28-37

ano=2

ne=1

nevím=0

Pořadové číslo	Znak								
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
34.	2	1	1	2	1	2	1	1	2
35.	2	2	2	2	1	2	1	1	2
36.	2	1	0	2	1	2	1	2	2
37.	2	2	2	2	2	2	1	1	2
38.	2	2	2	2	2	2	2	1	1
39.	2	2	0	2	1	2	2	2	2
40.	2	1	2	2	2	2	2	1	2
41.	2	2	2	2	0	2	1	1	2
42.	1	1	0	1	2	2	2	1	1
43.	2	1	2	2	2	2	2	2	2
44.	2	1	1	2	2	2	1	1	2
45.	2	2	2	2	2	0	1	1	2
46.	2	1	2	2	2	2	1	1	2
48.	2	2	0	0	2	2	2	1	2
47.	2	0	0	2	2	2	2	1	2
49.	2	1	0	2	1	2	2	1	1
50.	2	0	2	2	2	2	1	1	2
51.	2	2	2	2	2	2	1	1	1
52.	1	1	2	2	2	2	2	1	1
53.	2	1	2	2	2	2	1	1	2
54.	2	1	1	0	1	2	1	1	2
55.	2	1	2	2	1	2	2	1	2
56.	2	1	2	2	2	2	2	2	2
57.	1	1	2	2	2	2	2	2	2
58.	2	0	1	0	2	2	1	1	2
59.	2	1	2	2	1	2	2	1	2
60.	2	1	0	2	1	2	2	1	2
61.	1	2	2	2	0	2	2	1	2
62.	2	2	2	1	2	2	2	1	2
63.	1	1	0	2	2	2	2	2	2
64.	2	1	1	2	2	2	1	1	2
65.	2	1	0	0	0	2	1	2	2
66.	2	1	1	2	2	1	1	1	2

Znak 1= Žijete na periferii města?

Znak 2=Stýská se vám po městě a jeho možnostech?

Znak 3=Plánujete v budoucnu další dítě?

Znak 4=Máte ráda svou profesi?

Znak 5=Zhoršil váš odchod na mateřskou vaši finanční situaci?

Znak 6=Líbí se vám místo vašeho bydliště?

Znak 7=Bydlíte v domě?

Znak 8=Máte doma pracovnu?

Znak 9=Máte koníčka kterému se věnujete, když děti spí?

Znak 1-9

ano=2

ne=1

nevím=0

Pořadové číslo	Znak								
	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.
34.	2	1	2	1	2	2	1	2	2
35.	2	2	2	2	2	2	2	2	2
36.	2	2	2	2	2	2	2	2	2
37.	2	2	2	2	2	2	2	2	2
38.	2	2	2	2	2	1	2	2	1
39.	2	2	2	2	1	2	2	2	1
40.	2	2	2	2	2	2	2	1	2
41.	2	2	2	1	2	2	2	2	1
42.	2	1	2	1	1	2	1	1	1
43.	2	1	2	1	2	2	1	0	2
44.	2	2	2	2	2	2	2	0	1
45.	2	2	2	1	2	1	2	2	1
46.	2	2	2	1	2	1	1	2	2
47.	2	2	2	1	2	1	1	2	2
48.	2	2	1	2	1	2	2	1	2
49.	2	2	2	2	2	2	1	0	1
50.	2	2	2	2	2	2	1	2	2
51.	2	2	1	2	2	2	2	0	1
52.	2	2	2	2	2	2	2	2	1
53.	2	2	2	1	2	2	2	2	2
54.	2	1	2	1	2	1	1	1	2
55.	2	1	2	2	2	2	1	2	1
56.	2	2	2	2	2	2	1	2	2
57.	2	2	2	2	2	2	2	1	2
58.	2	2	2	1	2	1	1	2	2
59.	2	2	2	2	2	2	1	0	1
60.	2	2	2	1	2	2	1	0	2
61.	2	2	2	1	2	2	2	1	1
62.	2	2	1	2	1	1	2	1	1
63.	2	2	1	2	1	2	2	1	2
64.	2	2	2	2	2	1	1	0	1
65.	2	2	2	1	2	1	1	2	2
66.	2	2	2	2	2	2	2	2	2

Znak 10= Máte přístup k internetu?

Znak 11= Užíváte internet denně?

Znak 12=Trávíte denně čas s dětmi venku?

Znak 13= Máte vlastní vůz?

Znak 14=Nakupujete v místě bydliště?

Znak 15= Jezdíte do velkých nákupních center?

Znak 16= Chybí vám něco ve vašem bydlišti?

Znak 17= Je ve vašem okolí vyžití pro matky s dětmi?

Znak 18= Máte v okolí kamarádky s dětmi?

Znak 10-18

ano=2

ne=1

nevím=0

Pořadové číslo	Znak								
	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.
34.	2	2	2	1	1	1	2	2	1
35.	2	2	2	2	1	1	2	2	2
36.	2	2	2	2	1	2	1	2	2
37.	2	1	2	1	1	1	2	2	2
38.	1	1	2	2	2	1	1	1	2
39.	1	2	2	2	1	1	2	1	2
40.	1	2	2	1	2	1	1	1	2
41.	1	2	2	2	1	1	2	2	2
42.	1	1	2	2	1	1	1	2	2
43.	1	1	2	2	1	1	2	2	2
44.	2	2	2	2	1	1	2	2	2
45.	1	1	2	2	2	1	2	1	2
46.	2	2	2	2	1	1	1	2	2
47.	2	2	2	2	2	1	2	2	2
48.	2	2	1	2	2	2	2	1	2
49.	0	2	2	2	2	2	1	2	2
50.	2	1	2	2	1	1	2	2	2
51.	0	2	2	2	1	2	1	2	1
52.	1	1	1	1	2	1	2	2	2
53.	2	2	2	1	1	1	2	2	2
54.	2	1	2	1	2	1	2	2	2
55.	2	2	2	2	2	1	2	1	2
56.	2	2	2	2	1	1	2	2	2
57.	1	1	2	1	1	1	2	1	1
58.	1	2	2	1	2	1	2	2	2
59.	1	2	1	1	2	1	2	2	2
60.	1	1	2	2	2	1	2	2	2
61.	1	2	2	2	2	1	2	2	2
62.	1	1	2	2	2	1	2	1	2
63.	2	2	2	2	1	1	2	1	2
64.	1	1	1	1	2	1	0	1	2
65.	1	1	2	1	2	1	1	1	1
66.	0	0	2	2	0	1	2	2	2

Znak 19= Navštěvujete se s nimi pravidelně?

Znak 20= Navštěvujete nějaké akce bez dětí?

Znak 21= Pomáhá vám manžel s dětmi?

Znak 22= Pomáhá vám manžel s domácností?

Znak 23= Jezdíte na nákupy sama?

Znak 24= Máte pomocníci v domácnosti?

Znak 25= Jezdíte na výlety mimo domov?

Znak 26= Sportujete?

Znak 27= Čtete knihy?

Znak 19-27

ano=2

ne=1

nevím=0

Pořadové číslo	Znak									
	28.	29.	30.	31.	32.	33.	34.	35.	36.	37.
34.	1	2	2	1	0	2	2	2	2	1
35.	1	2	2	2	2	2	2	1	2	1
36.	1	2	2	2	0	2	1	2	2	2
37.	1	2	2	2	0	2	2	1	2	1
38.	2	2	2	2	2	2	2	1	2	2
39.	1	2	2	2	1	2	2	1	2	2
40.	1	1	1	2	2	2	2	1	2	2
41.	0	2	2	1	1	2	2	1	2	0
42.	2	2	2	1	1	1	1	1	2	1
43.	1	2	2	2	2	2	2	1	2	2
44.	1	2	2	2	0	2	2	2	2	1
45.	2	2	2	2	2	2	1	2	2	0
46.	2	2	2	2	1	2	2	2	2	0
47.	1	2	2	2	1	2	1	1	2	2
48.	2	2	2	1	1	1	2	1	2	1
49.	1	2	2	2	2	2	2	0	2	0
50.	2	2	2	2	1	1	2	1	2	0
51.	1	2	1	2	2	1	2	1	2	0
52.	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2
53.	2	2	2	2	2	2	2	1	2	2
54.	1	1	1	2	1	2	0	0	2	0
55.	1	2	2	1	2	1	1	2	2	2
56.	0	2	2	2	0	2	1	2	0	2
57.	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2
58.	2	1	1	1	1	2	2	1	2	1
59.	1	1	2	1	2	1	1	0	2	2
60.	1	2	2	2	2	2	1	2	2	1
61.	1	2	0	2	2	2	2	0	2	0
62.	2	2	0	1	2	1	2	1	2	2
63.	1	1	2	2	0	2	2	2	2	2
64.	1	2	0	2	2	1	2	1	0	2
65.	2	1	0	2	0	2	2	2	2	2
66.	2	2	0	2	0	1	0	2	2	1

Znak 28= Snažíte se během MD/RD vzdělávat?

Znak 29= Chcete se vrátit do práce z finančních důvodů?

Znak 30= Jste v kontaktu se zaměstnavatelem?

Znak 31= Máte ve své bývalé práci přátele?

Znak 32= Snažíte se udržet si své profesní znalosti?

Znak 33= Chtěla byste pracovat během MD/RD na částečný úvazek?

Znak 34= Umožňuje váš zaměstnavatel maminkám práci na částečný úvazek?

Znak 35= Je v místě vašeho bydliště školka, jesle s dostatečnou kapacitou?

Znak 36= Souhlasí váš manžel s vaším návratem do práce?

Znak 37= Dokázala byste se postarat o děti a o sebe sama bez manžela?

Znak 28-37

ano=2

ne=1

nevím=0

Pořadové číslo	Znak	
	1	2
1.	5	3
2.	0	0
3.	0	0
4.	0	0
5.	5	2
6.	3	2
7.	5	4
8.	2	3
9.	5	3
10.	2	2
11.	4	2
12.	0	2
13.	1	3
14.	2	3
15.	1	2
16.	5	4
17.	2	2
18.	5	2
19.	0	2
20.	0	2
21.	3	3
22.	1	2
23.	0	3
24.	5	2
25.	5	3
26.	0	3
27.	3	3
28.	4	3
29.	5	3
30.	2	2
31.	5	2
32.	0	3
33.	5	2
34.	0	3
35.	2	2
36.	5	3
37.	3	3
38.	1	3
39.	3	3
40.	3	2
41.	0	3
42.	0	2
43.	0	2
44.	4	3
45.	0	3
46.	0	2

47.	0	3
48.	3	2
49.	3	2
50.	3	4
51.	4	3
52.	4	3
53.	0	3
54.	0	3
55.	3	2
56.	3	3
57.	4	2
58.	0	5
59.	2	2
60.	0	2
61.	0	2
62.	2	2
63.	2	2
64.	3	4
65.	0	3
66.	5	2

Znak 1= Jezdíte denně autem?

Znak 2= Jak často jezdíte nakupovat?

Znak 1-2

denně=5

5xtýdně=4

3xtýdně=3

1xtýdně=2

málo=1

vůbec=0

Pořadové číslo	Znak								
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1.	2	2	3	3	3	1	5	2	3
2.	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3.	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4.	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5.	2	3	5	0	1	4	5	2	2
6.	1	2	5	2	3	4	2	1	2
7.	3	4	2	2	1	1	5	2	2
8.	1	3	5	1	2	4	1	1	2
9.	1	3	0	3	3	4	3	1	2
10.	1	2	5	1	2	2	1	1	1
11.	1	3	4	3	0	1	3,2	2	1
12.	2	4	5	2	0	6	6	1	1
13.	2	0	5	0	0	6	6	1	1
14.	2	3	1	1	1	2	2,1	2	2
15.	1	0	4	1	1	1	1,2	2	1
16.	2	4	5	3	0	1	1,2	1	1
17.	1	4	5	1	3	2	6	2	2
18.	1	3	0	0	3	5	1,5	2	3
19.	1	4	5	1	0	1	2,4	2	1
20.	2	0	5	0	3	2	1	1	2
21.	2	4	1	1	1	4	1,2	2	2
22.	1	4	1	3	2	1	2	2	1
23.	1	4	5	3	0	4	6	1	1
24.	3	4	5	1	0	1	1,2	2	1
25.	1	4	3	3	3	5	1	2	2
26.	1	0	3	1	1	5	5,1	2	2
27.	5	3	5	2	2	4	2	1	1
28.	5	4	5	2	2	4	6	2	3
29.	2	4	5	1	0	4	1	2	2
30.	1	4	5	1	0	2	6	2	1
31.	4	4	5	3	0	1	1	1	2
32.	2	4	5	1	2	4	1,2	2	2
33.	2	1	4	3	0	4	1,2	2	3
34.	3	2	1	1	2	4	1	1	2
35.	1	4	1	3	2	2	1,2	2	1
36.	2	3	3	2	1	1	3	2	1
37.	1	4	5	1	0	2	1,2	2	1
38.	1	4	5	0	2	1	2,1	2	2
39.	3	2	2	3	3	5	2	2	3
40.	1	4	4	1	0	4	1,2	1	1
41.	1	4	5	2	0	1	1,2	2	1
42.	1	2	0	1	3	1	6	1	2
43.	1	2	5	1	1	4	5,1,2	2	1
44.	1	3	4	2	1	1	1,2	2	1
45.	1	3	5	1	2	1	1	2	1
46.	1	3	5	1	1	1	1,2,3	2	1

Pořadové číslo	Znak								
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
47.	3	0	1	1	1	4	1,2	2	2
48.	1	3	5	2	2	1	2	1	2
49.	1	4	5	2	2	1	1,2	2	2
50.	1	4	5	1	3	1	1	1	2
51.	1	4	5	1	3	4	1,2	2	2
52.	1	4	5	1	2	5	2	2	2
53.	1	0	5	2	1	4	1,2	2	1
54.	3	2	0	2	0	7	4,1	2	3
55.	1	3	5	2	3	2	1	2	2
56.	1	3	3	2	0	1	1,2,3,4	2	1
57.	2	2	5	2	2	5	1,2	2	2
58.	2	3	5	2	2	4	1,2	2	2
59.	1	3	5	3	1	1	1,2	2	1
60.	2	4	5	1	2	4	1,2	2	2
61.	1	0	5	2	1	2	1,2	2	1
62.	1	4	5	2	3	2	1	1	2
63.	2	4	0	0	1	1	1	2	1
64.	1	4	0	2	3	4	6	1	2
65.	1	0	2	0	0	2	1	2	1
66.	1	4	4	1	1	2	1	1	1

Znak 1= Kolik máte dětí?

Znak 1

1=1

2=2

3=3

4=4

5=5

Znak 2= Kolik času trávíte společně jako rodina?

Znak 2

každý večer a víkendy=4

každý druhý večer a víkendy=3

víkendy =2

jeden den v týdnu=1

různě=0

Znak 3= Kolik času trávíte sama s manželem?

Znak 3

pouze když spí děti=5

1x týdně=4

2x měsíčně=3

občas víkend nebo dovolená=2

náhodně=1

žádný=0

Znak 4= Kolik času věnujete sama sobě?

Znak 4

více jak dvě hodiny denně=3

dvě hodiny denně=2

hodinu denně=1

žádný=0

Znak 5= Pracovala jste před mateřskou dovolenou?

Znak 5

déle než 8 let=3

6-8 let=2

3-5 let=1

0-2 roky=0

Znak 6= Kolik let ještě plánujete na MD/RD?

Znak 6

1-2 roky=1

3-4 roky=2

déle=3

letos nastupuji do práce=4

již mám částečný úvazek=5

nechci zůstat na MD/RD=6

déle=7

Znak 7= Když jdete mimo domov, kdo hlídá děti?

Znak 7

manžel=1

babička=2

teta=3

kamarádka=4

chůva=5

nikam nechodím=6

Znak 8= Jaké máte nejvyšší dosažené vzdělání?

Znak 8

SŠ,SOU=1

VŠ=2

Znak 9=Kolik je vám let?

Znak 9

20-30=1

30-40=2

40-50=3

PP

Příloha B

DOTAZNÍK PRO TATÍNKY

DATOVÁ MATICE A KÓDOVNÍK PRO TATÍNKY

Dotazník pro tatínky

1.) Žijete ve městě?

ano, na periferii města

ano, v centru města

v satelitním městečku

ne

2.) Kolik máte dětí?

1,2,3,4

3.) Plánujete do budoucna další dítě?

ano

ne

nevím

4.) Strádá Vaše rodina finančně odchodem Vaší ženy na mateřskou dovolenou?

ano

ne

5.) Kolik hodin denně strávíte pracovním mimo domov?

8-10 hodin

5-7 hodin

11a více

jiné

jezdím domů pouze na víkendy

6.) Pokud se vracíte pravidelně domů, v kolik hodin?

mezi 17-20 hod

po 20 hodině

před 16 hodinou

jiné

7.) Pomáháte manželce s domácími?

ano

ne

8.) Kolik času věnujete denně svým dětem?

více jak 2 hodiny

1-2 hodiny

méně jak 1 hodinu

někdy to nestihnu

jiné

9.) Kolik hodin denně věnujete své ženě?

více jak dvě hodiny

1-2 hodiny

méně jak 1 hodinu

někdy to nestihnu

jiné

- 10.) Umožňujete své ženě, aby si vyrazila z domu sama bez dětí?
ano
ne
- 11.) Chodíte s manželkou na večere, sportovat nebo za zábavou?
ano
ne
- 12.) Pokud ano, jak často?
každý týden
2x za měsíc
1x za měsíc
náhodně
- 13.) Jezdíte s manželkou na nákupy?
ano
ne
- 14.) Sportujete?
ano
ne
- 15.) Pokud ano, jak často?
nepravidelně
1-2x týdně
3-4x týdně
5-6x týdně
denně
- 16.) Máte nějaké koníčky?
ano
ne
- 17.) Zajímáte se o hospodaření domácnosti společně s manželkou?
ano
ne
- 18.) Kolik dáváte měsíčně na provoz domácnosti?
20 000
15 000
10 000
5 000
více
méně
- 19.) Vystačí s financemi manželka?
ano
ne
- 20.) Vzdělává se Vaše žena během mateřské dovolené?
ano
ne
- 21.) Podporujete jí ve vzdělávání?
ano
ne
- 22.) Zajímáte se o profesi Vaší ženy a o jejích možnostech po návratu do práce?
ano
ne
- 23.) Má Vaše žena v okolí kamarádky?
ano

ne

24.) Znáte je?

ano

ne

25.) Jsou ve Vašem okolí nějaké aktivity pro ženu na mateřské?

ano

ne

nevím

26.) Souhlasíte s návratem Vaší ženy do práce?

ano

ne

nevím

27.) Kdy by se měla Vaše žena vrátit do práce?

za 1-2 roky

za 3-4 roky

letos

později

nikdy

28.) Souhlasíte s pomocnicí v domácnosti?

ano

ne

29.) Budete manželce pomáhat po návratu do práce s dětmi a domácností?

ano

ne

nevím

30.) Dokázala by se Vaše žena postarat o děti a sebe bez Vás?

ano

ne

nevím

31.) Kolik je Vám let?

20-30 let

30-40 let

40-50 let

32.) Jaké máte nejvyšší dokončené vzdělání?

VŠ, SŠ, VOŠ, ZDŠ

Pořadové číslo	Znak										
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.
1.	3	3	0	1	2	1	1	4	4	2	2
2.	1	1	2	1	4	2	2	0	0	2	2
3.	3	1	2	2	2	2	1	3	4	2	2
4.	1	2	1	2	2	2	2	3	3	2	1
5.	1	2	0	1	4	3	2	2	1	2	1
6.	2	4	1	1	4	2	1	3	4	2	1
7.	1	2	1	2	3	1	2	3	4	2	1
8.	2	2	1	2	4	2	2	2	2	2	2
9.	1	2	2	2	4	2	2	1	3	2	2
10.	1	1	2	1	4	2	2	2	2	2	2
11.	1	1	2	1	4	0	2	1	1	2	2
12.	1	2	2	1	2	0	2	1	2	2	2
13.	3	4	2	2	0	0	2	1	3	2	2
14.	1	1	0	1	5	1	2	1	2	2	2
15.	1	1	2	2	4	2	2	1	2	2	2
16.	1	3	1	1	4	2	2	2	0	2	1
17.	1	2	1	2	4	2	2	4	2	2	2
18.	1	3	0	1	4	2	2	2	2	2	2
19.	2	1	0	2	4	2	2	4	1	2	2
20.	1	1	0	2	0	3	2	1	1	1	2
21.	1	2	1	1	4	3	2	2	1	2	2
22.	2	2	1	1	4	3	1	1	2	2	2
23.	1	4	1	1	5	2	2	1	2	2	2
24.	2	1	2	1	5	3	2	2	2	2	2
25.	3	2	1	1	2	2	2	2	4	2	2
26.	2	1	0	1	5	3	2	2	1	2	2
27.	2	2	0	1	4	2	2	1	0	2	1
28.	2	1	2	1	4	2	2	0	1	2	1
29.	1	3	1	2	4	2	2	1	1	2	1

Znak 1= Žijete ve městě?

Znak 1

ano, na periferii=1

ne=2

ne, v satelitním městečku=3

Znak 2= Kolik máte dětí?

Znak 2

1=1

2=2

3=3

4=4

Znak 3= Plánujete další dítě?

Znak 3

ano =2

ne=1

nevím=0

Znak 4=Strádá vaše rodina finančně po odchodu vaší ženy z práce?

Znak 4

ano=2

ne=1

nevím=0

Znak 5= Kolik hodin denně strávíte mimo domov?

Znak 5

5-7=5

8-10=4

11=3

11 a více=2

jiné=1

víkendy=0 (s rodinou jsem pouze o víkendech)

Znak 6= V kolik hodin se vracíte denně z práce?

Znak 6

před 16 hodinou=3

17-20 hod=2

po 20 hod= 1

jiné= 0

Znak 7=Pomáháte manželce s domácností?

Znak 7

ano=2

ne=1

Znak 8= Kolik času věnujete denně dětem?

Znak 8

někdy žádný=4

méně jak 1-2 hodiny=3

hodinu až dvě=2

více jak 2 hodiny=1

jiné=0

Znak 9=Kolik času věnujete denně manželce?

Znak 9

někdy žádný=4

méně jak 1-2 hodiny=3

hodinu až dvě=2

více jak 2 hodiny=1

jiné=0

Znak 10= Umožňujete své ženě, aby vyrazila z domu bez dětí?

Znak 10

ano=2

ne=1

Znak 11= Chodíte s manželkou do společnosti?

Znak 11

ano=2

ne=1

Pořadové číslo	Znak										
	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.
1.	2	1	1	0	2	1	3	2	2	2	1
2.	4	2	2	1	2	2	2	2	2	2	2
3.	3	2	1	0	1	2	4	2	1	0	0
4.	0	2	2	2	2	2	3	2	1	0	0
5.	0	2	2	2	2	2	3	1	2	2	2
6.	0	1	1	0	2	1	1	2	2	2	2
7.	0	1	1	0	2	1	2	2	2	2	2
8.	4	2	2	5	2	2	2	2	1	0	0
9.	1	2	2	1	1	2	1	2	2	2	2
10.	3	2	1	0	2	2	3	2	2	0	2
11.	4	2	2	5	2	2	1	2	2	2	2
12.	3	2	2	2	2	2	3	2	2	2	2
13.	3	2	2	3	2	2	2	2	2	2	2
14.	0	1	1	0	1	2	1	1	1	0	0
15.	1	2	1	0	2	2	3	2	2	2	2
16.	3	2	2	4	2	2	0	2	2	2	2
17.	1	2	2	1	2	2	2	2	1	0	0
18.	1	1	2	1	2	2	2	1	1	0	0
19.	3	1	2	1	2	2	0	2	1	0	0
20.	3	1	1	0	1	1	4	2	2	2	2
21.	4	2	2	2	2	2	0	2	2	2	2
22.	3	1	2	2	1	2	0	1	2	2	2
23.	1	2	2	2	2	2	3	2	2	2	2
24.	3	1	2	1	2	2	4	2	1	0	0
25.	3	2	1	0	2	2	3	2	1	0	0
26.	1	2	1	0	2	2	4	2	1	0	0
27.	0	2	1	0	2	2	1	2	1	0	0
28.	0	2	1	0	2	2	0	2	1	0	0
29.	0	2	2	2	2	2	3	2	2	2	2

Znak 12= Pokud chodíte s manželkou do společnosti, jak je to často?

Znak 12

každý týden=4

2x za měsíc=3

1x za měsíc=2

náhodně=1

vůbec=0

Znak 13= Jezdíte s manželkou na nákupy?

Znak 13

ano=2

ne=1

Znak 14= Sportujete?

Znak 14

ano=2

ne=1

Znak 15= Jak často sportujete?

Znak 15

denně=5

5-6x týdně=4

3-4x týdně=3

1-2x týdně=2

nepravidelně=1

vůbec=0

Znak 16= Máte nějaké koníčky?

Znak 16

ano=2

ne=1

Znak 17= Zajímáte se o hospodaření domácnosti?

Znak 17

ano=2

ne=1

Znak 18= Kolik peněz dáváte měsíčně na domácnost?

Znak 18

více jak 20000,-=4

20000,-=3

15000,-=2

10000,-=1

5000,-=0

Znak 19= Vystačí manželka s financemi?

Znak 19

ano=2

ne=1

Znak 20= Vzdělává se vaše žena na MD/RD?

Znak 20

ano=2

ne=1

bez vyjádření=0

Znak 21= Podporujete manželku ve vzdělání?

Znak 21

ano=2

ne=1

Znak 22= Zajímáte se o manželčinu profesi?

Znak 22

ano=2

ne=1

Pořadové číslo	Znak									
	23.	24.	25.	26.	27.	28.	29.	30.	31.	32.
1.		2	1	1	0	2	1	1	3	4
2.	2	2	2	2	3	1	2	2	2	4
3.	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
4.	1	0	0	2	2	2	2	2	2	2
5.	1	0	0	0	1	2	2	0	2	4
6.	2	2	2	2	3	2	2	0	3	4
7.	2	2	2	2	3	2	2	2	2	2
8.	2	2	2	2	3	2	2	2	1	4
9.	2	2	2	2	4	2	2	2	2	3
10.	2	2	2	2	3	2	2	2	2	4
11.	2	2	2	2	4	1	2	0	1	3
12.	2	2	2	2	2	2	2	2	1	4
13.	2	2	2	2	4	1	2	2	1	2
14.	2	2	1	2	3	1	2	2	2	3
15.	2	1	0	2	2	1	2	0	1	4
16.	2	2	2	1	0	2	2	0	2	3
17.	2	2	2	2	4	2	2	0	2	4
18.	2	2	1	2	4	1	2	2	2	3
19.	1	0	2	2	4	2	2	2	1	2
20.	2	1	0	0	2	1	0	0	1	3
21.	2	2	2	2	3	2	2	2	2	4
22.	2	1	1	2	4	1	1	2	1	2
23.	2	2	1	2	4	2	2	2	2	3
24.	2	2	1	2	4	2	2	2	3	4
25.	2	2	0	2	3	2	2	2	2	4
26.	2	2	2	1	0	1	2	0	1	4
27.	2	1	1	2	3	1	0	1	2	4
28.	2	2	2	2	4	1	2	2	1	1
29.	2	2	1	2	2	2	2	2	2	2

Znak 23= Má vaše žena v okolí kamarádky?

Znak 23

ano=2

ne=1

Znak 24= Znáte je?

Znak 24

ano=2

ne=1

nevím=

Znak 25= Jsou ve vašem okolí aktivity pro matky s dětmi?

Znak 25

ano=2

ne=1

nevím=0

Znak 26= Souhlasíte s návratem vaší ženy do práce?

Znak 26

ano=2

ne=1

nevím=0

Znak 27= Kdy by se vaše žena měla vrátit do práce?

Znak 27

letos=4

za 1-2 roky=3

za 3-4 roky=2

později=1

nikdy=

Znak 28= Souhlasíte s pomocnicí v domácnosti?

Znak 28

ano=2

ne=1

Znak 29= Budete manželce pomáhat s dětmi, až se vrátí do práce?

Znak 29

ano=2

ne=1

nevím=0

Znak 30= Dokázala by se vaše žena postarat o děti bez vás?

Znak 30

ano=2

ne=1

nevím=0

Znak 31= Kolik je vám let?

Znak 31

$$40-50=3$$

$$30-40=2$$

$$20-30=1$$

Znak 32= Jaké máte vzdělání?

Znak 32

$$VŠ=4$$

$$VOŠ=3$$

$$SŠ=2$$

$$ZŠ=1$$

Příloha C

1 Rozhovor se samostatnou vysokoškolačkou se třemi dětmi

2 Rozhovor s mladou matkou samoživitelkou

3 Rozhovor s manželi lékaři se třemi dětmi

4 Rozhovor s matkou a dvěma dcerami v bilingvní rodině

5 Rozhovor s otcem s dvěma dětmi na RD

ROZHOVOR Č. 1

Jak jste se ocitla v tady v Kamenici?

To byla strašná náhoda. Pracovala jsem v Motole v nemocnici a moje kolegyně Katka mě začala s sebou brát na různé akce, kam jezdil i její starší brácha Tonda. Já byla akorát po rozvodu, on se zase rozešel s dlouholetou přítelkyní. Chvíli jsme spolu kamarádili, potom to nějak přeskočilo, začali jsme spolu chodit. Párkrát jsem k němu jela na návštěvu, potom i na víkend s Domčou, tedy mojí dcerou z prvního manželství, a když jsem pak zjistila, že jsem těhotná, sám mě požádal, abychom se nastěhovaly.

Ale nevezali jste se?

Ne, to zatím ne. Nějak mi to nepřipadá důležité, pro rodinu jsou podstatné jiné věci, a ty fungují. Děti, tedy Toníček a Kačenka, ho mají zapsaného na matrice jako otce, já od něj mám peníze, bydlím v jeho domě, který děti stejně jednou zdědí – nepotřebuju nějaký papír s razítkem, aby mi patřil a tak.

Jak je dům velký?

Docela hodně, má celkem pět pokojů a kuchyň, taky dole sklep a velkou terasu i zahradu a garáž. Je skvělé, že neplatíme hypotéku, Tonda dům získal, když se vyrovnávali se ségrou a mámou, měli nějaké dědictví. Barák byl už starší, ale Tonda byl docela dlouho svobodný a dost našetřil, takže když jsme spolu začali žít, udělal kompletní rekonstrukce – novou střechu, kuchyň, koupelnu, vyměnil okna, podlahy, zkrátka je to skoro nový dům. Vedle je hned další zahrada, kde je malý domek Tondovy mámy. Takže ji máme po ruce a může děti občas hlídat. Ale nezneužívám toho.

Nestojíte o hlídání?

Ale to ano. Je třeba fajn, že nemusím brát prcky s sebou, když jedu pro Dominiku do školy nebo na kroužky. Taky si někdy můžeme zajít na večeři nebo do kina, případně o víkendu jedeme nakupovat a nemusíme vláčet děti s sebou. Ale využíváme to výjimečně. Je mi s dětmi dobře, jsem ráda, že si je můžu užívat. Myslím, že i Tonda na to nahlíží takhle. A malý Toník, když chce, tak kdykoliv může za babičkou jít, má to jen přes zahradu, takže v létě to funguje skvěle. Běhají tam oba, on i náš labrador.

Máte vlastní auto?

Ano, Tonda mi koupil velkého Citroëna C4, bylo to trochu ojeté auto, ale tři děti se tam pohodlně vejdu, když náhodou někam jedeme všichni. Jinak on má služební auto, takže na větší a delší trasy jezdíme v jeho autě.

Nevadí partnerovi, že vaše nejstarší dcera není jeho? Nejsou problémy?

Ne, on nedělá mezi dětmi žádné rozdíly. Navíc s bývalým manželem docela vycházíme dobře, jezdí k nám na návštěvy i se svojí novou ženou a dítětem, Domču si pravidelně bere na víkendy i dovolené, platí v pohodě, takže tohle klope. To spíš Dominika má někdy problém. Blíží se jí puberta, a tak začíná odsekávat, nechce poslouchat, párkrát už Tondovi naznačila, že není její táta, a tak aby ji nechal být. Snad to nebude v pubertě horší. Snažíme se o to.

Máte tady kamarádky?

Ne, vlastně jen známé, maminky spolužáků Dominiky. Potkáváme se u školy, občas k nám nějaká kamarádka zajde, tak ji pak maminka vyzvedne. Ale jinak se s nikým nestýkám. To spíš občas zajedu do Prahy za mámou, anebo na kafe s kamarádkami bez dětí, ale to výjimečně. Někdy taky jezdím bez dětí cvičit, to je vždycky ale hlídá Tonda.

A klub maminek, je tady?

Víte, že nevím? Nějak jsem se nestačila o to zajímat. Asi bych tam stejně nechodila.

Pomáhá vám partner?

Jo, je v tomhle super. Často nakoupí cestou z Prahy, doma děti koupe, hraje si s nimi, umí je přebalit a nakrmit, je moc rád, že je má. Všechno doma opravuje, někdy taky pomůže s úklidem. Jezdíme spolu někdy na večeři nebo společně jako celá rodina na

výlety. Nejčastěji tehdy, když je Domča u táty, abychom teda byli pohromadě my čtyři sami.

Jak trávíte volný čas? Máte nějaké aktivity?

No, já mám nejvíc aktivit s dětmi, jsem s nimi ráda a užívám si je, dokud to jde. Jezdíme na plavání miminek do Jesenice, občas do aquaparku do Průhonic nebo do solné jeskyně v Herinku. Na zahradě pěstuju hodně zdravé zeleniny a ovoce, aby měly děti přírodní stravu, dost mi záleží na bio produktech. Taky zavažuju nebo dělám šťávy. Ve volném čase, když zrovna prckové spí a Dominika tady ještě není, dělám ráda patchwork, takové to sešívání kousků látky k sobě. Je to moc fajn relax, mám k tomu i knížku s návody, Tonda mi koupil k Vánocům šicí stroj, a tak chci dětem vyrobit deky a přehozy. A také studuju. Tedy, bakaláře jsem dodělávala už s malým Toníčkem, Tonda mi hodně pomohl, sám má vysokou, a tak si dobře pamatoval, jak jsou náročné státnice. Tehdy malého hlídal, abych se mohla učit. Na magistra se zatím nechystám, ale zdokonaluju se v angličtině, ta je pořád důležitá. Taky ráda a hodně čtu knížky, našťestí je v Kamenici knihovna, něco si taky půjčuju od kamarádek a tak. Ale je pravda, že co se narodila nejmladší Kačenka, tak si už moc na čtení čas neudělám. Tak maximálně večer v posteli, když je náhodou Tonda na služební cestě.

Jezdíte nakupovat do nákupních center?

Jezdím, ale spíš s manželem v sobotu dopoledne, pokud tedy nenakoupí on sám cestou domů, anebo jen výjimečně. Nepreferuji tenhle způsob zábavy, raději nakoupím něco přes internet, třeba věci dětem nebo na moje šití a tak. A běžné potraviny nakoupím cestou ze školy.

Internet tedy používáte, když přes něj nakupujete?

Ano, internet mám hlavně na tohle. Nákupy, učení, knížky nebo nějaké praktické záležitosti. S kamarádkami komunikuji přes maily. Jinak moc ne, klábosit na nějakých diskuzních webech nemám čas.

A co školka?

No, s tou je to tady zoufalé. Děti je strašný nadbytek, a to i v okolních obcích. Zatím to tedy neřeším. Kačence není ani rok, takže by mi Toníčka do školky teď stejně nevzali. A za dva roky, až mi skončí rodičovská dovolená, tak Tondovi bude pět a bude předškolák, takže ho vzít budou muset. No, a jestli v té době vezmou i Kačku, to nevím,

třeba už tolik dětí nebude. Pokud ji nevezmou, budeme muset využít babičku, která se už nabídla, že by se o malou starala.

Takže máte rodičovskou dovolenou jen do tří let?

Ano. Tu první s Toníkem jsem měla jen do dvou let, takovou tu zrychlenou. Počítali jsme, že do dvou let chceme další dítě, a tak jsem toho využila. Teď jsou tři roky tak ideální – na výši rodičovského příspěvku i na návrat do práce.

Takže se chcete vrátit do původního zaměstnání?

No, já bych se vrátila ráda. Jenže nevím, jestli o mámu se třemi malými dětmi budou stát. Nebo teda spíš jak bych to zvládala. Tonda je manažer firmy, často bývá v práci dlouho, a tak nemůžu pracovat na směny. Nechci, aby děti pořád hlídala babička. Tak je možné, že se začnu ohlížet po něčem jiném. Nebo začnu podnikat, já nevím. Jsou to ještě dva roky.

ROZHOVOR Č. 2

Jak jste se dostala do Jesenice?

No tak to je jednoduchý, já tady bydlím odjakživa. Teda odjakživa ne, naši postavili barák, když jsem chodila do školy, to mi bylo asi deset? Už nevím. Je to dost velkej barák, mám tady pro sebe celý patro, teda mám ho se ségrou, jenže ta bydlí v Praze u svýho kluka, a tak je to tady celý moje. Mám teda vlastně svůj byt, že jo.

Jak velký to je byt?

No, tři pokoje a kuchyňskej kout, no a taky tady ta terasa. V létě se tam můžu opalovat a ani nemusím vylejzat na zahradu. Nikdo mi tam nečumí, tak se můžu opalovat i nahá. Ségra má jeden pokoj, takže já mám s Viktorkou druhej pro sebe. Ale myslím, že se ségra časem odstěhuje do svýho, a tak bude ten vedlejší pokoj Vikinky, až trochu vyroste. Ale ona taky může být dole u našich, beztak tam často spí ve svý postýlce, když jsem večer venku.

A vám nevadí, že nemáte vlastní vchod?

No k čemu? Já jsem ráda, že se můžu s našima potkávat, často chodím dolů, malá taky běhá sem a tam. Máma je pořád doma, dělá překlady, a tak pracuje jenom občas a hlavně z domova. Taky nejvíc večer. Takže není problém, aby hlídala malou a tak. A proč by mi teda pak vadilo, že máme společnou chodbu?

Platíte rodičům nějaký nájem za svůj byt?

Ne, proč? Odjakživa tady bydlím a všechno platěj oni, je to jejich dům, tak proč bych najednou měla? Táta má hromadu peněz, má svoji firmu, a tak je rád, že nás tady má. Máma taky.

To vám nevdá, že jste na rodičích stále závislá?

Nejsem na nich závislá, já mám svoje příjmy, mateřskou a tak, že jo. Za to náhodou taky nakupuju. No ale jinak často jede mamka se mnou a platí všechno ze svý karty. No a tak bych byla blbá, kdybych to odmítla, ne? To samý táta, ten zase platí velký věci, třeba kočárky nebo lyže pro Viktorku, takový to kolo bez šlapek, skákací trampolínu, prolézačky na zahradu, platí nám taky dovolený – jezdím s nima na hory i k moři, což je super, protože tam večer můžu jít na diskotéky nebo do baru a máma se o malou postará. Už takhle byla v Egyptě jako půlroční mimino. Na hory jezdím i sama, s kámoškama ze střední.

A vám se jinak v satelitu líbí?

No já nevím, asi jo? Určitě jo! Je to tady super, máme všude blízko, plno baráků kolem, kámošky a tak. Baráky jsou nový, jsou tady spíš bohatší lidi, žádný socky a tak, mně se tu fakt líbí. A taky hlavně znám to kolem, že jo, obchody, různý hospody, kluby pro mladý, taky tady je plavání, doktor je blízko. A co není blízko, tam si dojedu sama. Třeba do Průhonic, tam je suprovej bazén, chodím tam s Viktorkou na vlnobití a na dětský tobogány. A taky někdy sama do sauny a jednou tejdně taky cvičit do fitka.

Máte svoje auto?

Jo, jasně že mám. Táta mi koupil za maturitu nový Polo. Je super, skvěle se s ním parkuje. Takže jezdím často nejen do bazénu, ale taky třeba na Chodov, tam je plno obchodů, kde můžu malý kupovat oblečení a hračky. A sobě taky. Někdy se mnou jezdí taky mamka, ta mi pak zaplatí benzín i nákupy, což je super. Taky často vaří, i když já stejně moc nejím, držím dietu, abych zhubla. A malý kupuju takový ty hotový jídla ve skleničkách, je to pro tyhle děti zdravý.

A co váš partner?

No, žádněj není. Teda jednoho mám teď krátce, poznali jsme se na diskotéce, občas se navštěvujeme, někdy za ním jedu i na víkend a tak. Bez malý teda, pochopitelně. On by zatím žádný dítě nechtěl. Ale otec Viktorky se se mnou rozešel, sotva jsem otěhotněla. Je úspěch vyrazit z něj nějaký alimenty, ale naštěstí mi to tak nevdá.

On dítě nechtěl?

No, já teda upřímně nejdřív taky moc ne. Byla to náhoda, zapoměla jsem si vzít prášky a pak jsem byla v tom. No ale protože mě vejška moc nebavila, tak jsem si nakonec řekla, že je lepší mít mimino. No a dneska bych malou nevyměnila.

A co vaše kamarádky?

No pár jich mám tady, teda mám plno kámošek ze školy, ale ty většinou ještě nemaj děti. Jenom ty dvě ze základky, co se tady s nima setkáváme na hřišti, nebo jen tak jezdíme s kočárama kolem a tak. Ale lepší jsou ty pražský kámošky, s nima jezdím na diskotéky nebo do fitka, pravidelně cvičím. No a taky do kina nebo jen tak na kafe. Někdy přijedou i za mnou, ale většinou nemaj auto, tak jezdím radši já za nima. Je výhoda, že mám to hlídání, fakt.

Jiné maminky ve vsi neznáte?

Ne, já se s nima nebavím, jsou většinou starý. Potkáváme se u doktora nebo i na písku, to jo, ale nějak je moc neznám, maximálně se pozdravíme. Řeší úplně jiný problémy.

Internet doma asi máte, že?

No jasně! Tam chodím ráda. Nakupuju Viktorce plno věcí přes e-shopy, taky tam chodím na diskuze na weby pro maminky, například rodina nebo žena-in, to je skvělý, protože si můžeme ukazovat fotky a jsme tam zamčený, nikdo tam nemůže. Taky se toho plno dozvím, co už jejich děti umí, co by měla Viktorka dohonit a tak. A taky kde se dá co pěknýho koupit nebo tak. Pochlubím se, co máme novýho my, nebo pošlu fotky z dovolený. Někdy taky přes internet flirtuju s rukama na seznamce, ale to moc ne, lepší je to naživo na diskotéce.

Uvažujete o návratu do školy? Nebo o nástupu do práce?

No, školu bych asi dodělat měla, jenže zatím nevím. Studovala jsem management na UJAKu, tak jestli se tam vrátím, to uvidím. Moc mě to nebavilo, ale asi bych měla školu mít. No a do práce? To jsem zatím nepřemýšlela. Možná budu dělat asi něco u táty, nevím, to se domluvíme, až mi bude končit rodičovská. Teda až budou Vikince čtyři roky.

A o školce pro malou uvažujete?

No, to jo. Tady kousek je taková suprová soukromá školka, je jazyková, jako že se tam děti učej anglicky od začátku, maj tam cizince a tak. Táta sám říkal, že by to bylo pro Vikinku dobrý, a tak jí bude platit školný. Šla by tam asi od podzimu, až jí budou tři. No a pak bych možná já zkusila tu vejšku.

Plánujete se odstěhovat jinam?

Ne, proč? Tady je to skvělý a mám všechno, co potřebuju.

A kdybyste našla partnera na celý život?

No, to nevím. O tom jsem zatím teda neuvažovala. Fakt ne.

ROZHOVOR Č. 3

Bydlíte v Bystřici pod Hostýnem, jak jste se sem dostali?

Už na medicíně jsme s manželem uvažovali, kam půjdeme, a potom to za nás vyřešila vlastně moje mamka. Zdělila po tetičce dům v Bystřici, byl ve strašném stavu a nikomu se nechtělo do rekonstrukce a také nikdo nechtěl z Prahy, takže na nás vlastně zbyl. Ujali jsme se ho a strávili jsme tu s Jirkou každý volný čas, aby byl alespoň částečně obyvatelný. Tatínek je stavař, se spoustou věcí nám poradil a my jsme ho opravdu zrekonstruovali vlastními silami. Víte, je hrozné, že je tady vysoká nezaměstnanost, ale kvalitní řemeslníci tu opravdu nejsou, nebo jsme na ně tedy nenarazili.

Nebylo pro vás stěhování z Prahy těžké?

Nebylo, já jsem se těšila na změnu, měli jsme zde absolventská místa v Kroměřížské nemocnici a oba jsme se těšili do praxe. Také představa vlastního domu byla nesmírně lákavá.

Máte tři děti, byli všechny plánované?

Věděli jsme, že určitě nechceme skončit u jedináčka, ale jestli budou dvě nebo tři, to už jsme nechali na situaci. Nakonec máme dvě holčičky a jednoho kluka, jsme spokojeni s počtem a další dítě nás opravdu již neláká.

Jak je to v Bystřici se školkou a školou?

Není to zde úplně ideální, školy tu jsou, školky také, ale momentálně jsou kapacity naplněny. Vzhledem k tomu, že oba do práce dojíždíme, tak vozíme všechny děti do Kroměříže. Je to pro nás nejjednodušší. Mají tam nejenom školu, školku a jesle, ale je tam i mimoškolní vyžití, hodně kroužků a volnočasových aktivit.

Co děláte, když jsou děti ve školce, škole a ostatních zařízeních?

Chodím dvakrát týdně do práce, a plánuji od Jiříčkových třetích narozenin chodit denně. Takhle jsem si to na začátku mateřské dovolené naplánovala a snad to vyjde. Práce mi velmi chybí, potřebuji se od dětí trochu odreagovat, ale to vám řekne asi každá

maminka, co je s dětmi doma. Samozřejmě si průběžně doplňuji nové informace z oboru, jezdím na semináře a přednášky, ale ordinace mi prostě schází.

Věnujete nějaký volný čas sobě, zajdete třeba na kosmetiku nebo na masáže?

Masáž bych opravdu potřebovala, ale zatím jsem ji do svého programu nezařadila, bohužel. Když mám opravdu volno, tak se většinou věnuji domácnosti nebo odborným článkům. Ve dny, kdy jsem doma s Jiříčkem, většinou chodíme na hřiště a užíváme si to. Kadeřnictví občas zvládnu, беру to jako nutnou údržbu, ale rozhodně nějaké zkrášlovací procedury nevyhledávám.

Chybí vám Praha?

Chybí. Praha je krásné město, stýská se mi jak po procházkách, tak po kulturním vyžití. I když je fakt, že jako matka tří dětí bych zřejmě nějaké velké možnosti navštěvovat divadla a výstavy neměla. Co mi ale chybí opravdu hodně, jsou sociální služby pro hendikepované. Nejstarší dcera je autistka a již teď se potýkám s absencí stacionáře pro děti od 14 let. Vypadá to, že budeme muset s ostatními rodiči začít bojovat na okresním úřadě o vytvoření takového zařízení. A to si myslím, že je velký nedostatek.

Myslíte, že to je malým městem?

Nejen to. Bystřice je město s vyšším průměrným věkem obyvatelstva a je to také vidět. Dětská hřiště jsou tu ve velmi malém počtu, veřejné koupaliště nemá bazén pro děti předškolního věku a odpolední aktivity nejsou téměř vůbec. V zimě jsme tu nenašli žádnou možnost, jak strávit den s dětmi. Můžeme jet samozřejmě lyžovat, ale není tu žádná herna nebo zajímavé akce pořádané městem. Mám tu pár kamarádek s dětmi, občas se sejdeme, ale rozhodně to není nic pravidelného. Nemám moc času, když už se domluvíme, většinou nějaké dítě onemocní a je po kafičku.

Jak to máte s domácími pracemi?

Mám paní, které vozím prádlo na žehlení, ale jinak si dělám doma všechno sama. Až začnu pracovat na plný úvazek, poohlédnu se po paní na úklid, obávám se, že bych to časově nezvládla a o víkendu se chci věnovat dětem, ty mají jasnou prioritu.

Ještě musím přiznat naši paní sousedku, ta mně již několik let pomáhá s dětmi. Občas vezme Michalku na vycházku, pohlídá Jiříčka nebo Aničku. Když byly děti malé, tak někdy zastupovala za školku, je to taková naše náhradní babička.

Pomáhá vám manžel s dětmi?

Manžel se mnou o děti pečuje společně. Není to jenom pomáhání. Ve všem mě plně zastoupí, u nás se o děti stará momentálně ten, kdo má čas. Já například dělám večeři a on vykoupe všechny děti. Po večeři se rozdělíme a jdeme uspávat.

Také se s manželem střídáme ve velkých nákupech, jednou jede on, jednou já. Opět se řídíme tím, kdo má momentálně čas.

Chodíte někam s manželem?

Obávám se, že nejčastěji spolu chodíme do ordinace, večere nebo kino jsou opravdu velmi vzácné akce. Večery trávíme spolu doma, většinou si povídáme, čteme odborné články nebo konzultujeme některé pacienty. Ale každé léto se snažíme jet do Chorvatska na dovolenou, minimálně na 14 dní. Děti milují vodu a celá rodina si léto u moře velmi užije. Je to vlastně naše jediná dovolená. Nebrzdí nás finanční důvody, ale naše soukromá praxe.

ROZHOVOR Č. 4

Proč jste se rozhodli pro Klecany?

Před stěhováním do České republiky jsme žili v Moskvě a měli jsme jasno v tom, že chceme bydlet kousek od Prahy. Tedy – manžel spíš chtěl, abychom se odstěhovali do Monaka, kde nyní pracuje. Jenže to jsem odmítla, pořád být někde v cizině se mi nechtělo. Chtěla jsem, aby děti vyrůstaly tady, starší dcera se pořád někam stěhovala, ale pro děti je lepší mít stálé zázemí. A tak přišla volba na nějaké místo kousek od Prahy. Manžel vyžadoval dobrou dopravní dostupnost do města. Klecany mu doporučil realitní agent a našel nám i nový dům. Já nebyla v zásadě proti, okolí Prahy jsem stejně neznala a bylo mi to tak trochu jedno, hlavně, že budu v Čechách. Byli jsme se tu jednou před nastěhováním podívat a uchvátilo mě to. Před domem je příjezdová cesta a pak už jenom louka. Je tu fakt klid.

To se tedy asi s manželem moc často nevidíte?

No, prakticky jen dva víkendy do měsíce. No a o prázdninách, to jezdíme lyžovat do Tater nebo do Alp a v létě samozřejmě do Francie k moři. Podobné to je i s babičkami – jeho rodiče žijí pochopitelně ve Francii a sem v podstatě vůbec nepřijedou, moje rodina je na druhém konci republiky.

Takže vám nevadilo, že opouštíte metropoli a stěhujete se na vesnici?

No to v žádném případě, žili jsme v Moskvě pět let a už jsem toho měla opravdu plné zuby. Není to úplně nejbezpečnější místo na světě, bála jsem se o dítě i o manžela. A metropole jsem si moc neužila. Pokud jsem nejela nakupovat nebo nevezla dceru do školky, tak jsem seděla doma. Navštěvovala jsem se s jednou kamarádkou, ale byla jsem dost opuštěná. Mnohem víc než teď na vsi.

Máte dvě dcery, neuvažovala jste o třetím dítěti?

Manžel chtěl do nedávna ještě chlapečka, ale já jsem už za zenitem a mně dvě děti stačí. On je pořád pryč, s holkama mi nepomůže a třetí dítě bych ani nezvládla. Jen si to vezměte, musíte koupit větší auto, holky by do pokojíčku nikoho nechtěly, je to prostě spousta dalších starostí. A Lorraine jsou už tři, chodí dvakrát týdně do školky, starší holka má různé kroužky a k tomu se znovu tahat s miminem, to ne.

Chodí dcery do školky a školy tady ve vsi, našla jste tu volná místa?

Vzhledem k tomu, že manžel je Francouz, tak vyžaduje, aby děti chodily do francouzských škol a školek. Obě tedy vozím do Prahy. Když malá nemá školku, tak se couráme po obchodech, jdeme do parku, někam na oběd, nebo jenom odvedeme Luisu do školy a jedeme zpátky do Klecan. To záleží, jaké je počasí a jak se nám chce.

Co děláte, když jsou dcery ve škole a ve školce?

Většinou jedu na velký nákup, jednou týdně chodím na francouzštinu, občas skočím k holiči nebo na nehty. Taky chodím běhat. No, je toho hodně. Tím, že mám volné jenom dva dny, tak se to vždycky nakumuluje a nevím co dřív. A ještě se pořád dělá něco s domem a se zahradou, ale tomu se věnuju, když je doma malá, to spolu zvládáme.

Věnujete nějaký volný čas sobě, zajdete třeba na kosmetiku nebo na masáže?

Tak masáže nestíhám, chodím pravidelně ke kadeřnici, na nehty a na kosmetiku. Jo a taky dám občas pedikúru. Hlavně v létě. Chtěla bych toho stíhat víc, ale zatím to nejde. Taky bych ráda zvládala častěji tu francouzštinu. Manžel mi nadává, že mluvím špatně, asi by to chtělo trochu přidat. No ale on česky taky nemluví. A já nikdy nezvládnu jazyk jako rodilý mluvčí. Nebo třeba jako holky, když se už narodily bilingvní, že jo.

Chybí vám Praha?

Ne, to teda fakt ne. Vzhledem k tomu, že jsem tam denně, to ani nejde. Možná nějaký procházky po Hradě nebo na Starým městě, ale tam se nedostanu a Karlův most jsem

viděla naposledy na fotce. Z Prahy využívám akorát Smíchov a supermarkety na cestě do Klecan.

Máte v Klecanech kamarádky? Vidáte se často?

Kamarádky v Klecanech opravdu nemám, tam znám jenom nejbližší sousedy. Nikam tam nechodím, tak nějaká šance se skamarádit s jinou matkou je teda nulová.

Kamarádky mám v Praze, potkáváme se na Smíchově, máme tam oblíbené místo, kam chodíme na kafe. Většina z nich má taky děti ve francouzský škole, tak se potkáváme skoro denně. Někdy zajdeme i na oběd, ale to není moc často. Většinou někdo někam pospíchá, tak stihneme jenom to kafe.

Jak to máte s domácími pracemi?

Dvakrát týdně mi chodí paní na celý den, uklidí, vyžehlí. Ale stejně pořád doma něco dělám, běhám po baráku a pokouším se ho dát dohromady. Anebo dělám na zahradě. Tam je taky práce pořád. Ještě využívám profesionální chůvu. Pokud potřebuju něco zařízovat, nebo jenom vypadnout, tak jí nechám holky a jdu.

Pomáhá vám manžel s dětmi?

Ne, vůbec. Odjakživa byl pořád v práci, teď jezdí domů dvakrát za měsíc, přiletí unavený a celý víkend leží nebo jde na golf. Holky má rád, ale myslí jenom na svůj relax a svou zábavu. Kdyby nás vzal na celý den do ZOO, tak by mě asi kleplo. Mokrát jsem to s ním probírala, ale on byl vychovaný v internátní škole a rodiče na něho kašlali taky, tak nechápe, co po něm chci. On to vlastně ani vědět nemůže. Nejhorší je, že holkám chybí, chtěly by s ním být víc, což nejde, no a tak si zvykly, že vše důležité řeší se mnou a na něj nespolehají. To je ale špatně, jenže jak to vysvětlit jim a jak jemu?

Chodíte někam s manželem?

Pravidelně určitě ne, když je v Praze tak opravdu minimálně. Ale jezdíme společně v zimě do Alp a v létě do Francie za jeho rodičema, to už jsem říkala. Jinak těch společných aktivit máme opravdu žalostně málo.

A uvažujete o návratu do zaměstnání?

Tak to teda nejspíš nepřipadá v úvahu. Jo, ráda bych, jenže copak by někdo takhle starou ženskou se dvěma malejma dětma zaměstnal? To leda šílenec. Párkrát jsem to jen tak z plezíru zkusila, napsat někam. Ani neodpověděli, což se jim ani nedivím. A přitom umím perfektně jazyk, tedy na české poměry určitě, ale to asi dneska nestačí. A navíc

by to ani nešlo, holky mají tolik aktivit, že nevím, jak bych to asi tak zvládala. A na poloviční úvazek mě nikdo nezaměstná. Kromě toho nemám ani důvod, proč do práce jít. Peněz máme dost a můj příjem nejspíš rozhodně rodině nechybí. Ale jasně, asi mi to moc nevyhovuje. Připadám si jako vydržovaná manželka. Zelená vdova, nebo tak nějak se tomu říká, ne?

Takže žádná motivace?

To ano, aspoň uvažuji, že si časem udělám vysokou. Nevím ještě, jaký obor, ale něco bych dělat měla, aby mi nezakrněl mozek. Snad se k tomu dokopu a snad budu mít možnost alespoň si zvýšit kvalifikaci. I když tedy upřímně – stejně mi to asi k ničemu nebude.

ROZHOVOR Č. 5

Proč jste se rozhodl jít na mateřskou a rodičovskou dovolenou?

No, vona to vlastně byla nutnost. Já pracuju jako pokrývač u soukromý stavební firmy, přes léto je to fajn, ale v zimě nemáme co dělat a eště k tomu jsem měl předloni na podzim úraz kolene, při basketu. Takže sem byl na nemocenský a vypadalo to fakt na dlouho. Šárka vyšťourala v Kutný Hoře starší barák s dobrým prostorem a přišla domů s tím, že si tam votevře kavárnu, bar, nebo něco mezi tím. Že to určitě půjde, budou z toho nějaký prachy a já můžu zůstat doma s dětma. Moc vodvázanej sem z toho nebyl, taky jsem tomu moc nevěřil, ale řek sem si, že to zkusíme.

Takže žena podniká?

Vona se do toho pustila s děsnou vervou, vybrali jsme všechny naše úspory, něco jí dali rodiče a začala to tam předělávat. Makala vod rána do večera a začalo to tam vypadat dobře. Votevřela, jak řekla, a já fakt zůstal s dětma doma.

Jaké byly vaše začátky doma na mateřské?

No bylo to děsný. Holce bylo přes půl roku, já moc nevěděl jak takový mimino vzít, co s ním dělat, když brečí. Vy ženský to víte tak nějak intuitivně, ale my chlapi jsme úplně ztracený. Ale časem si to sedlo, Šárka mi napsala harmonogram, abych věděl, kdy maj jít děcka spát, svačit a tak. Předtím jsem jenom občas koupal malýho a dal ho spát, ale to bylo všecko. V noci k děčkám vstávala Šárka, ale den byl teda můj. Ze začátku ani

prcek nechodil do školky, tak byly doma voba. Malej řval, že chce najíst, do toho začala holka ječet taky. Do teďka se divím, že jsou ženský doma s dětma dobrovolně. Ale jak jsem řek, tak si to časem sedlo a děti byly OK, to mi spíš vadily domácí práce a vaření. Šárka to dělat nemohla, ta vodjela ráno a vracela se pozdě večer, občas nakoupila, ale to bylo tak všecko.

Co na to říkají vaši kamarádi, je také někdo doma s dětmi?

Nikdo z mejch kamarádů není doma s děckama, ani snad o nikom v Havlíčkově Brodě nevim, ale možný to je. Pokud má ženská slušnou práci, tak proč by chlap nezůstal doma. Ale extra nadšenej z toho nejsem, taky mi takhle nějak chybí taková ta klasika, jako že chlap živí rodinu a ženská je doma, chápete, co chci říct, ne?

A co třeba u vás v práci, tam to bylo v pohodě?

No ve firmě dost koukali, když jsem si šel vyřídit rodičovskou dovolenou. Dělal si ze mě ze začátku srandu, ale to mi nějak moc nevadilo. A voni za chvíli přestali, viděli, že Šárka rozjíždí podnikání a některý to i vocenili. Tady není moc práce a příležitostí, já bych byl stejně doma, tak jsme aspoň neseděli doma na zadku dva.

Jak dlouho bydlíte ve Skuhrově?

No, poznal jsem Šárku skoro před devíti lety, a to už tady stavěla. Koupila pozemek a pustila se do toho ještě s bejvalým, pak se rozešli a u míchačky jsem ho vystřídal já. Nastěhovali jsme se před vosmi lety a barák pořád doděláváme. Ještě nám chybí jedna terasa a letos doděláváme patro. Je tam druhá koupelna a máme tam všechny ložnice. Ten pokoj tady dole bude asi pro návštěvy, nebo si tam vodstěhujeme ložnici, až nás nebude bavit chodit do schodů. Děláme to pomalu, svépomocí. Šárka je furt v práci, o víkendu je unavená, a tak to jde pomalu. Ale bydlet se tam už dá a na dodělávky nějak extra nespěcháme.

Plánujete ještě další dítě?

Fakt už ne, děti jsou fajn, ale žijeme z jednoho platu a my se na dvou dětech dohodli, takže jsme spokojený.

Žil jste vždycky na vesnici, vyhovuje vám to tady?

Úplně z vesnice nejsem, bydlel jsem v Havlíčkově Brodě, trochu mně teda město chybí. Teda spíš kamarádi. Chodil jsem třikrát týdně na basket a potom na pár piv, ale teď to holt nejde, tak se nedá nic dělat. Snad až budou děcka velký. Ale co se mi tady zase líbí,

je, že máme vlastní zahradu a chováme dost zvířat. Starám se o ně a to mě baví. Taky pěstujeme zeleninu, ale to si obstarává Šárka, já jsem přes ty zvířata.

Jaké jsou tady možnosti školky a školy?

Tady ve Skuhrově je akorát pošta a hospoda. Když jsem šel na rodičovskou, tak byl kluk ještě doma, ale teď už školku má. S tou problém nebyl, včas jsme ho zapsali a voni ho potom ve třech letech vzali. Malou máme šanci dát až na podzim. Ještě jí nejsou tři a ani není volný místo. No a to já taky pudu vod září do práce, už se docela těším. Ale vlastně jsem rád, že jsem byl s děčkama takovou dobu doma, pořádně je znám a máme se rádi. Myslím, že takovej vztah s tátou moc děcek nemá.

Co všechno přes den děláte?

Tak záleží na tom, jestli Šárka veme kluka do školky nebo ne. Když jo, tak si pěkně s malou přispíme a vstávám tak po osmý. Udělám nám snídani, vobstarám zvířata, trochu tu poklidíme, uvaříme si a jdeme na procházku. Potom je oběd, holka jde spát a já dělám něco v dílně nebo si jdu taky lehnout. Aspoň na chvíli. A pak je čas jet do Brodu pro malýho do školky, většinou se s dětma stavím za mojí mámou a potom zas jedem zpátky. Pohrajeme si, obejdeme zvířata, dáme si večeři a vykoupu je. Děti potom čekaj na Šárku, pomazlí se s nima a dá je spát. Pak si popovídáme, dáme si víno nebo čaj a kolem půlnoci jdeme taky do postele.

Máte nějaký čas pro sebe?

Když potřebuju, tak přijede moje máma a děcka pohlídá, nebo je vodvezu k ní a můžu jít, kam chci. Ale většinou jsme doma, v pátek večer občas hlídá máma a jedem se Šárkou do sauny, nebo jdu s klukama na basket, teda pokud mě nezlobí to koleno, a pak si dám pár těch piv v hospodě. A když mě zlobí, tak jdu jenom do hospody, a to taky není špatný.

Máte někoho na pomoc s domácími pracemi?

Nemáme. Nejsou na to peníze, jinak bych nebyl proti. Já akorát neperu a nežehlím, to musí Šárka, ale jinak jsem schopnej to tu jakžtakž poklidit. Není to úplně super, ale na chlapa je to docela dobrý.

Pomáhá vám přítelkyně s dětmi?

Když je doma, tak jo. Když přijede až večer, tak je uloží, jak jsem říkal, ale o víkendech normálně fungujeme všichni dohromady.

Chodíte někam s partnerkou?

V pátek do tý sauny, někdy, potom jdeme i na pivo, ale jinam ne. Jo a občas ještě nějaký koncert, to většinou vybere Šárka, máme podobnej vkus. No a o víkendech jezdíme s dětma na výlety, hlavně když je pěkný počasí. Hlavně k rybníku nebo na koupaliště. Ale člověk je dost vomezenej financema.

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Veronika Zouharová

Obor: Andragogika magisterské

Forma studia: kombinované

Název práce: Aktivity žen na mateřské a rodičovské dovolené v „zelených zónách“

Rok: 2013

Počet stran textu bez příloh:63³⁵

Celkový počet stran příloh:50³⁶

Počet titulů českých použitých zdrojů:10

Počet titulů zahraničních použitých zdrojů:7

Počet internetových zdrojů:7

Počet ostatních zdrojů:6

Vedoucí práce: Mgr. Blanka Farková

³⁵ zahrnuje počet stran od úvodu po závěr práce (seznamy použitých zdrojů již nepočítáme)

³⁶ zahrnuje celkový počet jednotlivých stran příloh